

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor, naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 176

Poznań, wtorek dnia 15 kwietnia 1930

Rok XXV

Biskup piński ks. Łoziński do korpusu oficerskiego w Pińsku

Podajemy dziś na czołowym miejscu doniosły list otwarty biskupa pińskiego, ks. Zygmunta Łozińskiego, do korpusu oficerskiego w Pińsku, wyjaśniający stanowisko dostojnika kościelnego w sprawie narzucania kapłanom urzędowania politycznych „galówek” imiennych na rzecz Piłsudskiego w kościołach.

Najbliższą troską o dobro Kościoła, narodu i państwa podyktowane, a zarazem z apostołską odwagą wypowiedziane słowa napomnienia ks. biskupa Łozińskiego sięgają tak głęboko, z taką wymową i siłą przekonania w istotę najżywniejszych zagadnień naszego bytu państwowego i najośniejszych objawów naszego życia moralnego, że wszelki komentarz mógłby je tylko osłabić.

To też ograniczamy się do stwierdzenia, że słowa te, płynące z serca, a ude-

rzające, jak gromy, wypowiedziane zostały nie przez polityka, stojącego w walce, nie przez członka obozu narodowego, lecz przez biskupa Kościoła Katolickiego, i to biskupa, który w swych przekonaniach politycznych był zwolennikiem programu politycznego Piłsudskiego, programu federacyjnego, i który doniedawna wierzył głęboko w wielką misję państwową Piłsudskiego.

Dodać jeszcze należy, że ks. biskup Łoziński i przez tych, którzy się z nim rozchodzili w przekonaniach politycznych, był w Mińszczyźnie zawsze ceniony i czczony, jako kapłan wyjątkowej świętobliwości i poświęcenia.

Ostatecznie nadmieniamy, że list otwarty ks. biskupa Łozińskiego wyszedł z pod prasy Drukarni Diecezjalnej w Pińsku. Podkreślenia w poniższym przedruku są nasze.

Brzmienie listu otwartego

Ukochani Synowie!

Dochodzi do mojej wiadomości, że dotknęło Was moje przemówienie w katedrze w dniu 19 b. m. Nie zwykłem zdawać rachunku z tego, co mówię w swych naukach, uważając, że do mnie należy wybierać tematy przemówień i wykladać zasady chrześcijańskie, a wierzący katolików jest rzeczą przyjmowaną słyszany wykład i starać się stosować go w życiu. Jednak postanowiłem dzisiaj dać pewne wyjaśnienia, bo 1) nie chciałem, aby słowa moje były opacznie rozumiane i komentowane, a 2) przykro mi było pozostawać w rozterce z oficerami naszego ukochanego wojska. Sacerami naszego ukochanego wojska. Sacerami naszego ukochanego wojska. Sacerami naszego ukochanego wojska.

Naprzód streszczę przebieg rzeczy. Na parę dni przed uroczystością św. Józefa byłem półurzędowo zapytany, czy powiem cośkolwiek w kościele o marszałku Piłsudskim. Odpowiedziałem, że na pytanie takie nie odpowiem, bo katolicy powinni iść na nabożeństwo nie w innym celu, jak dla modlitwy i poleźnego przyjęcia tej nauki, jaką się im poda; że przytem smutno byłoby mi myśleć, iżby wojskowi nasi zapominali, że dzień 19 marca jest przede wszystkim wielką uroczystością św. Józefa, wobec której imienniny czyjekolwiek mogą grać rolę jedynie bardzo drugorzędną. Potem z innej strony doszła mi prośba niektórych osób o wspomnienie w czasie nauki o imienninach.

Na nauce miałem zamiar pominąć milczeniem sprawę imienniny p. Marszałka. Ale ponieważ są one od niejkiego czasu stale wyzyskiwane dla akcji sprzecznej w swej formie z czcią należną nabożeństwu kościelnemu, przeto postanowiłem skorzystać z okazji, aby przypomnieć zebranym o niektórych zasadach nauki katolickiej.

Wobec tego, jak pamiętacie, po wyłożeniu głównego celu nabożeństwa, którym było uczczenie św. Józefa i modlitwa błagalna o ukrócenie nieszczęść, przez które chrześcijaństwo w Rosji bolszewickiej przechodzi, powiedziałem, że niektórzy z obecnych przyszli jeszcze w celu modlitwy za solenizanta dzisiejszego, którym jest jeden z generałów pol-

skich, i że mnie proszono o wzmiankę o nim. Mówiłem dalej, że aczkolwiek imienniny czyjekolwiek nie mogą być przyrównywane do uroczystości św. patrona Kościoła Chrystusowego, to jednak jest rzeczą zrozumiałą, iż każdy z nas przypomina sobie w dniu dzisiejszym osoby bliskie, noszące imię Opiekuna P. Jezusa, i modli się za nich. Jest to tem słuszniejsze, jeśli chodzi o osoby wysoce w państwie stojące, za które już św. Paweł kazał się modlić, abymy spokojny żywot wiedli we wszelkiej pobożności i czystości, albowiem to jest rzecz dobra i przyjemna Zbawicielowi naszemu i Bogu, który chce, aby wszyscy ludzie byli zbawieni i przyszli do poznania prawdy (I T. II 2 nn).

Aby modlitwa była skuteczną, potrzeba dwóch warunków: 1) aby była szczerą, więc nie obłudną ani z wyrachowania, ani w innym celu ubocznym zanoszoną, ani też wymuszoną; — 2) aby była prawdziwie modlitwą nie demonstracją. Demonstracje mogą być sobie urządzone. Wprawdzie na urządzanie spacerów po ulicach miasta albo zbieranie po nocy „podpisów holdowniczych” różnie można się zapatrywać: jednym się one podobają, inni nazwą je dziwactwem, a jeszcze ktoś będzie się na nie gniewał. Ale nie są one grzechem i mogą być organizowane. (Nie dodałem: że sam byłem — w sposób bardzo niewłaściwy — zwywany do stawienia się z pieczęcią swą o godz. 2 w nocy w jednym z gmachów urzędowych Pińska dla podpisania „adresu holdowniczego”. Oczywiście nie mogłem inaczej, jak milczeniem, odpowiedzieć na tego rodzaju inwytację.)

Otóż tych czysto świeckich ceremonij nie wolno stawiać na równi z nabożeństwem i to ostatnie jako jedną z nich traktować. Byłoby to znieważaniem służby Bożej i pozbawiałoby osoby, za które chcemy albo powinniśmy się modlić, owoców modlitwy. Jakąż bowiem skuteczność mieć może modlitwa pozorna i obrażająca Boga?

Tymczasem właśnie osoby, wysokie urzędy w państwie piastujące, mają podwójny tytuł osobisty do oczekiwania od nas pomocy duchowej przez dobrą, pokorną modlitwę: 1) dla odpowie-

dzialności wyjątkowej, jaka na nich ciąży, 2) dla niebezpieczeństw, grożących duszy swej, bo kto stoi wysoko, ten łatwo dostaje zawrotu głowy.

Zakończyłem wezwaniem do kornej i gorącej modlitwy za wszystkie potrzeby (tak ogromnie wielkie) Ojczyzny naszej i nieszczęśliwej Rosji z jej ludem umęczonym, i na wszystkie moje i wszystkich obecnych intencje.

To jest wierne streszczenie nauki, która miała „obrazić całe wojsko polskie”, jak się ktoś z Was miał wyrazić, która ma być jednym z objawów mej „niechęci do rządu polskiego”, która wreszcie ma „rozbić społeczeństwo” i być szczególnie szkodliwą „na naszych kresach”.

Jeśli dwa ostatnie zarzuty były słuszne, toby wystarczyło, aby wierne wojsko państwa mogło się czuć dotkniętym, dotkniętym w swem poczuciu patriotycznym, jako ochrona siły Rzplitej. Ale te dwa zarzuty ostatnie wymagają uzasadnienia. A gdzież go szukać?

Czy świadectwem niechęci mojej do rządu ma być pochwała i zachęta do modlitwy za wszystkich na wyższym miejscu stojących? Czy przypomnienie o świętości modlitwy i o warunkach jej skuteczności? Czy może wskazówka, dlaczego mianowicie, modląc się za dzierżących władzę, powinniśmy bardziej jeszcze, niż kiedy indziej, dbać o to, aby wołanie nasze do Boga było skuteczne? A to przecie, i tylko to było treścią inkryminowanego mi przemówienia. Jeśli zaś nieczyja dobra wola nie potrafi w słowach moich doszukać się wyrazu niechęci do rządu, to i o rozbiłaniu społeczeństwa kresowego niema co mówić.

Ale ja wiem, moi Synowie Kochani, o co Wam (oczywiście niektórym z Was, i do tych piszę) chodzi. Oburza Was, że nie chciałem wypowiedzieć panegiriku na cześć p. Marszałka.

Otóż na to muszę Wam odpowiedzieć z całą otwartością, iż rzeczywiście nie chciałem i że podległemu mi duchowieństwu wyrażać takich panegiryków wygłaszać zakazałem. Ale dlaczego? Przyczyną nie jest bynajmniej rzekoma moja niechęć do p. Piłsudskiego (ktos powiedział: „nienawiść”). Lecz poproszę uważać wygłaszanie panegiryków w kościele i przy nabożeństwach za mocno niewłaściwe i fałszujące myśl liturgiczną Kościoła. Powiedzmy sobie raz na zawsze — przecie mówię do katolików, — że msza św. i kazanie to nie ceremonie zewnętrzne, mające na celu wywrzeć pewne wrażenie chwilowe. Msza św., to Najśw. Ofiara samego Chrystusa, kazanie to nauka życia chrześcijańskiego. Przerabiać je na pustą parady, to czynić z nich komedię, co jest świętokradztwem, albo graniczny z niem; tak samo jak uroczystość kościelną czynić równą obchodowi na cześć żywego człowieka jest bluźnierstwem. Czy myślicie, iż mógłbym takie rzeczy tolerować? Chcecie się modlić za swego Wodza? Proście o odprawienie mszy św. za niego? Nietylko nie mam przeciw temu, ale owszem, bardzo to pochwalam i gotów jestem zawsze mszę tę sam odprawić (w dniu, w którym mogę to uczynić, a nie mogę w święta, np. 19 marca, bo wówczas mam obowiązek odprawić ją za diecezję, a proboszczowie za swe parafie, względnie na inne intencje, których sami wyznaczać ani wybierać nie mogą). Ale chcę i będę zawsze warunek ten stawiał, aby się to odbywało po katolicku, t. j. nie, jak ongi od nas żądano, „na nakazu”, ani też dla cześci ceremonij, ani, jak

właśnie mówiłem w katedrze, dla jakichś ubocznych względów, lecz we wszelkiej pobożności i czystości (św. Paweł jak wyż. zacyt.).

Jeśli chodzi o panegiryki na cześć marszałka Piłsudskiego, to jest jeszcze jedna racja, dla której nie mogę ich dopuścić do domu Bożego. Chodzi właśnie o nierozbijanie społeczeństwa. Zaraz to wytłómaczę.

P. Piłsudski nie jest głową państwa, a jest działaczem politycznym. Specjalne przeto uroczystości na cześć jego urzędowane nie mają charakteru państwowego, są zaś natomiast wyrazem pewnego programu politycznego. Naczelnik państwa jest też politykiem, ale jest właśnie naczelnikiem, i bez względu na poglądy polityczne każdego z nas, mamy obowiązek, płynący z tytułu praw państwowości polskiej, stać przy nim. Inaczej jest z każdym innym obywatelom, brany jako osoba. Każdy ma swych stronników i przeciwników. Nawoływanie, w nieumiarowanej czynione formie, a tembardziej jakibądź przymus do manifestowania specjalnie czułych względem niego afektów, budzi z konieczności psychologiczną reakcję u ludzi poglądów odmiennych. Opowiadanie się urzędowe ministrów służby Bożej za tym czy innym politykiem w państwie jest wnoszeniem polityki do Kościoła, wpręgnięciem Kościoła do polityki (przeciw czemu tak często słyszeć się daje właśnie ze sfer rządowych protesty) i jest wytwarzaniem w łonie jednej rodziny Bożej dyssonansów i rozłamów. W dniu św. Józefa nie o Marszałku nie mówiłem i to już Was zagniewało. Cóżby było gdybym był o nim mówił? Jeśli nie Wy, to inni jeszczeby się więcej gniewali.

Widzicie chyba, dlaczego pomimo, że ja i każdy ksiądz możemy mieć takie czy inne zapatrywania polityczne, nie możemy wciągać ich do swej pracy pasterskiej. Kapłaństwo ustanowił Chrystus Pan nie dla partij, ale dla całej ludzkości. Do nas jako do kapłanów Chrystusowych należy w sprawie polityki, tak jak we wszystkim innym, czuwać jedynie nad tem, aby żadna z nich nie sprzeciwiała się religij, aby każda liczyła się z prawem Bożem i natchnieniem z ducha Bożego czerpała. A w tem znowu prawie nie możemy być krępowani ani siłą ani krytyką, bo to jest teren naszego powołania, wyznaczony nam od Boga.

Otóż w imię tego prawa pasterskiego, ale zarazem z serca pełnego największej dla Was życzliwości, moi Synowie Ukochani, chciałbym Was przestrzec, że i Wy w swojej akcji powinniście być oględni, — a to dla dobra ogólnego. Nikt Wam nie powinien wmawiać, że macie być obojętni dla swego zwierzchnika. Kto z Was nie udanie, lecz szczerze go kocha czy wielbi, ten przez to samo zasługuje na sympatje. Ale to nie zwalnia Was od obowiązku rozważli i nie upoważnia do narzucania swego zdania innym. Niech entuzjazm wasz ma zawsze objawy poważne. Wszelkie gwałty są tu przede wszystkim bezcelowe. Możecie krzykiem i groźbami zamknąć temu lub owemu usta na chwilę, ale nie zmusicie go do przyjęcia waszego zdania lub przejęcie się uczuciami waszemi, autorytetu Marszałka nie podniesiecie ani na jote, a sami narazicie się na posadzenie o nieszczerłość swych uczuć

isłów, albo na oskarżenie o politykowanie, tak samo nie właściwe dla żołnierza jak dla księdza, lub o partyjność, która wam tembardziej nie przystoi. Nie jesteście wojskiem ani partji ani człowieka, ale ojczyznę, Rzplitej całej. Nie wolno wam pod groźbą znanania przysięgi stawać się pretorjanami.

Nadto kult dla człowieka, władzę piastującego, objawiający się w sposób fanatyczny, nie uznający niezależności sądów innych ludzi, ośmielający odwoływać się do przymusu w jakiegokolwiek postaci, to metoda postępowania, z którą spotykaliśmy się w latach państwowej niewoli swojej, która jednak jest tak obcą duchowi Polski i każdego szlachetnego narodu.

Kłótnie przytem o to, czy kto marszałka Piłsudskiego kocha lub nie kocha, czy go nazywa wielkim, czy nie, są rzeczą prosto śmieszną. Ważniejsze mamy troski przed sobą, wymagające jednoczenia sił ojczyzn; jakże możemy się przyczynić do nieporozumień wzajemnych na tle stosunku do jednej osoby?

I zastanówcie się. Jeden się więcej przejmując uroczystością św. Józefa, tak wielkiego i drogiego patrona, inny nie. Czy uważalibyście za stosowne, aby o to się złościłwie kłóć. A cześć św. Józefa jest przeciw rzeczą trochę większą i ważniejszą, niż kult marsz. Piłsudskiego. Co więcej, nie byłoby zgodne z miłością chrześcijańską nienawidzić ludzi, nie wierzących w Pana Jezusa, nie oddających czci, Bogu należnej. Ale nawet tam, gdzie należałoby o cześć Bożą się upomnieć, patrzyćcie spokojnie na wykroczenia ludzkie, wychodząc z zasady, że siłą się nikogo nie przekona, i że sprawa wiary jest sprawą osobistą każdego. Jakaż jest konsekwencja waszego serca chrześcijańskiego? Chyba, że jesteście bardziej „piłsudczycy”, niż chrześcijanie?...

Jeśli zaś jesteście, jak myślę, przede wszystkim chrześcijaninami, to po chrześcijańsku patrzcie na bliźnich i po chrześcijańsku na swój stosunek do Marszałka. I myślcie raczej, jakie winicie mieć dla niego życzenia i w jaki sposób mogliście się do urzeczywistnienia ich przyczynić.

Otóż życzenia wasze wówczas tylko mogą stać się skuteczne, jeśli je poprzeć modlitwą, ale nie jakąś demonstracyjną, faryzeuszowską, obłudną, lecz wewnętrzną i pokorną. W takiej modlitwie, nie na pokaz inscenizowanej, ale płynącej z duszy, powinniście prosić o łaski potrzebne dla tego, którego rzekomo tak miłujecie, i, powiem, należnie od stopnia owych uczuć.

Marsz. Piłsudski jest człowiekiem, na którym leży odpowiedzialność ogromna, i który ma przed sobą bardzo wielkie trudności do pokonania.

Pierwszym życzeniem naszym i pierwszą modlitwą za niego powinno być, aby nigdy nie zapominał, że główny i najważniejszy obowiązek jego jest ten sam, co każdego człowieka: zbawić swą duszę, bo P. Jezus powiedział: jaką korzyść mieć będzie człowiek, jeśli cały świat pozyskał, a na duszy swej szkodę poniósł (Mt 16 2 b). Życie mu też i módlcie się, aby wszystko dla Boga robił, o grzechach popełnionych nie zapomniał, ale za nie pokutował (a któż z nas ich nie ma?), i żeby nie ulegał tak łatwym w jego pozycji pokusom próżności i zarumiałości, które największego człowieka czynią małym, w zarodku niszczą wszelką zasługę i tak łatwo nadają postępowaniu naszemu kierunek zgubny.

Życie mu i proście Boga, aby trwała w nim i oczyszczała się wciąż miłość prawdziwa dla Polski, aby w każdym swem zarządzeniu i posunięciu jej dobro rzeczywiście miał na celu; żeby pamiętał, iż można jej służyć tylko takimi środkami, jakie katechizm, nasz zwykły katechizm nazywa uczciwymi i honorowymi; żeby też umiał wszystkich do pracy dla ojczyzny pociągnąć i jednoczyć, nie zaś przez swój charakter lub metodę rozbijać siły narodu.

Życie mu dalej, aby go Bóg bronił od wpływów wspólnej nam wszystkim krewkości, aby w każdym słowie jego pisanem czy mówionem, w szczególności publicznie, była roztropność chrześcijanina, sprawiedliwość serca wielkiego i takt mądrego męża stanu. Każdemu zdarzy się unieść, popełnić

niewłaściwość, użyć słowa nie na miejscu i t. p. Trzeba umieć patrzeć wyrozumiale na te poslizgnięcia słabości ludzkiej. Temperament lub pewne braki w wychowaniu mogą zmniejszyć, nawet niekiedy całkiem usunąć winę. Ale chodzi o to, że jedno wyrażenie nie obmyślone, nie zważone należycie, wychodzące z ust lub z pod pióra człowieka, na którego kraj i świat niemal cały mają zwróconą uwagę, może wnieść lub zwiększyć nieporządki w państwie, a ojczyznę naszą kompromitować w oczach obcych, czyhających na możliwość obryzania jej dobrego imienia.

Życie wreszcie i bardzo się módlcie, aby go P. Bóg bronił od złych doradców i od „przyjaciół-podchlebów, i aby on sam nie tych uważał za przyjaciół i pożądanymi współpracownikami, którzy mu potakują, lecz tych, którzy są uczciwymi ludźmi i kraj kochają bezinteresownie.

Dlaczego tego wszystkiego trzeba życzyć specjalnie marsz. Piłsudskiemu i o to się modlić?

Dlatego, że stojący na stanowisku, jakie zajmuje, jest wystawiony ciągle na niebezpieczeństwa przeciwnie, z których bez szczególnej łaski Bożej cało nie wyjdzie. Widzenie tych niebezpieczeństw (a nawet braków) w przyjaciółach naszych nie jest krzywdą ich, ani wykroczeniem przeciw przyjaźni lub szacunkowi im należnemu, jeśli patrzymy na te słabości ludzkie jak na pobudki modlitwy za nich i dobrych dla nich uczuć.

A z życzeniami i modlitwami powyżej wyliczonymi, trzeba mu życzyć oczywicie światła Ducha św. i błogosławieństwa bożego, aby, jak mówimy w modlitwie kościelnej „pragnął, co się Bogu podoba, i całą mocą wypełniał. Przyjdzie zaś dzień Pański jako złodziej (II. P. 3. 10), i sąd boży bliski jest dla każdego; niechże mu wypadnie szczęśliwie. I kiedy imię Marszałka, dziś tak dla niektórych straszne, nikomu już imponować nie będzie, niech jednak we wdzięcznej się zachowa pamięci u wszystkich.

Oto moi Synowie Najmilsi, sposób okazania serca prawdziwie oddanego tym, których kochamy. Na takim stanowisku trwając i tak przyjaźni lub zwierzchników (w danym razie marszałka Piłsudskiego) chcąc uczcić i wspomóc, daleko więcej dlań zrobicie, niż wychwalając w nich wszystko wbrew słusznosci i innym słowom pochwał pustych do ust wtlaczających, a gniewając się i obrażając na tych, którzy Wam wtórować nie chcą i nie mogą.

Teraz jeszcze słowo z powodu owej „obrazy wojska”. Muszę uwagę waszą zwrócić, iż grubo się myli każdy z was, kto przypuszcza, że honor wojska i honor munduru żołnierskiego jest wyłącznym dobrem waszem. Bynajmniej tak nie jest. Jak Polska nie jest waszą anirządową, ale należy do całego narodu, jak świętość sukni kapłańskiej jest troską, nie duchowieństwa, ale całego świata katolickiego, tak honor żołnierza polskiego jest skarbem każdego Polaka. Już si na tym, który mundur nosi, ciąży pierwsza za niego odpowiedzialność, bo on sam jeden ma możność bezpośrednio strzec go od splamienia. Ale nie jest to sądzić o rzeczach po obywatelsku, gdy się przypuszcza, że tylko ludzi wojskowych obchodzi powaga ich munduru. Tymczasem z tego nieprawidłowego sądu wyrasta niekiedy w oficerach drażliwość, zupełnie zbyt uczynna i z prawdziwym honorem nie mając nic wspólnego, która dopatruje się zniewagi munduru tam, gdzie jej niema, a nawet tam, gdzie ktoś w obronie tego munduru występuje. Natomiast nie widzi zniewag, czynionych mu prawdziwie z innej strony.

Powiedzieć oficerowi: „Ile się zachowujesz w kościele”, to jest obraza jego honoru. Zganieć zachowanie się wojska w tym lub innym wypadku obraza znowu. Przecie chyba więcej honorowi temu uchybia niewłaściwy postęp samiego oficera, np. nieprzyzwyczajone zachowanie w kościele, niż dana mu zato wymówka.

Miałem kilka b. szczególnych i powiem smutnych wypadków. Jeden z moich księży, idąc za wskazówkami, którem mu dał, usunął z kościoła kobietę, nieprzyzwyczajoną ubraną. Wkrótce poszła do najwyższych władz wojskowych skarg, podpisana przez wy-

Filmy etniczno-religijne w Domu Rzemieślniczym

Od dzisiaj
przez cały Wielki Tydzień:
wielki film

„Chrystus Zwyciężył”

Piękne widoki z Ziemi Świętej, wzruszające sceny z Męki Pańskiej, Droga Krzyżowa w Jerozolimie. zw 22962/3

Seanse codziennie o godz. 6 i 8. Bilety od 50 groszy wcześniej w Księgarni św. Wojciecha (Pl. Wolności 1).

Podczas seansów niespodzianka: każdy na swój bilet może wygrać premję wartości 10—20 zł. — Osobne przedstawienia dla młodzieży szkolnej po cenach niższych w środę i sobotę o godz. 4.

szych oficerów danego okręgu, (żądająca zdegradowania księdza „za zniewagę munduru oficerskiego”. Okazało się bowiem później, że owa bezwstydnica była żona porucznika. Inny ksiądz, znowu w porozumieniu ze mną, nie zaprosił na obiad uroczysty oficera, żyjącego w publicznym konkubinacie. Dowiedziawszy się o tem zwierzchnik tego oficera starał się okazywać mi swe dąsy — za obrazę wojska.

Pytam więc: co jest obrazą munduru, czy niemoralne zachowanie się, czy też protest przeciw niemoralności i żądanie, aby ten, kto ma zaszczyt nosić mundur i miano żołnierza polskiego, był bez zarzutu? Kto w wypadkach wyżej przytoczonych dbał o prawdziwy honor oficera, a kto się zadawał pozorem i oszukańczą bańką mydlaną?

Jeszcze jeden przykład. Musiałem wskutek pewnych okoliczności poinformować jeden z zarządów wojskowych o tem, że jakiś oficer jest odstępca od wiary i żyje w nałoznictwie. Treść listu mego zakomunikowano oskarżonemu, który się obraził i na dowód fałszu oskarżonego przysłał mi dokument, który właśnie stwierdzał, że dany osobnik zmienił wiarę i wziął ślub nielegalny w jednym z inowierczych zborów. Jednocześnie oficer starszy, przed którego forum sprawę byłem wytoczył, czuł się w obowiązku zawiadomić ministerjum o tem, że znieważylem oficera. Otrzymałszy ów dokument, napisałem do autora mniej więcej tak: „Bardzo mi przykro, jeśli pana X. obraziłem, i cofam wszelki uczyniony mu zarzut niesłuszny. Ale jednocześnie stwierdzam, raz jeszcze, na mocy dokumentów mi przysłanych, że jest on odstępca od wiary i rozpustnikiem i t. d.”. Mój korespondent odpisał mi na to, że, korzystając z pierwszego zdania mego listu doniósł ministerjum, iż sprawa jest zakończona.

na, bo obrażonego oficera przeprosił.

Ów zwierzchnik zrobił to wszystko przez uprzejmość dla mnie, czego nie mogą pominąć. Uprzejmość zresztą była zbyt uczynna, bo moje wykroczenie było żadne, i minister nie odważyłby się czynić mi wymówki. Ale ciekawe jest samo ujęcie prawideł honoru wojskowego i żądanej satysfakcji. Człowiekowi bez czci i poczucia wstydu wyrzuca się jego zwierzęce życie; ponieważ ten człowiek jest oficerem, więc wyrzut, przeciw niemu skierowany, jest zniewagą honoru wojskowego. Kiedy na reklamację odpowiada się: nie chcę cię, mój drogi, obrażać, ale trudno, żyjesz jak bydlę i nie zasługujesz na miano człowieka uczciwego, — honor staje się naprawionym. Przez co? Czy przez powtórzenie zarzutu? W takim razie cała ta obraza i żądanie satysfakcji jest farszą. Ale pocóż łączyć ją z kwestją honoru, który przecie dla żołnierza farszą być nie powinien? Jeżeli zaś naprawienie honoru znieważonego zawiera się w zdaniu: „Jeśli ci grzech wyrzucam, to nie przez złość to czynię, ale żeby cię uleczyć” — to zgoda. Ale wtenczas

Grypę, kaszel i bronchit ulecysz systematycznym picciem szczawnickich wód kruszcowych „Stefana” i „Józefiny”. Choroby żołądka i przemian materji usunie Ci szczawnicka „Magdalena” i „Wanda”. Do nabycia w aptekach i skład. aptecznych. nw 8 889

Skinol
do przefarbowania
obuwia

nw 9792

OD ROKU
1782

PRAWDZIWA ŻYTNIA,
STARKE LITEW. Z ŻYTA
ŚLIWOWICĘ — WINIAKI
I INNE

POLECA

NAJSTARSZA
CHRZEŚCIJAŃSKA FABRYKA
J. A. BACZEWSKI
W KRAJU I ZAGRANICĄ

Na żądanie wysyłamy spis wyrobów.

wogóle niesłusznie jest upatrywać zniechęcenie munduru i obrazę wojska w słusznych zarzutach, czynionych bądź oddzielnym wojskowym, bądź całej wojskowej korporacji, albo jej częściom.

Otóż, opierając się na przytoczonych przykładach i na wielu innych, zmuszony jestem skonstatować, że pojęcie honoru wojskowego nie jest w szeregach obrońców Rzplitej naszej dostatecznie jasne.

Honor polskiego wojska polega na tem, aby czuł się naprzód służą Bożym, i aby o tem poczuciu jego świadczyło całe zachowanie jego, naprzód w kościele, gdzie stoi on wobec majestatu nie oficera starszego od siebie rangą, ale Króla Królów i Pana Panujących, a następnie w życiu czystym i uczciwym. Nie wierzę w trwałą dyscyplinę i rzetelny honor oficera, który potrafi zapominać o czci należnej najwyższemu Panu Wszechwładcy i łamać, zwłaszcza nałogowo i z jawnym cynizmem, przykrania Boskie lub kościelne.

Honor polskiego wojska zależy powtórnie na gorącym pragnieniu i staraniu, aby cnoty żołnierza chrześcijańskiego były właściwością zbrojnych szeregów Polski, aby rozwijały się, wzrastały i jaśniały nie mdłym miganiem sztucznym, ale blaskiem prawdziwym i silnym. Nie o pozory powinno żołnierzowi prawemu chodzić, a i nam wszystkim, ale o cnotę prawdziwą; nie o pochwały cześć, o zachwyty w słowach i dytyramby, ale o to, aby każdy człowiek uczciwy musiał dla swej uczciwości uczcić „wiarę” naszą.

Honor wojska polskiego zależy jeszcze na kulisie sprawiedliwości i prawdy. Powinien mieć on odrazę do wszelkiej nieuczciwości, krzywdy i fałszu. Nie nazwie on białego czarnym, ani na odwrót, dobrego złym, a złego dobrym. Umie on w sobie wykrzyć i osądzić zło i nie broni go, ale stara się usunąć. Boleje też nad tem, co wśród towarzyszy jego, albo

wogóle w wojsku ojczymem było albo jest niezgodnego z należnym porządkiem. Nie bierze w obronę tego, co na potępienie zasługuje, nie zaprzecza temu co, co się sprawiedliwie zarzuca, ale stara się zwyciężyć zło w dobre (Rz. XII 21), usunąć to, co winno być usunięte, wykroczenia pokryć tem większymi zasługami i doprowadzić wszystko do należytego porządku.

Honor wreszcie polskiego wojska, który jest przecie zarazem i — jak się rzekło — powinien być przedewszystkiem prawym chrześcijaninem, zależy nie na chępliwości, bucie, groźeniu siłą, ale na poważniejszej skromności, na delikatności uczuć oraz względności dla wszelkiej istoty słabszej i na odrazie do wszelkiej łobuzerii. Dumą jego jest nie szabla, ani ranga, ale możliwość służenia krajowi i wielkość (nadewszystko moralna!) ojczyzny.

Na takim gruncie wyrasta prawdziwa dzielność żołnierska, i postacie tak szeregowców jak oficerów olbrzymieją duchowo do miary bohaterów.

Takimi byli nasi Żółkiewski, Chodkiewicz, Czarnecki, Kościuszko, takimi głośni generałowie francuscy Foch i Sonis, taka przedewszystkiem ta ukochana przyrodzona patronka wojsk wszelkich, św. Joanna d'Arc.

Jeśli Wam taki cel i takie wzory wskazuję, to jakże moglibyście wątpić Synowie moi najukochańsi, że bardzo mi jest drogi honor waszego imienia, waszego munduru, waszych sztandarów, a nadewszystko — dusz waszych, za które Wódz nasz nieśmiertelny, Jezus Chrystus, swoje życie położył, a byście wy z nim w walce przeciw królestwu szatana zwyciężcami się stali i nie ziemskie już odznaczenia otrzymywali, ale wieczną koronę chwały (p. I K 9 25).

Niech On za przyczyną swej Matki i św. Michała Archanioła dać ją każdemu z Was raczy.

† ZYGMUNT bp. piński.

Pińsk, 23 marca 1930 r.

Junkrzy przodują polityce niemieckiej

Sabotaż traktatu handlowego z Polską

Gdańsk, 15. 4. (PAT.) Omawiając ostatnie głosowania w parlamencie niemieckim, a zwłaszcza nad sprawą połączenia przedłożeń agrarnych z przedłożeniami finansowymi, „Danziger Volksstimme” podkreśla, że rezultatem tych głosowań i ostatnich wydarzeń w parlamencie było wskrzeszenie przodownictwa pruskich junkrów w polityce niemieckiej.

„Danziger Volksstimme” wskazuje

na znaczne osłabienie wpływów niemieckiej partii ludowej. Partja ta musi się godzić na to, iż kurs agrarny zabija dotychczasową niemiecką politykę handlową, obliczoną na wzmoczenie eksportu niemieckiego, dalej musi się godzić na to, że niemiecko-polski traktat handlowy, w którym tak dalece zaangażował się minister Curtius, jest w praktyce sabotowany.

Budżet Wielkiej Brytanji

London, 15. 4. (PAT.) Na posiedzeniu Izby Gmin kanclerz skarbu Snowden wygłosił expose budżetowe. Przedewszystkiem stwierdził istnienie w roku budżetowym 1929/30 deficytu wysokości 14.522.000 funtów szterli. Ciężar ogólny długów w dniu 31 marca 1930 r. wynosił 7.469.000.000 funtów szterli, przyczem zmniejszyły się one w ciągu roku o 31 milionów. Dług płynny zmniejszył się dzięki redukcji o 100 milj. do cyfry 637 milj., najniższej od czasów wojny.

Mając nadzieję na dalszą tanią cenę pieniądza, mówca określił dług płynny w tym roku na 17 i pół miliona, t. j. o 11 i pół milj. mniej, niż w roku zeszłym. Omawiając okres finansowy 1930/31, kanclerz skarbu oświadczył, że wydatki na obronę kraju zostały zmniejszone o 7 milionów w porównaniu z sumą z przed trzech lat.

Subsydja na uprawę buraków

cukrowych podniesione zostały do 2.400.000 z powodu powiększenia powierzchni uprawy.

Na podstawie pobieranych obecnie podatków, ogólna suma dochodów wyraża się cyfrą 739.645.000, przyczem powstaje różnica 42.264.000 f. szterli, która pociąga za sobą konieczność nowych podatków. Ustawy celne są gwarantowane do końca danego okresu. Nie będą jednak odnowione. Mówca wyraża żal z powodu, że sytuacja finansowa nie pozwala na zniesienie t. zw. cel Mackenna w obecnym okresie budżetowym. Zapowiedziawszy transfer 16 milionów z sum „Derating fund”, Snowden zapowiedział zwiększenie podatku od piwa o 3 szyl. Podatek od dochodów zostanie podwyższony o 6 pensów do 4 szyl. 6 pens., przyczem dochody drobne będą korzystały z pewnej ochrony.

Zastrzeżenia rządu polskiego wobec konwencji o rozejm celny

Genewa, 15. 4. (PAT.) Wczoraj nadeszła tu notyfikacja rządu polskiego o przystąpieniu Polski do aktów, opracowanych przez konferencję rozejmu celnego. Rząd polski równocześnie zastrzega sobie, że nie mógłby przedłożyć do ratyfikacji zawartej konwencji handlowej, o ileby inne państwa w czasie od zawarcia do wejścia w życie wspomnianej konwencji, wprowadziły w taryfie celnej zmiany niekorzystne dla eksportu polskiego. Termin przystąpienia do

dwóch układów, opracowanych przez konferencję w marcu, mija 15 kwietnia. Dotychczas 16 państw podpisało konwencję handlową a 20 protokół o dalszych pracach gospodarczych.

Obrazy klubów ludowych

Warszawa, 15. 4. Rozpoczęto obrady 3 klubów parlamentarnych chłopskich Piasta, Wyzwolenia i Stronnictwa Chłopskiego. Tematem obrad jest sprawa projektowanego połączenia tych stronnictw na terenie Sejmu o-

raz kraju. Przedewszystkiem zaś chodzi o wytworzenie wspólnej organizacji w razie wyborów do Sejmu. Klub Wyzwolenie odnosi się bardzo krytycznie do propozycji wspólnej akcji. (w)

Pogrzeb lotników

Puck, 15. 4. (Tel. wł.) Dziś w południe odbył się tutaj uroczysty pogrzeb lotników, którzy w ubiegły piątek zginęli w katastrofie nad zatoką Pucką. Przy dźwiękach orkiestry marynarki wojennej zwłoki wyprowadzono na kadłubach samolotów z hangaru nad morzem, gdzie trumny były wystawione. Ś. p. podporucznik Majewski pochowany został na miejscowym cmentarzu, zaś szczątki ś. p. kaprala Łukasika odstawiono na kolej, skąd będą przewiezione do Brodnicy, miejsca rodzinnego zmarłego. S. B.

Posel sowiecki w Krakowie

Kraków, 15. 4. (PAT.) Wczoraj przybył do Krakowa samochodem z Warszawy poseł sowiecki Owsejenko z żoną. Posłowi sowieckiemu towarzyszy korespondent dziennika „Izwiestja”. W ciągu dnia goście sowieccy zwiedzili zabytki Krakowa m. in. kościół Kościuszki.

Taksy notarialne

Warszawa, 15. 4. (PAT.) Min. Car podpisał rozporządzenie o taksie wynagrodzeń notariuszy na obszarze sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu, oraz sądu okręgowego w Katowicach. W ten sposób wobec wydania już uprzednio 2 analogicznych rozporządzeń, obowiązujących na obszarach b. dzielnic rosyjskiej i austriackiej sprawa taksy notarialnej uregulowana ustawą ramową z dnia 23 marca 1929 r. została ostatecznie zatwierdzona na obszarze całego państwa.

Właściciele podpalaczami

Warszawa, 15. 4. (Tel. wł.) W tych dniach spłonął w Zabawie pod Krakowem dwór. Dochodzenia wykazały, że podpalili go sami właściciele. Włóczęgowie. Policja aresztowała właściciela Włóczęgowskiego i syna oraz ekonoma. Szkody wyrządzone przez pożar wynoszą 200 tys. zł.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 15. 4. 1930.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjed. tr.: 8,88 1/2 sp.: 8,90 1/2 kup.: 8,86 1/2

	Dewizy:		
	trans	sprzed.	kup.
Belgia	124,51	124,82	124,20
Holandja	358,50	359,40	357,60
Gdańsk	173,36	173,79	172,93
Kopenhaga	238,80	239,40	238,20
London	43,37	43,48	43,26
Nowy Jork	8,90,8	8,92,8	8,88,8
Paryż	34,94 1/2	35,03	34,86
Praga	26,41 1/2	26,48	26,35
Szwajcaria	172,88	173,37	172,45
Sztokholm	239,80	240,40	239,20
Wiedeń	125,67	125,98	125,36
Włochy	46,76 1/2	46,88 1/2	46,64 1/2

Tendencja niejednolita.

Papiery państwowe i obligacje:

4% poz. inwest. 121,50 122,00
5% poz. korw. 55,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	0,00—168,00
Sila i Swiatlo	101,25—101,75
Chodorow	145,00—145,50
W. T. F. Cukru	0,00—29,50
Lilpop	0,00—25,25
Modrzewoj	0,00—13,75
Ostrowiec	69,00—68,00
Starachowice	0,00—20,00
Haberbusch	0,00—108,00

Tendencja niejednolita.

Kurs złotego. Dziś rano notowano w obrotach nieoficjalnych kurs do'ara w Warszawie 8,89 1/2 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,89 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,465 do 212,765 zł, gotówką 212,065 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 173,10 do 173,36 zł, gotówką 172,76 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 15 kwietnia 1930.

Dzisiejsza giełda miała tendencję w dalszym ciągu utrzymaną.

Z pap. państw. płacono za 5 proc. poz. konwers. 54,75—55,— proc., za premj. dolarowe 74,— (za sztukę 5-dol.) i za poz. inwestycyjną 118,—. Z pap. lokacyjnych Pozn. Ziem Kredyt. były w silnym poszukiwaniu 8 proc. listy dolarowe po 95 proc. (przy dew. 8,90) i płacono za 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie 45,50 proc., natomiast oddawano 6 proc. listy żytnie po 22,— (za 1 ctr mtr.).

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych silny popyt na Bank Polski po 108,—

gdyż my jesteśmy dostawcami mleka, oleju i jaj dla VITELLO

luksusowej margaryny i dzięki użyciu tego naturalnego tłuszczu udają się potrawy i pieczywo święte. A więc, droga, rozumna gospodyni —

Do gotowania, pieczenia i smażenia, jak również do smarowania chleba

Tw 1896

reszta akcji bez notowania. Poszukiwano drobne sztuki R. Maya po 71,— poza tem Lubania po 45,— bez oddawców. Ofiarowano również bez notowania mniejsze ilości Cegielskiego po 45,—.

Cedula urzędowa z dnia 15 kwietnia 1930 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% Pożyczka konwersyjna 54,75—55% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 95% P.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 45,50% P.

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 22,— O.
5% Pożyczka premjowa serja II 74,— P
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 118,— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 168,— P.

Tendencja: Utrzymana.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 15 kwietnia 1930.

Pszensica march. od st. załad.	264,00—276,00
Tendencja stała.	
Żyto march. od stacji załad.	166,00—169,00
Tendencja stała.	
Owies march. od stacji zał.	160,00—168,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień browarowy	188,00—200,00
Tendencja stała.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	175,00—187,00
Tendencja stała.	
Maka pszenna	29,25—37,25
Tendencja utrzymana.	
Maka żytnia	24,00—27,00
Tendencja utrzymana.	
Ospa pszenna	10,25—11,00
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	10,50—11,25
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	24,00—29,00
Groch dr. jadalny	20,00—23,00
Groch pastewny	18,00—19,00
Peluszka	17,00—19,00
Bób polny	15,50—17,00
Wyka	20,00—22,50
Łubin niebieski	14,50—16,00
Łubin złoty	20,00—22,50
Seradela nowa	32,00—35,00
Makuch rzepakowy	14,00—15,00
Makuch lniany	19,00—19,50
Srót Soja	15,20—16,00
Platki ziemniaczane	15,20—15,70
Słoma żytnia pras. drut.	1,20—1,45
Słoma pszenna pras. drut.	1,15—1,30
Słoma owsiana pras. drut.	0,90—1,05
Słoma żytnia dl. wiaz.	1,20—1,50
Słoma żytnia pras. sznur.	1,05—1,30
Słoma pszenna pras. sznur.	0,95—1,20
Tendencja stała.	
Sieczka	1,75—1,90
Siano zw. handl.	1,80—2,10
Siano dr. I. pokos	2,50—2,90
Tymoteusz luźny	3,50—4,00
Siano konicz.	3,40—3,90
Siano Mielitz luźne (Havel)	1,70—1,90
Tendencja spokojna.	
Siano pras. drut. 40 fg. wyżej notowania.	
Ogólna tendencja utrzymana.	

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 15. 4. 1930.

Wyplaty na Warszawę . . . . . 46,85—47,05
Noty wielkie . . . . . 46,70—47,10

Targowica Miejska

Z powodu opóźnienia notowań Targowicy Miejskiej, możemy je podać dopiero w jutrzejszym wydaniu porannym. (Red.)

Przed spisem ludności w Stanach Zjedn.

Waszyngton, 15. 4. (PAT) W pierwszych dniach kwietnia rozpoczęło się przeprowadzanie nakazanego przez konstytucję spisu ludności, powtarzającego się co 10 lat. Spisu dokonywać będzie przez 2 tygodnie 120 tys. osób pod kierownictwem 575 inspektorów. Spis ludności, którego koszt sięgać będzie 30 milionów dol., obejmie również szereg zapytań natury ekonomicznej i społecznej, na które każdy mieszkaniec musi odpowiedzieć, m. in. spis ten po raz pierwszy wykaże, ile jest odbiorników radiowych w St. Zjednoczonych. Jednego tylko zapytania: o religię — nie wolno zadawać.

Jako skutek spisu, dokonany bę-

dzie, stosownie do wymagań ustawy, nowy podział mandatów do izby niższej, przyciem 17 stanom ubędzie 23 reprezentantów, które to mandaty przydzielone będą innym stanom. — Członków kongresu jest ogółem 435. Dotychczas jeden mandat przypadał na 211.877 ludności, obecnie zaś przypadnie jeden na mniej więcej 270 tys. ludności. Zyskując więc na tem stany o największym wzroście ludności. Cyfra senatorów nie jest spisem dokładną, albowiem według konstytucji na każdy z 48 stanów Unji przypada po 2 senatorów, bez względu na liczbę jego ludności.

Po procesie Nogensów

Sąd nie postawił jasno sprawy Jakubowskiego

Berlin, 15. 4. (PAT). W motywach do wyroku, skazującego Nogensów, sąd w Neustrelitz przyjął za podstawę zeznania oskarżonych, stwierdzające niewątpliwie ich winę o zamordowaniu małoletniego Ewalda. Sąd pozostawił niewyjaśnioną w dalszym ciągu sprawę, kto dokonał czynu zbrodnicy: Jakubowski czy też August Nogens. Jeden z obu, zdaniem sądu, mordował, podczas gdy drugi stał na czatach.

Prasa demokratyczna podkreśla z

naciskiem w komentarzach do wyroku, że i tym razem nie udało się sądom w Neustrelitz wyjść z zakłętego koła dwuznaczników i przypuszczeń co do roli Jakubowskiego. Trybunał również w ostatnim wyroku nie potrafił wskazać właściwego sprawcy i wycofał się na linję, tak wyraźnie nakreślone przez ławnika Sponholza, że wyrok w zasadzie musi być utrzymany celem ratowania prestiżu trybunału.

Ucisk Polaków na Warmji

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Olsztyn, w kwietniu.
Policja pruska przeciw obrazom
Matki Boskiej

W Mikołajkach, w powiecie sztumskim, odbył się 19 marca w lokalu ochrony przy licznych udziałach publiczności odczyt z przeżyciami z życia Matki Boskiej. Wykład stosowny do przeżyci miał polski nauczyciel p. Boenig z Podstolina. Jakkolwiek zgromadzenie było zamknięte, mimo to wtargnęli przemocą do lokalu dwaj żandarmi pruscy i żądali od p. Boeniga legitymacji, chociaż jest on w całej okolicy, a więc i żandarmom, dobrze znany.

Cel tego postępowania jest widoczny. „Heimattienstowi“ wzgl. władzom pruskim, zależy na tem, ażeby odstraszyć ludność od uczęszczania na zgromadzenia polskie, chociażby one miały znaczenie najwznioślejsze. Żandarmeria pruskiego zaś obawia się dzisiaj ludność polską na terenie plebiscytowym prawie więcej, niż przed wojną. Już samo ich wtargnięcie na zgromadzenie polskie znaczy tyle, co zakaz.

Mają śpiewać „Deutschland über alles“, jeśli chcą być traktowani jako obywatele równouprawnieni

Na sejmiku powiatu sztumskiego odważył się członek polski sejmiku, p. Łęga, zapytać, czyby polska młodzież sportowa nie mogła także używać komunalnych placów sportowych. Na to odpowiedział landrat Zimmer przy zgodzie wszystkich członków niemieckich, że polskiej młodzieży będzie wolno wtedy używać placów, kiedy wywiesi flagi niemieckie i będzie śpiewała „Deutschland über alles“.

A w Polsce, czy także Niemcom wolno korzystać z komunalnych urządzeń publicznych dopiero wtedy, gdy wywieszają flagi polskie i śpiewają polski hymn narodowy? Prosimy o wyjaśnienie.

Polakom nie wolno się nawet bronić

W Gryzlinach, w Prusach Wschodnich, zebrała się młodzież polska na śpiew w domu prywatnym, i to na wybudowaniu, ażeby nie drażnić „Heimattienstowi“. Ale i to zgromadzenie, przypominające zgromadzenia w katakumbach, zostało wyszpiegowane przez „Heimattienst“, którego mężem zaufania jest miejscowy prob. ks. Rockel. Najęci bandyci więc udali się na owe wybudowanie i przypuścili szturm do domu, w którym odbywały się śpiewy, niszcząc wszystko, co im wpadło w rękę. Dla własnej zachęty zaś ryczeli przy tem pieśń „Heimattienst“: „Nach Hause gehn wir nicht, bis dass der letzte Dolch abbricht!“

Gdy „Gazeta Olsztyńska“ napietnowała ten bandycki napad na Polaków, wystąpił w „Allensteiner Zeitung“ i

„Allensteiner Volksblatt“, pisze katolickim, znany herszt niemieckich bojówek plebiscytowych Max Worgitzki z twierdzeniem, że to Polacy dopuścili się „einer unerhörten Beschimpfung der deutschen friedliebenden Bevölkerung“. Worgitzki atakuje redaktora „Gazety Olsztyńskiej“ za to, że ten miał odwagę pisanie o napadzie na Polaków. — Trzeba temu panu patrzeć na palce! — woła kierownik „Heimattienstu“. Znaczący to w gwarze bandycko-heimattienstowej: „Bij, gdzie go dostaniesz!“

Oto, jak rozpaczliwe jest położenie tutejszych Polaków. Nawet nie wolno nam się skarżyć na krzywdy, doznawane ze strony niemieckiej. A gdy się znajdzie śmiałość, który się do tego nie zastosuje, to dostępnie go niechybnie zemsta przepiętnego „Heimattienstu“.

Warmjak.

„Duch rodzinny to najgorszy wróg komunizmu“

(KAP) Wychodzący w Charkowie dziennik bolszewicki „Komunist“ stwierdza, że na Ukrainie zanika duch rodzinny. Pismo donosi o wielu deklaracjach, umieszczonych w dziennikach przez dzieci, które wyrzekają się oficjalnie swych rodziców, ponieważ ojcowie i matki należą do burżuazji.

Deklaracje te mają brzmienie następujące: „Ja, niżej podpisany, oświadczam niniejszym, że wyrzekam się nazawsze swoich rodziców, którzy są dawnymi burżuazjami i z tego powodu wrogami władzy sowieckiej. Przysięgam, że będę zwalczał bez litości i przy pomocy wszelkich środków wrogów komunizmu, nawet moich dawnych rodziców“.

Dziennik sowiecki, stwierdzając, że duch rodzinny jest najgorszym wrogiem komunizmu, cieszy się z takiego nastroju młodzieży. Ale organ bolszewicki nie dodaje, że gdyby dzieci dawnej burżuazji nie podpisały owej deklaracji, to nie otrzymałyby żadnej pracy i musiałyby umierać z głodu.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

Warmjak.

swego pobytu w Rzymie który potrwa prawdopodobnie około jednego roku, wyznaczili w swych diecezjach zastępców. Według wszelkiego prawdopodobieństwa sobór powszechny odbędzie się w bazylice św. Piotra.

Zbiór przepisów prawa administracyjnego

Ukazał się trzeci zeszyt „Zbioru przepisów prawa administracyjnego“ Józefa Staryszaka, magistra praw.

Pierwsze dwa zeszyty są formalnie rozchwytywane przez ogół rolniczy, który rozumie korzyści płynące ze znajomości prawa, dzięki której wczas może on uchronić się przed ciężkimi następstwami w postaci kar i grzywien.

Jestto jedyne wydawnictwo, obrazujące w sposób popularny, a jednak ścisły, całokształt ustaw i przepisów, z którymi rolnik ma przedewszystkiem do czynienia.

Niezmiernie niska cena (50 groszy za zeszyt 32 stronicowy) umożliwia nabytę tej pożytecznej książeczki nawet drobnym rolnikom. Powinna ona znaleźć się w każdej wsi, w każdym kółku rolniczym, w każdym domu wiejskim.

Zeszyt trzeci zawiera ustawy i rozporządzenia dotyczące: 1. Policji polnej, 2. Hodowli zwierząt, 3. Policji weterynaryjnej.

Poprzednie zeszyty zawierają: zeszyt I — 1. Prawo łowieckie, 2. Prawo budowlane, 3. Prawo drogowe, 4. Prawo sanitarne; zeszyt II — 1. Prawo scaleniowe, 2. Prawo o znoszeniu serwitutów, 3. Prawo meljoracyjne, 4. Prawo o obrocie ziemią, 5. Prawo o ochronie drobnych dzierżawców rolnych, 6. Prawo o osadnictwie wojskowym.

Przesyłka każdego zeszytu wynosi 20 gr.

Nabywać można w biurze zarządu głównego Stronictwa Narodowego w Warszawie — Al. Jerozolimskie 17 m. 5. Pieniądze przysyłać można na konto w P. K. O. Nr. 1.818.

Ze statystyki pocztowej w Polsce

W Polsce jest ogółem 3.360 instytucji pocztowych, w tem urzędów 1.708, agencji 1.652, stacji telegraficznych (urzędy telegraficzne, instytucje pocztowe, upoważnione do wymiany telegramów telefonem oraz stacje kolejowe, przyjmujące telegramy prywatne) 3.491, telefonów międzymiastowych 3.355.

Jedną instytucją pocztową wypadła w Polsce na 8.088 mieszkańców. Najgęstsza sieć pocztowa istnieje w województwie pomorskim; jedną instytucją pocztową przypada tam na 2.696 mieszkańców. W poznańskim odnośna liczba wynosi 3.920, w wileńskim 5.779, krakowskim 6.306 itd. Stosunkowo najmniej urzędów pocztowych jest w województwie łódzkim; 15.536 mieszkańców na każdy urząd; w kieleckim 13.489, stanisławowskim 10.997, warszawskim 10.574 itd. W Warszawie jeden urząd pocztowy przypada przeciętnie na 39.030 mieszkańców.

Jedną stacją telefoniczną wypadła w Polsce na 7.785 obywateli; jeden urząd telefoniczny międzymiastowy na 8.100. Skrzynki pocztowych jest na terytorjum Polski 16.354, w tem w pociągach kolejowych 1.526.

Listów i kart pocztowych wysłano w ostatnim roku na terenie całego państwa 792 milj. 354.000, druków 107.710.000, papierów handlowych 5.009.000 sztuk, próbek towarowych 9.788.000, przesyłek listowych wolnych od opłaty 18.962.000, egzemplarzy gazet 161.815.000, listów wartościowych 4.668.000 sztuk na sumę 3.327.895.000 zł.

Okazuje się więc, że obywatel polski wysłał rocznie przeciętnie 28 listów, podczas gdy szwajcarski 163, północno-amerykański 152, angielski 148, francuski 137, niemieckie 114, czeskosłowacki 60, włoski 49, hiszpański 27 (mniej niż polski), finlandzki 24 itd.

Interesująco przedstawia się statystyka obrotu pocztowego z zagranicą. W ostatnim roku wysłano z Polski zagranicę ogółem 72.988.000 przesyłek pocztowych (z zagranicy zaś do Polski 101.361.000), w tem listów i kart 60.399.000, druków 11 milj. 100.000, papierów handlowych 718.000, próbek towarowych 771.000.

Widzimy więc, że zagranica pisze do nas znacznie więcej, niż my zagranicę; odnośna liczba wynosi 101 milionów i 72 miliony.

ZIOŁKA ARTRETYCZNE GESSNERA

przy artretyzmie, sklerozie, złej przemianie materji, otępieniu, chorobach wątroby i leniwem trawieniu.
DO NABYCIA W APTEKACH I DROGERJACH.
Pw 8679-5.10

„Blaski i nędze zwycięstwa“

Paryż, 15. 4. (PAT). Ukazanie się książki Clemenceau p. t. „Blaski i nędze zwycięstwa“, zapowiada długą polemikę „Excelsior“ ogłasza artykuł Poincarégo, który, uznając zalety Clemenceau, występuje w obronie Focha i uważa, że oskarżenie go o brak dyscypliny jest niesłuszne.

W „Echo de Paris“ Bordeaux oświadcza, że ton użyty przez Clemenceau wobec Focha jest nie do przebaczenia. Czytanie książki Clemenceau wywołuje uczucie smutku i gorczy, świadczącej o głębokim jego rozczarowaniu. Pokój wersalski, który według marzeń Clemenceau, miał stworzyć nową Europę, opartą na zasadach sprawiedliwości, nie ziszczył jego nadziei. Jeżeli twierdzi, że walczył do upadłego o oparcie, zgodnie z planem Focha, granicy Francji o Ren, dlaczego nie dopuścił, aby Foch bronił osobistej koncepcji przed kongresem pokojowym. Zawarcie pokoju, który nie dał Francji żadnych gwarancji, wywołuje u Clemenceau wybuch rozpaczy.

Samobójstwo poety rosyjskiego

Moskwa, 14. 4. (PAT). Agencja sowiecka „Tass“ podaje, że znany poeta rosyjski Włodzimierz Majakowski odebrał sobie życie.

Przyczyną samobójstwa, jak wynika z listu, pozostawionego przez zmarłego, był dramat miłosny.

Shaw w Polsce

Warszawa, 15. 4. (Tel. wł.). Bernard Shaw weźmie udział w kongresie Pen-Klubu, który się odbędzie w czerwcu w Warszawie i Krakowie. (w)

Huragan nad Chorwacją

Białogród, 15. 4. (PAT). Według doniesienia z Zagrzebia gwałtowny huragan szalał wczoraj w okolicy miasta przez 10 minut i wyrządził wielkie szkody. We wsiach Jaworje i Cibirze wicher zerwał dachy ze wszystkich niemal domów. Jeden wieśniak został zabity, 2 odniosło rany. Huragan był tak silny, że w jednej miejscowości porwał wieśniaka prowadzącego krowę i niósł ponad ziemią na przestrzeni 30 m.

Triumf i klęska automobilizmu

Nowy Jork, 15. 4. (PAT). W Stanach Zjednoczonych jest obecnie 26 milionów samochodów, czyli cztery na każde pięć rodzin. Przemysł samochodowy zatrudnia więcej ludzi, niż ich Stany Zjednoczone zmobilizowały podczas wojny światowej; równocześnie jednak samochody te zabijają w okresie trzech lat właśnie tyle ludzi, ile Ameryka straciła ich podczas wojny światowej. W stanie nowojorskim zginęło w wypadkach samochodowych w roku zeszłym 3 tysiące osób, wśród nich 300 dzieci.

Olbrzymi wybór!

Nasze jajka marcepanowe, kremowe, ananasowe, truflowe i t. p. bezkonkurencyjnej jakości

Bracia Miethe

wł. M. Kaczmarek
Gwarna 8. dw 4810

Propaganda niemiecka w Paryżu

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Paryż, w kwietniu.

Paryskie bulwary blizszą zawsze bajecznie od światła i typów różnorodnych. W ostatnich jednak dniach zaczęły się po nich przewijać jakieś egzotyczne mundury oficerów o bogato szamerowanych dolmanach i przepysznych kołpakach; dalej spotyka się kozaków w klasycznym ubraniu oraz złowrogie maski azjaty. Na szczęście jest to tylko mobilizacja kinematograficzna. „Wynajęci“ ludzie przebiegają się w owe mundury, służąc za reklamę i ilustrację filmów. W tej rewji reklamowej brakowało tylko sławnych żołnierzy napoleońskich, gdyż film „Napoleon na św. Helenie“ jest wyświetlany teraz w Paryżu.

Napoleona jednak od pewnego czasu dziwny los spotyka. W „Terezynie“ jednej z operetek wiedeńskich, a wystawianych tutaj, rolę jego grał aktor austriacki i po niemiecku; rok temu Berlin również wystawił film „Waterloo“; obecnie znowu w osobie Napoleona, kona na św. Helenie, Werner Krauss, znany aktor niemiecki. Fakty, na których film się opiera, są cprawda historyczne, ale cały scenariusz wzorowany jest na ostatnim rozdziale książki Emila Ludwiga. Zresztą rzecz bardzo prosta: szereg wyjątków z niej wypisano na ekranie, pozatem cytowany jest Goethe i... Viktor Hugo.

W filmie powyższym, jeżeli niegodna rola gubernatora Hudsona Lowego jest oddana w należytem świetle, to jednak duży bardzo nacisk położono na spory, jakie panowały w Longwood, pomiędzy samymi Francuzami. Interpretacja Wernera Kraussa niezła, ale ma on w sobie coś niesympatycznego, chwilami nawet odpychającego. Dlatego też, wychodząc z kinematografu, odnosi się to samo wrażenie, co po przeczytaniu jakiegoś życiorysu sławnego człowieka, w którym autor, świadomie czy nieświadomie umniejsza bohatera. W tym wypadku wytlómaczenie zdaje się być nawet prostsze, bo mające psychologiczne podłoże: trudno bowiem sobie wyobrazić Francuza w roli Bismarcka, a rola Napoleona nie przypada Niemcowi, bo wyciągnąć z tego genialną umysłowość francuską nie może.

Ponieważ mówimy o ostatniej dobie cesarza, więc należy zaznaczyć nawiasowo, że p. Herriot, pomimo swoich ambicji politycznych, nie zapomina o laurach literackich. Przygotowuje on podobno dramat o Napoleonie. Samo jego założenie byłoby historyczne. Cesarzowi bowiem, gdy znajdował się na wyspie Aix przed udaniem się na statek angielski „Bellerophon“, kilku oficerów marynarki proponowało ucieczkę do Ameryki. P. Herriot te propozycje w swojej sztuce realizuje i przenosi Napoleona do Stanów Zjednoczonych, gdzie tenże miałby prowadzić jakiś... kabaret. Dopiero na wia-

domość o przewrotach w Europie, Napoleon przygotowuje się do odegrania ponownej roli. Jak więc widzimy będzie to dramat najzupełniej fantazyjny i o osnowie conajmniej dziwnej.

Propagandowy „Drang nach Osten“ nie objawia się jedynie zalaniem Paryża produkcją filmową. I tak w najwspanialszym tutejszym teatrze, jakim jest „Théâtre Pigalle“, na którego scenie miano nota bene specjalnie grać sztuki autorów francuskich i odkrywać młode talenty, przez kilka tygodni występowała operetka wiedeńska „Fledermaus“ z trupą aktorów austriackich i niemieckich oraz orkiestrą berlińską. Równocześnie na innej scenie, cyklem, poświęconym Beethovenowi, dyrygował p. Bruno Walter, który zresztą ma powrócić tutaj na czele orkiestry „Gewandhaus“ z Lipska.

Opusmy jednak sale kinematograficzne i teatralne i wyjdźmy na ulicę. Na bulwarze St. Germain, jedna z dużych księgarni posiada bogatą wystawę. Zawalona ona jest formalnie już nie tylko tłumaczeniami utworów niemieckich, ale wprost oryginalnymi wydaniem różnorodnych autorów, pomiędzy którymi króluje naturalnie Emil Ludwig obok... portretu Clemenceau. Chyba dlatego, że oświadczył, iż powodem nieładu, panującego w Europie jest traktat wersalski!

Idźmy dalej. W agencjach podróży, ogromne afisze zachwalały piękność krajobrazu Niemiec, podobnie jak w sklepach zachwala się teraz trwałość jedwabnych pończoch niemieckich, jakimi jest Paryż zasypany. Caillautystyczny dziennik „La Volonté“ służy za pośrednika w kupowaniu na spłaty niemieckiej maszyny do pisania „Torpedo“, a komunistyczna „Humanité“ za pośrednika przy sprzedaży aparatów do fotografowania, fabrykujących także z tamtej strony Renu.

Okolo północy, „Café de la Paix“ przepełniona jest turystami o bufiastych spodniach i do nieopisania zielonych kapeluszy, czasami jeszcze przyozdobionych piórkami. Zapijają oni dla szyku nie piwo, ale szcedro bliwego burgunda. Wszystko to Niemcy. Po północy ściągają oni na Montmartre i ratują jego honor, gdyż od czasu nowojorskiego krachu, a zatem braku Amerykanów, świeci on zazwyczaj pustkami.

Ze to zalanie Paryża niemieczyzną, odbywa się pod znakiem lokarnizmu z jednej strony, a snobizmu z drugiej, to nie ulega wątpliwości. Służy ono w pierwszej linii propagandzie germainizmu we Francji, która zapuszcza korzenie w najrozmaitsze dziedziny. A o to przecież Berlinowi chodzi.

I. Briares.

ce nad losem Gdańska — to związek tych obu prelekcji okaże się uzależnionym. Czy tej agitacji na terenie Wiednia przeciwdziała się w jakiś umiemy sposób? (P.)

Podziękowanie prof. Rybarskiego

Prof. R. Rybarski nadesłał „Gazecie Warsz.“ następujące pismo:

„Z powodu napadu, dokonanego na mnie na ostatnim posiedzeniu Sejmu, otrzymałem tak wiele wyrazów solidarności i potępienia tego rodzaju metod walki „politycznej“, że mimo najszczerzej chęci nie mogę indywidualnie podziękować wszystkim, którzy o mnie pamiętali. Robię to obecnie za pośrednictwem prasy, składając na tej drodze wszystkim wyrazy szczerzej wdzięczności. Pragnę przy tej sposobności zaznaczyć, że między tymi, którzy się do mnie zwrócili, było sporo ludzi o innych, niż moje, przekonaniach politycznych, których jednak oburzył głęboko tego rodzaju sposób walki, nie będący niestety obecnie w naszym życiu wypadkiem osobnym.

Roman Rybarski.“

Zadania Stronnictwa Narodowego

Odczyt prof. Rybarskiego

W Warszawie wobec bardzo licznie zgromadzonego audytorjum wygłosił odczyt prof. Rybarski na temat: „Zadania Stronnictwa Narodowego w chwili obecnej“.

Prof. Rybarski przedstawił zgromadzonemu obraz psychologii obozu rządzącego. Jądro tego obozu stanowi grupa rewolucyjna bojowców z 1905 r., nosząca piętno okresu niewoli. Pierwsza brygada szczyty się istnieniem przepaści, pomiędzy nią a społeczeństwem. Czwarta brygada wyznaje zasadę przystosowania się do okoliczności. Istotą systemu pomajowego jest dążenie do utrzymania się przy władzy. Trzeba więc uzależnić społeczeństwo od rządu.

Tu jest źródło etatyzmu — tembardziej, że rewolucjonistom trzeba dać nagrody. A wobec tego trudno zająć się przesileniem gospodarczym. W pracy państwowej zastosowano metody wojskowe, stąd zaskakiwanie społeczeństwa, niepewność, pogłoski plotki, niespodzianki! Nie budzi to zaufania w świecie. System polegający na wydawaniu pieniędzy i trzymaniu się u władzy musi upaść. — Zachodzi jedynie pytanie, kiedy i jak?

Mówią, jest źle, — ale niech to trwa, boć to zawsze pewna siła. Polska jednak wraz z całym światem musi iść naprzód.

Czy przyjdzie do władzy lewica? Zależy to od nas, od wartości Narodu, jego kultury i pracy. Trzeba działać. Mamy świadomość, dokąd ma iść Polska.

Program nasz obejmuje całość życia. Wiemy, że radykalizm kończy się przy dojściu do władzy. My natomiast nie stawiamy obietnic nieziszczalnych.

O naszej sile świadczy, iż nigdy nie daliśmy się ugnać. Zdanie nasze podziela większość społeczeństwa. Ilość naszych zwolenników rośnie. Musimy ująć ten ruch w karby organizacyjne. Społeczeństwo musi mieć zorganizowaną siłę odporną, musi, w naszych warunkach, zorganizować życie państwowe i umieć bronić zasad moralnie i fizycznie... O ile wzmocnimy naszą pracę, o tyle będziemy czynnikiem bardziej aktywnym w kryzysie, w jaki pogrążył nas zamach 1926 roku.

Krępujące przepisy w powiatach pogranicznych

Wolsztyn, 10 kwietnia.

Powiat wolsztyński jest powiatem pogranicznym i jako taki ulega pewnym specjalnym przepisom. Od r. 1920 do końca 1929 mógł w nim każdy mieszkaniec odwieść swobodnie w sprawach prywatnych czy dla interesów handlowych, kogo chciał, we wszystkich miejscowościach pogranicznych. Nie było słyhać, aby wada kiedykolwiek miała coś przeciwko temu. Dopiero przy końcu r. 1929, po wyborach do sejmiku powiatowego, w których Stronnictwo Narodowe odniosło sukcesy, przypomniano sobie stare rozporządzenie Rady Obrony Państwa z lipca 1920 r. o strefie granicznej, według którego nie wolno nikomu bez zezwolenia starosty udawać się do miejscowości nadgranicznych

jak Kopanica, Kaszczor i inne. Już kilku obywateli wolsztyńskich, mających interesy handlowe z ludnością dwukilometrowej strefy granicznej, zostało zatrzymanych przez straż celną w Kopanicy i po spisaniu protokołu podanych do ukarania sądowego. Między innymi spotkało to także dwóch członków zarządu okręgowego Zw. Powstańców i Wojaków, którzy pojechali lustrować Towarzystwo Pow. i Woj. w Kopanicy.

Nie byłoby to jednak jeszcze rzeczą najgorszą. Bardziej we znaki daje się najnowsze zarządzenie dla Kaszczora, wielkiej wsi nadgranicznej, że żadnemu jej mieszkańcowi pod karą nie wolno się oddalać po godz. 10 wieczorem więcej, niż 100 metrów od swego mieszkania. Przepis ten strasznie krępuje miejscową ludność, która takie ograniczenie swobody osobistej poznała i uznawała je wtemczas za słuszne, gdy był jeszcze stan wojenny, ale dzisiaj go już całkiem nie pojmuje, tem mniej zaś w stosunku do niepodejrzanego w żadnej mierze obywateli. W ubiegłym tygodniu na tej podstawie został przytrzymany wracający z ćwiczeń gimnastycznych oddział „Sokoła“, którego naczelnik ma być za to pociągnięty do odpowiedzialności.

Rzecz zrozumiała, że przywrócenie ni stąd ni zowąd po dziesięciu latach tych dokuczliwych przepisów budzi tutaj wielkie niezadowolenie, i że wszyscy pragnęliby jak najprędzej ich całkowitego usunięcia. (w1)

Od redakcji: Przepisy takie, jak wiemy, stosuje się także w sąsiednich powiatach. Naprzykład w powiecie międzychodzkiem przy ostatnich wyborach do sejmiku powiatowego nałożono kary na działaczy obozu narodowego za udanie się bez odnośnego zezwolenia do wsi w strefie pogranicznej. Inna rzecz, że w następnych wypadkach takiego zezwolenia na czas nie otrzymali, chociaż stawili o nie wniosek na kilkanaście dni przed wyborami.

Z pogranicza niemieckiego

Występ publiczny katolickiej szkoły polskiej

Katolicka szkoła polska w Zakrzewie w pow. zlotowskim urządziła niedawno publiczny występ swej dziatwy w sali p. Pezały w Zakrzewie. Obszerną salę wypełniła licznie publiczność miejscowa i zamiejscowa, dając tem dowód zainteresowania szkołą polską. Program wieczoru był bardzo obfity i wielce urozmaicony, to też słuchacze mieli możliwość spędzenia kilku przyjemnych chwil, rozrywkę duchową. Było kilka pięknych atrakcyj, śpiewy głosowe, przedstawienia trzech komedijek jedno-aktowych urozmaiconych tańcami i korowodami, pantomina i deklamacja, wszystko to wykonano udatnie. Publiczność w dowód swego zadowolenia, darzyła małych aktorów gromkimi oklaskami. Punktem kulminacyjnym wieczoru były tańce dziewcząt klasy niższej, wykonane w różnobarwnych strojach, a prawdziwy entuzjazm wzbudził krakowiak, odtańczony w strojach krakowskich. Czysty dochód z występu przeznaczono na cele szkoły, mianowicie na spłacenie reszty należności za radio. (Aparat ten był ofiarą naganki pola-kożerczej, wskutek której władze policyjne nawet go skonfiskowały na czas przejściowy.) R.

Oświadczenie P. A. T.

P. A. T. oświadcza, że zakwestjonowana przez nas depesza agencji „Tass“ o artykułach Dmowskiego, reprodukowana przez P. A. T., była autentyczną. Stwierdzamy to chętnie, nie widząc zresztą w depeszy agencji sowieckiej dramatu, bo przecież „Tass“ naciąga stale wszystko, co się w Polsce dzieje na swoją modłę. To zadanie agencji sowieckiej.

Jeżeli zaś P. A. T. twierdzi, że podaje wyłącznie rzeczy autentyczne, to — mówiąc delikatnie — myli się, bo wtykamy jej często konkretnie naciąganie, a nawet przeinaczanie faktów, że przypomnimy z dni ostatnich relację o artykule „Timesa“, omawiającym stosunek Piłsudskiego do społeczeństwa.

Polska izba adwokacka w Ohio

Cleveland-Ohio, 14. 4. (PAT). Pod przewodnictwem sędziego Sawickiego odbyło się tu zebranie, na którym uchwalono utworzyć polską izbę adwokacką.

Zatargi wewnętrzne w Rumunji

Sensacją dnia politycznego w Bukareszcie jest wystąpienie znanego działacza besarabskiego postać Konstantego Stere ze stronnictwa narodowo-chłopskiego. Poseł Stere należy do najwybitniejszych ideologów dzisiejszego obozu rządowego w Rumunji i w kołach politycznych Besarabji cieszy się olbrzymimi wpływami. Z tego też względu sam dzieli się powszechnie, że wystąpienie postać Stere z partji pociągnie za sobą wystąpienie ze stronnictwa rządowego również wszystkich pozostałych posłów besarabskich. Obawy te okazały się jednak płonne.

Wystąpienie postać Stere z partji narodowo-chłopskiej było dla rumuńskiego świata politycznego wielką niespodzianką. Nastąpiło ono w następujących okolicznościach: Z okazji dwunastej rocznicy przyłączenia Besarabji do Rumunji odbyła się z inicjatywy rządu wielka akademja okolicznościowa w operze bukareszteńskiej. Na akademji publiczność zgótowała gorącą owację postaw Stere, który dla wyzwolenia Besarabji położył wielkie zasługi. Owacje te wywołały inne zajście: Trzech generałów armji rumuńskiej, Mardarescu, Petala i Rudeanu, opuścili ostentacyjnie salę, protestując przeciwko oddawaniu hołdu politykowi, który podczas wojny światowej stał pod zarzutem germanofilstwa.

Z tego kroku generałów skorzystała opozycja, która podjęła energiczne ofensywę przeciwko postaw Stere, będącemu jednym z filarów obecnej większości rządowej.

Premjer Maniu zażądał wówczas od ministra wojny Cichockiego, by ten ukarał generałów. Minister Cichocki wolał jednak podać się do dymisji. Sytuacja stała się bardzo ciężka. Wreszcie dla ratowania jej poseł Stere wystąpił z partji rządowej. Powszechnie uważane są te fakty za dowód osłabienia rządu p. Maniu.

Katolicka Austrija dalej służy Prusom

Otrzymujemy następujące uwagi:

Zatrzymawszy się na parę godzin w Wiedniu, zaplątałem się jakoś wieczorem dnia 15 marca do uniwersytetu. Jedną z większych sal pełna była słuchaczy, oczekujących prelekcji. Znęciło mnie liczne audytorjum, złożone w znacznej części z osób z poza uniwersytetu. Zająłem miejsce, nie wiedząc, kto i o czym ma mówić. Wszedł po chwili były kanclerz austriacki mons. Seipel i rozpoczął bardzo interesujący wykład o artykułach konferencji haskiej, przedstawiając zarazem szereg skomplikowanych problemów dzisiejszej polityki europejskiej. W prelekcji był też obszerny ustęp, poświęcony stosunkowi Polski do Gdańska. Prelegent oświeślał w sposób mocno tendencyjny, ironizujący rękome śmieszne prelesje Polski do kierowania zagranicznymi interesami Gdańska, akcentował niedwuznacznie, że istniejący stan rzeczy jest nie do utrzymania. Skoro zwrócimy uwagę na to, że niedawno, dnia 3 kwietnia, wygłosił też w Wiedniu inny były kanclerz austriacki odczyt o „Niemieckich marcjach wschodnich“, gdzie biadał wiel-

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Świątynie poznańskie w Wielk. Tygodniu

Dokładny wykaz nabożeństw świątecznych we wszystkich kościołach

W Wielkim Tygodniu, począwszy od środy odbywać się będą w świątyniach poznańskich specjalne nabożeństwa. Oto ich rozkład:

Katedra: Środa — godz. 16-ta „Ciemna jutrznia”, czwartek — godz. 8 uroczysta Msza św. pontyfikalna i konsekracja Olejów św.; celebruje J. Em. ks. kardynał Prymas. Godz. 16 „Ciemna jutrznia”. Piątek — godz. 9 nabożeństwo (Missa Praesantificatorum), procesja do Grobu Pańskiego. Godz. 16 „Ciemna jutrznia”. Sobota — godz. 8 święcenie ognia, wody, paschału i uroczysta Msza św. Godz. 20 rezurekcja i uroczysta jutrznia. Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego — godz. 10,15 uroczysta suma pontyfikalna, celebruje J. Em. ks. kardynał Hlond.

Kościół św. Małgorzaty na Śródcie: Nabożeństwa w ostatnie trzy dni Wielkiego Tygodnia odbywać się będą o godz. 6. W Wielki Czwartek o godz. 22 „Godzina Święta”.

Fara: Środa — godz. 16 „Ciemna jutrznia”. Czwartek — godz. 9 uroczysta Msza św., procesja i nieszpory. O godz. 16 Manda tuum czyli Wieczerza Pańska. Piątek — godz. 9 nabożeństwo wielkopiątkowe. Godzina 16 „Ciemna jutrznia” i kazanie pasyjne. Sobota — godz. 8 święcenie ognia, wody i paschału. Godz. 9 Msza św. Niedziela — godz. 6 rezurekcja i „Ciemna jutrznia” — odprawi ks. prał. Stychel. Podczas jutrzni Msza św. z kazaniem. Godz. 10 suma, kazanie wygłosi ks. prał. Prądzyński. O godz. 15 nieszpory. W drugie święto suma z kazaniem o godz. 10.

Kościół Niep. Pocz. N. M. P. (w Głównej): Czwartek — godz. 7 przeniesienie Najśw. Sakramentu do ciemnicy. Piątek — godz. 6,30 „Ciemna jutrznia”. Godz. 16 gorzkie żale z kazaniem. Sobota — ceremonie wielkosobotnie rozpoczynają się o godz. 6-tej. O godz. 15 święcenie pokarmów. Niedziela — godz. 6 rezurekcja.

Kościół Serca Pana Jezusa (Jeżyce): Czwartek — od godz. 6 do 9,15 spowiedź. W przeddzień t. j. w środę spowiedź od 16 do 22. Komunia św. o godz. 6, 6,30, 7, 7,15, 7,30, 7,45, 8 i 8,30. Msza św. o godz. 9. O godz. 23—24 „Godzina święta”. Piątek — godz. 8 nabożeństwo i procesja do Grobu. O godz. 17 Droga Krzyżowa. Sobota — godz. 7 święcenie ognia, pa-

schału i wody. O godz. 8 Msza św. Święcenie pokarmów na cmentarzu przy kościele o godzinie 15, 16 i 17. Niedziela — rezurekcja o godzinie 6-ej, poczem Msza św. z kazaniem. Dalsze Msze św. odbędą się o godzinie 8,30, 10 i o 11 suma z kazaniem. Nieszpory o godzinie 15. W drugie święto ciche Msze św. w godz. 6, 6,45, 7,30 i 9. O godz. 11 suma z kazaniem. O g. 15 nieszpory i różaniec. **Kościół św. Jana na Komandorji:** Czwartek — godz. 7 procesja i przeniesienie Najśw. Sakramentu do ciemnicy. Piątek — procesja do Grobu o godz. 7. Święcenie wody, ognia i paschału w sobotę o godz. 7. Niedziela — o godz. 6 rezurekcja. O godz. 10,30 suma z kazaniem, które wygłosi ks. prał. Mazurkiewicz. W drugie święto rozpocznie się odpust o godz. 8.

Kościół św. Marcina: Czwartek — godz. 10 Msza św. Piątek — ceremonie wielkopiątkowe rozpoczynają się o godz. 8. Droga Krzyżowa o godz. 17. Sobota — święcenie ognia, wody i paschału o godz. 7,30. Msza św. o godz. 9. Niedziela — godz. 6 rezurekcja, suma z kazaniem o g. 10,30.

Kościół św. Wojciecha: Czwartek — godz. 9 Msza św. Piątek — nabożeństwo wielkopiątkowe o godzinie 8. Gorzkie żale z kazaniem o godz. 18. Sobota — o godz. 7 ceremonie, o godz. 8 Msza św. Niedziela — o godz. 6 rezurekcja i procesja. Suma o godz. 11. Kazanie wygłosi ks. Putz. **Kościół ksk. Zmartwychwstańców (Wilda):** Czwartek — godz. 9 Msza św. Piątek — ceremonie wielkopiątkowe i Msza św. o godz. 8. W sobotę Msza św. o zwykłej godzinie. Niedziela — rezurekcja o godz. 6. Suma z kazaniem o godz. 11.

Kościół Najśw. Matki Bolesnej (Lazarz): Środa i czwartek godz. 6 Msza św. Piątek — ceremonie wielkopiątkowe i Msza św. o godz. 8. Sobota — godz. 7 święcenie ognia, wody i paschału. Niedziela — godz. 5,45 rezurekcja. Suma o godz. 10,45.

Kościół O. O. Franciszkanów: Czwartek — godz. 7 cicha Msza św., o godz. 8 Msza św. śpiewana. W piątek „Ciemna jutrznia”. o godz. 17,30. W sobotę Msza św. o godz. 7 i rezurekcja o godz. 20. W niedzielę nabożeństwa odprawiać się będą w godzinach ustalonych. (tr.)

Każmierczaka i Tadeusza Garsteckiego, który również maczał swoje palce, gdyż dopomagał im przez to, że namiętnie inne osoby do składania kaucji. Trybunał zasądził Każmierczaka na 18 miesięcy więzienia i 3 dni aresztu, a Garsteckiego na 3 mies. więzienia, którą to karę odroczone na 3 lata. (z)

KALENDARZYK

Wtorek, 15 kwietnia 1930.

Słońce: wschód 4,57 — zachód 18,49 — długość dnia 13 godzin 52 min.
Księżyc: wschód 22,08 — zachód 5,40 — po pełni.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 11 st. Cels. Pochmurno. Wiatr wschodni. Ciśnienie atmosferyczne niskie 736 milimetrów. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 16 st. Cels., najniższa plus 9 st. Cels. Ilość opadu 5 milimetrów.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś plus 0,77 m.

Kal. rz.-kat.: Krescenty — jutro Lambert M.

Kal. słow.: Wacław Bł. — Nosisław.

Wystawy

Salon Stow. Przyj. Sztuk Pięknych, plac Wolności 18, otwarty w dniu powszednie od godz. 11—17, w dzień świąteczny od godz. 12—15.

Salon Wlkp. Stow. Artystów-Plastyków, pl. Wolności 14 a, otwarty w dniu powszednie od godz. 11—17, w dzień świąteczny od godz. 12—15.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37. — Apteka Zielona, ulica Wrocławska 31. — Apteka 27 Grudnia, ul. 27 Grudnia 18.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.
Lazarz: Apteka Lazarska, ulica Strusia 9.
Wilda: Apteka „Fortuna”, ul. Górna Wilda 96.
W innych dzielnicach miasta apteki tamtejsze.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ulica Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **J. Em. Ks. Kardynał Prymas** zamianował ks. proboszcza Stanisława Śniatałę z Dobrzyca dziekanem dekanatu koźmińskiego.

WYKŁADY

— **Odczyt.** Staraniem Towarzystwa Prawniczego i Ekonomicznego odbędzie się we środę 16 bm. w Uniwersytecie (sala 22) o godz. 8,30 wieczorem odczyt prof. dr. Peretiatkowskiego na temat: „Reforma konstytucji a światopogląd polityczny”. — Po odczycie dyskusja z udziałem p. prof. Winiarskiego. Wstęp wolny.

WIECZORY, KONCERTY

— **Wielkie oratorjum polskie.** — W Wielki Czwartek, 17 kwietnia, o godzinie 20 w Auli Uniwersytetu wykonane zostanie po raz pierwszy w Poznaniu wielkie oratorjum polskie „Znalezienie Św. Krzyża” na chór, solę i orkiestrę, Feliksa Nowowiejskiego, z udziałem p. dr. Roesslerówny (mezzosopran) i p. Karpackiego (baryton) oraz orkiestry Filharmonji poznańskiej i chórów: „Kola Śpiewackiego Polskiego i im. Chopina. Dyryguje p. Stanisław Wiechowicz.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Kursy gospodarstwa domowego** uruchamia z dniem 15 maja rb. Pomorska Izba Rolnicza, mianowicie 1) kurs gospodarstwa domowego w Samplawie pow. Lubawa; 2) kurs gospod. domowego i hotelarstwa w Pawłowie, p. Chojnice. — Dziewczeta i kobiety, chcące nauczyć się gospodarować, szyć, gotować, umiejętnie prasować i prać, smażyć konfitury, przygotowywać zapasy i konserwy na zimę i t. p., winny zgłaszać się do Pomorskiej Izby Rolniczej, ul. Sienkiewicza 40 w Toruniu. Wymagany wiek i świadectwa: ukończonych 14 lat, świadectwo moralności, świadectwo chrztu, ostatnie świadectwo szkolne i deklaracja rodziców, że opłatę za kurs uiszczą będą. Opłata za kurs wynosi jednorazowo 30 zł jako czesne za naukę, 2 zł na wpisowe oraz 10 zł na porządku w Szkole. Uczennice, które mieszkać będą w internacie szkolnym, opłacają miesięcznie 50 zł za utrzymanie i mieszkanie. Kursy trwają po pięć miesięcy.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Konkurs na koncesję apteki w Solcazu** został rozpisany w nr. 16 z dnia 5 bm. Dziennika Wojewódzkiego.

— **Pielgrzymka do Krynki.** Tow. „Pielgrzym” p. w. Matki Boskiej w Poznaniu urządza pielgrzymkę do Krynki na odpust Znalezienia Św. Krzyża. Wyjazd z głównego dworca w sobotę dnia 3 maja rb. o godz. 7,35, przyjazd do Poznania tego samego dnia o godz. 22,13. Cena biletu w obie strony dla członków kl. III — zł 10,50, kl. II — zł 15,50, dla nieczłonków kl. III — zł 11, kl. II — zł 16. Zapisy przyjmuje się w biurze przy ul. Św. Józefa 5, parter.

— **Wolne miejsca dla praktykantów na urzędników I kat.** w urzędach administracji ogólnej rozpisuje Min. Spraw Wewn. Może być przyjętych na teren woj. krakowskiego 5 kand., wileńskiego 5, warszawskiego 5, lubelskiego 5 i poznańskiego 4. Podania o dopuszczenie do służby przygotowawczej przyjmują wszystkie urzędy wojewódzkie i starostwa, w których też można otrzymać blankiety oświadczenia i deklaracji. Podania muszą zawierać dowody odbycia studiów i egzaminów prawnych wzgl. ekonomicznych, metrykę urodzenia, dowód obywatelstwa polskiego, dowód niepodleganiu czynnej służbie wojskowej, deklaracje o referencjach.

— **Wycieczka do Francji i Algieru.** — Dla upamiętnienia 10-lecia istnienia Stowarzyszenia Polsko-Francuskiego w Warszawie, zarząd tegoż postanowił zorganizować w lipcu i sierpniu r. b. dwie wycieczki lądowo-morskie do Francji i Algieru, w celu ożywienia stosunków i współpracy z Towarzystwami Przyjaciół Polski na terenie Francji, oraz w celu realnej propagandy o znaczeniu i rozwoju polskich poczynań na morzu. Koszt wycieczki do Francji wynosi 350 zł a do Francji i Algieru 800 zł. Informacje i zapisy tylko do 1 czerwca przyjmuje Stowarzyszenie Polsko-Francuskie Warszawa, ul. Bracka 18, codziennie od 5—7 wiecz.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Uczciwy konduktor.** W tych dniach jechała tramwajem linii 6 p. Katarzyna Kasprzakowa (Skryta 7). Gdy wysiadła, spostrzegła brak 200 zł. Niezmier-

Czytelnikom Naszym, przejeżdżającym przez

Berlin

przypominamy, że otrzymają naj-
świeższe numery

„Kurjera Poznańskiego”
we wszystkich kioskach
gazetowych

na dworcach i w wiel-
kich hotelach

nie się zmartwiła i przekonana była, że ją okradziono. W najwyższej rozpaczy pobiegła do komisariatu i tam zgłosiła, że ją obrabowano w tramwaju. Zrobiono protokół i gazety podały o tym smutnym dla p. K. fakcie. Tymczasem pieniędzy nie skradziono, a znalazł je w tramwaju konduktor p. Edward Piątka i po godzinie 15 mimo, że był już po służbie, pobiegł do dyrekcji P. K. E. i tam złożył raport oraz zostawił znalezione gotówkę. Należy z pełnym uznaniem podkreślić ten piękny czyn p. Piątka; oby służył on jako przykład dla innych. (z)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Pożary.** W mieszkaniu p. Jastkowskiej przy ul. Wrocławskiej 30 wybuchł w poniedziałek w godzinach popołudniowych pożar. Przygotowująca wosk do podłogi służąca zapaliła terpentynę, wskutek czego eksplodował też gazomierz. Przywołano straż pożarną, ogień nie przybrał jednak większych rozmiarów. W nocy na wtorek na korytarzu pierwszego piętra przy ul. Klasztornej 15 nieznanymi osobnikami zapalili znajdujący się tam kosz. Ogień mimo późnej nocy zauważono i stłumiono w zarodku. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— **Kradzież paczki obuwia.** W bramie domu przy ul. Półwiejskiej 31 skradł ktoś z wozu p. Wład. Formañskiego paczkę obuwia, wartości około 300 zł, w czasie, gdy robotnik znosił paczkę z wozu do składnicy. Paczka zawierała kilka par trzewików damskich oraz kilka par lakierków dziecięcych. Każda para obuwia damskiego była znaczone numerami oraz literami B. B.

— **Z więzienia do więzienia.** W poniedziałek w południe na ul. Pocztowej skradziono rower męski. Właściciel roweru p. Michał Michalski (Wały Kazim. Wielkiego 11), spostrzegł wkrótce potem kradzież, pobiegł za złodziejem i przytrzymał go na ul. Podgórznej. Okazało się, że złodziejem, którego aresztowano, jest szofer Józef Jankowski, zamieszkały przy ul. Strzeleckiej 31. Przed 5 dniami Jankowski aresztowano z grupą innych włamywaczy jako podejrzanego o kradzieże i włamania. Obecnie po zwolnieniu z więzienia Jankowski dopuścił się znowu kradzieży. (z)

— **Oszustwo.** Zamieszkały przy ul. Fredry 1 p. Marjan Murkowski wysłał w tych dniach przesyłkę na Górą Wildę 29 pod adresem jakiegoś Wojciewskiego. Przewożącego pakunek woźnicę skierowano na ul. Strumykową 5, gdzie oddał towar. Okazało się, że padł ofiarą sprytnie obmyślanego oszustwa. (z)

— **Kradzieże i włamania.** Z cmentarza parafii Bożego Ciała na Dębcu skradziono 20 metrów siatki drucianej na parkan. — Przy Rynku Śródeckim 4 włamało się do mieszkania p. Pelagji Wojciechowskiej i skradziono odzież damską. — Odzież skradziono również przy ul. Nadbrzeżnej 8 z mieszkania p. Bronisława Kitkowskiego. (z)

— **Czy zegarek?** W komisariacie 6 znajduje się srebrny zegarek męski ze złotym brzegiem. Przedmiot ten pochodzi przypuszczalnie z kradzieży. (z)

KRONIKA SĄDOWA

— **O podpalenie.** Sąd okręgowy w Gnieźnie rozpatrywał sprawę karną przeciwko Wł. Ziolkowskiemu z Junowa pow. Września, oskarżonemu o zbrodnie podpalenia w nocy na 28 kwietnia 1929 w Janowie budynku swej siostry Stanisławy; celem zbrodniczego postępuku było zdobycie wysokiego wynagrodzenia za straty od zakładu ubezpieczenia. W postępowaniu śledczym ustalono, że Z. był w kłopotach finansowych i że przed pożarem ukrył większą część swych mebli. — Oskarżony przyznał się do podpalenia dopiero podczas rozprawy, lecz w ten sposób, że starał się wzbudzić mniemanie, jakoby wznicił pożar nieumyślnie. W toku rozprawy lekarze badali stan umysłowy oskarżonego, lecz stwierdzili, że jest odpowiedzialny za swe czyny. Prokurator żądał skazania na rok więzienia. Sąd wydał wyrok uznający osk. winnym zbrodni podpalenia oraz oszustwa i zasądził

Wyrafinowani oszuści

Brali kaucje za rzekome posady i znkali

Ignacy Każmierczak z Torunia i Kazimierz Rozmiarzek ze Słeszewa byli typowymi przedstawicielami oszustów i spekulantów, korzystających z ludzkiej łatwowierności, a swą działalność postanowili rozwinąć przede wszystkim w Poznaniu. Poczęli więc ogłaszać w miejscowych gazetach, że poszukują do swego przedsiębiorstwa — oczywiście istniejącego na księżycu — inkasentów. Ze wszystkich stron poczęli więc napływać bezrobotni, którzy gotowi byli przyjąć posadę. Sek tkwił jednak w tem, że sprytni oszuści żądali zawsze kaucji, tłumacząc się, iż powierzać będą inkasentom poważne sumy i dlatego kaucja stanowi ma niejako zabezpieczenie. Ale i tacy znaleźli się, którzy gdzieś uzyskali pożyczkę 500 zł, a następnie zanosili do Każmierczaka i towarzysza.

Dla nadania swemu „przedsiębiorstwu” większego splendoru, nazywali je „Agropol” albo dla odmiany znów „Ziemianin” itd. To przyciągało ludzi, którzy składali swe oszczędności względnie pożyczoną gotówkę do kieszeni wyrafinowanych oszustów. Gdy na umówiony dzień przybyli do pracy, dowiedzieli się, że firma ta już się wyprowadziła w inne miejsce, by tam na nowo pod tym samym pretekstem uprawiać niecny proceder.

Tymczasem do policji, nietylko w Poznaniu, ale wszędzie gdzie grasowali oszuści, zgłaszali poszkodowani swe pretensje. Okazało się przy dochodzeniach, że istotnie wszystko było fikcją. Każmierczaka, który ma bogatą przeszłość kryminalistyczną, ujęto, natomiast kompan jego gdzieś przepadł. Na ławę oskarżonych sprowadzono więc

go na karę więzienia przez 2 lata. Obrońca wniósł odwołanie. (br)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Pięć strzałów przez okno.** Dziś około godz. 3,30 w Białejgórce pod Chartowem kilku osobników strzelało przez okno do pokoju p. Jana Sita, zamieszkałego u p. Mielocha. Ogółem strzelono 5 razy. Spiaćcego w łóżku p. Sita jeden strzał ugodził w dłoń. Rannego opatrzyło Ratunkowe Pogotowie Lekarskie (55-55). Policja jest na tropie zлочyńców.

— * **Przemycanie ludzi.** W tych dniach aresztowaną w Kamienniku w pow. czarnkowskim zamieszkałego tam Leona Grasia, pod zarzutem usiłowanego przemyczenia 7 osób do Niemiec. Grasia podejrzewa się, że uprawia tego rodzaju przemysł zawodowo i że pobiera od każdej osoby przeprowadzonej przez granicę po 10 zł. Grasia odstawiono do więzienia sądowego w Wieleniu. (k)

— * **Niewyjaśniona przyczyna choroby.** Maształerz Państw. Stada Ogierów w Gnieźnie p. Jankowski, przebywając w majętności Kłeka w pow. jarocińskim, doznał w nocy na 14 bm. wstrząśnienia mózgu. Z jakiej przyczyny wstrząśnienie nastąpiło, nie zdolano dotąd ustalić, gdyż Jankowski siedział wieczorem w towarzystwie jednego stangreta na ławce przed stajnią, poczem udał się na spoczynek. Rano zastano go nieprzytomnego w łóżku. Przywołany natychmiast lekarz dr. Podwyszyński z Nowogomiasta udzielił mu pierwszej pomocy i stwierdził wstrząśnienie mózgu. Jankowskiego odwieziono w stanie nieprzytomnym do lecznicy w Gnieźnie. (an)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Sieraków.** (Aresztowanie.) W związku z awanturami na jarmarku w Sierakowie, które zdarzyły się przed kilkunastu dniami, a w szczególności z powodu poranienia i pobicia posterunkowego Ludwika Jankowskiego, aresztowano braci Maksymiljana i Franciszka Jęczyńskich, oraz Stanisława Sternala i odstawiono do więzienia sądowego w Międzybóżu. (k)

— * **Jarocin.** (Z Och. Straży Poż.) W dniu 3 bm. podczas walnego zebrania wręczono w imieniu Zw. Ochotn. Str. Pożarnych, zasłużonym dyplom i odznaki, które otrzymał: pp. W. Stasiński, Fr. Jerzycki, P. Gaworzewski, M. Przybylski, J. Karolczak, Fr. Kuropka, W. Mazurek, M. Chwieralski i J. Charliński. Zebranie uchwalilo na wniosek p. Rydlewskiego zakupić syrenę alarmową; wnioskodawca złożył 200 zł na ten cel. (jk)

— * **Września.** (Parcelacja majątku ziemskiego.) Majątek ziemski Gutowo Małe o obszarze 2400 mórg, własność Urzędu Ziemskiego, przeznaczono do rozparcelowania. Z majątku tego przeznaczono 600 mórg na plac ćwiczeń dla wrzesńskiego 68 p. p. Pałac i wszystkie zabudowania gospodarce przejęło wojsko dla saperów, artylerji i taboru. Reszta majątku zostanie rozparcelowana pomiędzy służbę folwarczną i gospodarzy. Majątek Gutowo Małe należał do wzorowo prowadzonych gospodarstw.

— (Wystawa robót kobiecych.) Tow. Kat. Kola Pań urządziła w dniach od 3 do 11 maja wystawę prac kobiecych. Panie, nie należące do towarzystwa, mogą również przystąpić swe eksponaty.

— (Komitet Opieki nad emigrantem.) W myśl okólnika p. wojewody stworzono na m. Wrześni komitet opieki nad emigrantem, który w czerwcu urządzi akademję i kwestę na ten cel. Zarząd komitetu tworzą pp. starosta Chodakowski — prezes, burmistrz Soltyśiak — wiceprezes, aptekarz Konieczny — skarbnik. Do komitetu samego wybrano szereg osób z miasta. (y)

— * **Srem.** (Pożar.) W majętności Wrześnica w pow. sremskim (własność p. Franciszka Żółtowskiego) w nocy z 14 bm. spaliła się wędzarnia. Przyczyny pożaru nie ustalono. Straty ocenia się na około 2 tys. zł. (k)

— * **Granowo, pow. grodziski.** (Stow. Chr. - Nar. Nauczycielstwa.) W marcu r. b. założono z inicjatywy p. Cybińskiego z Daków Suchych Kolo Stow. Chr.-Nar. Naucz. Początkowo zdawało się, że Kolo nie utrzyma się z powodu małej liczby członków. Drugie z rzędu zebranie, które odbyło się 10 bm., wykazało jednak, że obawy podobne były płonne, gdyż do Kola przystąpiło nauczycielstwo z Daków Suchych, Mokrych, Uścięć, Piekar, Jeziorok, Zemsa, Strzepinia i Granowa. (er)

— * **Inowrocław.** (Z Tow. Krajoznawczego.) Dnia 9 bm. odbyło się w sali Rady miejskiej plenarne zebranie Tow. Krajoznawczego oddziału Kujaw Zachodnich. Zebrani członkowie tej nader pożytecznej instytucji wysłuchali sprawozdań członków zarządu, z których wynika, że oddział, założony 20 grudnia 1928 r., liczy obecnie 78 członków. W ciągu swego krótkiego istnienia zorganizowano 4 wycieczki, m. in. do pobliskiego Kościelca do Gdańska i na Pomorze. Prócz tego odbyły się odczyty. Staraniem oddziału wydano pocztówki świąteczne z motywem zdobniczym kujawskim. Po wysłuchaniu sprawozdań prof. Kopecia ze zjazdu delegatów Tow. Krajozn. w Warszawie, omawiano sprawę muzeum regionalnego, które stanowiłoby własność mia-

sta i okolicy, a pozostawałoby pod opieką oddziału miejscowego Polsk. Tow. Krajoznawczego. W zarządzie pozostali nadal: prof. Otto — prezes oraz pp. Zygm. Czajka, Janowska i kap. Zablocki, kooptowano pp.: prof. Kopecia, prof. Krasonia i Kaliskiego.

— (Wychowanie fizyczne młodzieży.) Sekcja wychowania społecznego i propagandy komitetu P. W. i W. F. na miasto nasze zorganizowała cykl wykładów i pokazów. Pierwszy wykład odbył się dnia 12 bm. w auli szkoły wydziałowej męskiej. Licznie zebrana młodzież wysłuchała ciekawego wykładu kierownika sekcji insp. Nowakowskiego pod tyt.: „Miłość ojczyzny jako podstawa przysposobienia wojakowego“.

— (Z Narod. Uniwersyt. Robotniczego.) Dnia 13 bm. odbyło się walne zgromadzenie Nar. Uniw. Rob., na którym obecny był wiceprez. Juengst. Po sprawozdaniach udzielono ustępującemu zarządowi absolutorjum. Uchwalono, aby każdorazowy prezes Tow. Naucz. Szk. Śr. i Wyższych był jednocześnie prezesem N. U. R. Nowy zarząd przedstawia się następująco: prezes — prof. Kazimierz Fabierkiewicz, sekretarz — dr. med. Roman Gutowski, skarbnik — p. Raflik, opiekun oświatowy — prof. Marjan Kadlec. Komisję rewizyjną stanowią: pp. red. Cieślak, Folt i prof. Otto. (em)

Poznań ku czci Andersena

„Tydzień andersenowski“, zaimprovizowany tak skutecznie w Poznaniu, wywarł swój wpływ propagandowy i to mowy, skoro w niedzielę Aula Uniwersytetu zapelniała się pokaznie, chociaż piękna pogoda raczej do przechadzek zapraszała, niż do sali. Młodzieży i dzieci było może trochę za mało, ale to sprawa szersza, o której kiedyś trzeba będzie osobno pomyśleć.

Program był w każdym razie tak umiejelnie skomponowany, że i starszym i młodszym przynosił mnóstwo rzeczy ciekawych — zupełnie jak sam Andersen. Muzykę, która przy takich okazjach jest pożądanym wstępem i urozmaiczeniem, reprezentowały organy i śpiew. Prof. Nowowiejski, oprócz hymnu duńskiego i polskiego, wykonał dwa poważne utwory muzyki duńskiej; p. Zofja Fedyczkowska odśpiewała również pieśni duńskie i to z tekstem oryginalnym. Oboje koncertanci zostali nagrodzeni gromkimi oklaskami, prof. Nowowiejski otrzymał jeszcze osobne podziękowanie za produkcję chóru „Echa“, zawsze mającego na podorędziu piękną i pięknie wykonaną pieśń chorala.

W części „słownej“, pierwszy zabrał głos prof. dr. Bronisław Dembiński, inaugurując Akademię imieniem Towarzystwa Polsko - Duńskiego powitaniem przybyłych gości. Z życiorysem Andersena zapoznał przystępnie a ciekawie zebranych prof. dr. Boehm, lektor języka i literatury duńskiej na naszym Uniwersytecie. Oklaski wielkich i małych rączek powitały red. Czesława Kędzierzkiego, w którym nieletni słuchacze po raz pierwszy mogli usłyszeć w naturze swego ulubionego „wujka Czesia“ z Radja poznańskiego. Nie zawiódł wujek swoich wielbicieli, wygłosił donośnie i barwnie bajkę o najpiękniejszej róży, tak bardzo w okresie Wielkiego Tygodnia będącą na miejscu, i teraz będą już nie tylko słyszeli, ale i widzieli oczyma wyobraźni swego ulubionego bajczarza, a innym opowiedział, jak wygląda.

Andersenem też zakończyła się Akademia, mianowicie Szkoła Dramatyczna, kierowana przez dyr. Młodziejowską-Szczurkiewiczową, wygłosiła bajkę o matce, pomysłowo rozłożoną na głosy i wybornie wewieczoną. Rozchodzono się pod miłym wrażeniem, że umiał uczcić Andersena Poznań, który go pierwszy dał Polsce w przekładach, jak o tem w sobotnim wydaniu obszernie zdał sprawę właśnie „wujek Czesio“. (tr.)

Wycieczki Towarzystwa Polsko - Jugosłowiańskiego w Poznaniu

Towarzystwo Polsko - Jugosłowiańskie organizuje w bieżącym sezonie trzy wycieczki do Jugosławji, a mianowicie: 1. Reprezentacyjną, która, jadąc przez Wiedeń — Budapeszt, zwiedzi Beograd, Sarajewo, Dubrownik, Split i Zagrzeb i powróci przez Grac i Wiedeń do Poznania.

Wycieczka ta wyruszyłaby z początkiem lipca i trwałaby dni 17. Koszta wycieczki wynosiłyby około 560 złotych wraz z hotelem i utrzymaniem (III klasa pociągów pospiesznych, II klasa stałkiem).

2. Dwie wycieczki wypoczynkowe po 17 dni (jedna w lipcu, druga w sierpniu względnie we wrześniu) — które drogą przez Wiedeń dojechałyby nad Adria-

a) krótsza do Susaku względnie do wyspy Krk, gdzie pozostałaby przez około dni 12. Koszta wycieczki wynosiłyby około 380 zł wraz z hotelem i utrzymaniem.

b) dłuższa do Splitu względnie na jedną z okolicznych wysp, gdzie pozostałaby przez około dni 12. Koszta wycieczki wynosiłyby około 420 zł.

Celem ustalenia ilości uczestników oraz częściowego chociaż uwzględnienia życzeń, zechcą reflektanci donieść do biura Towarzystwa, Hotel „Polonia“ nr. 132 a:

1. w której z wycieczek zamierzają wziąć udział,
2. dokładną ilość osób, oraz wyrazić ewentualne dalsze życzenia.

Powyższe dane zechcą reflektanci nadesłać do dnia 20 kwietnia 1930 r.

Święto dziatwy w Raciborzu

Racibórz, w kwietniu. W jasny i pogodny dzień niedzielny przeżywała ludność polska miasta Raciborza podniosłą uroczystość. Polska ochronka w Raciborzu obchodziła pierwszą rocznicę swego istnienia. Wiele trudów i starań poświęciło starsze społeczeństwo przy zakładaniu tego schroniska dla najmłodszej dziatwy polskiej. To też wielką radość ogarnia serca raciborzan na widok rozwijającego się pomyslnie dzieła.

Właściwa uroczystość, która odbyła się w „Strzesze“ po południu, poprzedziło przyjęcie, wydane przez p. dyrektora Malczewskiego na cześć p. Konsula generalnego R. P. w Bytomiu p. Leona Malhomme i jego małżonki, zaproszonych do Raciborza przez organizatorów uroczystości. Podczas przyjęcia p. dyr. Malczewski wygłosił przemówienie, a konsul p. Malhomme podziękował gospodarzom za urządzone z staropolską gościnnością przyjęcie.

Około godziny 5 zaczęła się wypełniać sala „Strzechy“. Zastużona kierowniczką ochronki p. Grzegoszczykówna powitała zebranych gości. Z innych gości byli obecni na uroczystości p. dyr. Malczewski z małżonką, poseł do Sejmiu prowincjonalnego, p. Ark. Bożek, radny miejski m. Raciborza, budowniczy p. Jan Affa z małżonką, dyr. Banku Ludowego p. Antoni Affa z małżonką, Rózyce, p. Fojcik, członek zarządu Banku Ludowego itd.

Introdukcją do uroczystości było odśpiewanie przez towarzystwo „Harmonja“ w Raciborzu nastrojowego psalnu ks. Gomołki z XVI. wieku „Ach mój przedwieczny Panie“. Chór pod światłem kierownictwem dyrygenta Kubicy otworzył nadzwyczaj piękną pieśń, zbierając zasłużone huczne oklaski.

Następnie p. dyr. Malczewski powitał w imieniu spółki „Strzecha“ zebranych gości, wygłaszając przemówienie, w którym skreślił zadanie ochronki. Ochronka według słów p. dyr. Malczewskiego służyć ma do zachowania tego, co dziatwa odziedziczyła po swych ojcach, t. j. ich mowy i zwyczajów.

Po przemówieniu p. dyr. Malczewskiego przysła do głosu sama młodzież, w której imieniu powitała licznie zebranych gości córeczka gospodarza p. Grzonki, Konsulowa gen. Malhomme i jego małżonka wręczyła dziatwa kwiaty. Popisy dzieci budziły powszechne zainteresowanie.

Wielką niespodzianką były chóry dziatwy szkolnej, kierowane przez malego chłopca, syna gospodarza Grzonki.

Uroczystość raciborska, w której młodzież nasza ujawniła swą żywotność i wielką miłość do swej mowy ojczystej, pozostawiła na jej uczestnikach niezatarte wspomnienia.

Grzeczność Wschodu.

Wschód słynie ze swej uprzejmości. — Potwierdza to ponownie wypadek, jaki zaszedł na dworze wicekrólowej Indji. Do wicekroia Indji przybył w odwiedziny pewien dygnitarz angielski, którego zapał myśliwski nie szedł zupełnie w parze z celnością strzałów. Chcąc uccić gościa, wicekról urządził polowanie na ptactwo. Niestety lord pudłował nieustannie, tak, że nie mógł się poszczycić żadnymi trofeami. Wicecrom wicekról zapytał adjutanta - Hindusa, którego przydzielił gościowi, jak mu się powiodło polowanie. — Na to Hindus: „Lord jest doskonałym myśliwym, Bóg jednakże czuwał nad życiem biednych ptaków“.

Amerykański uniwersytet zaprowadza obowiązkowy egzamin z tennisu.

Uniwersytet Williamstown w Massachusetts wprowadził dla studentów pierwszego i drugiego semestru obowiązkowy egzamin z tennisu. Egzamin jest piśmienny a złożyć go może tylko ktoś, z techniką gry obeznany.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Wydział Metalowy Tow. Młodych Przemysłowców.** Roczne walne zebranie odbędzie się w środę, dnia 16 bm. o godzinie 20 w lokalu p. Jarockiego, ul. Maształarska 8a. Uprasza się o liczne przybycie członków.

— **Tow. Muzyczne Poznań - Łazarz.** — Próba orkiestry w środę, dnia 16 bm. o godzinie 19 w lokalu p. Siłskiego przy ulicy Marsz. Focha 55. Po próbie o godz. 20,30 Nadzwyczajne Walne Zebranie.

— **Tow. Uczestników Powstania Wiel-**

kopolskiego Dzieln. III im Ign. Paderewskiego. W środę dnia 16 bm. o godz. 20 w lokalu „Boulevard“, pl. Nowomiejski, zebranie miesieczne. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy.

— **K. S. „Warta“ Oddział Gyklistów.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 16 bm. o godz. 20 w lokalu klubowym. Obecność wszystkich członków konieczna ze względu na otwarcie sezonu w dniu 21 b. m.

— **Tow. Sportowe Wędkarzy „Warta“.** Msza św. na intencję Tow. odbędzie się dnia 21 bm. o godz. 9 w kościele Salezjanów.

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, we wtorek „Frasquita“. W środę „Hrabina Marica“ z pp.: Fontanówną, Grabowską, Bratkiewiczem, Raczkowskim i Sendecim, kapelmistrz p. Leszczyński. W czwartek, piątek i sobotę teatr zamknięty. „Faworyta“, opera Donizetti'ego, będzie najbliższą premierą Teatru Wielkiego i ukaże się zaraz po świętach. Próby pod kierunkiem kapelmistrza Leszczyńskiego i reżysera Urbanowicza dobiegają końca.

— * **Z Teatru Polskiego.** Dziś odegrane będzie arcykomiczne widowisko krótko- i długoczasne według powieści Jarosława Ha-seka „Przygody dobrego wojaka Szwajka“ w inscenizacji E. Zegadłowicza i wybornym wykonaniu całego zespołu z p. Biesiadeckim w roli tytułowej. Osobliwa atrakcją w „Przygodach Szwajka“ stanowią dekoracje p. St. Jarockiego, wyobrażające w sposób arcykomiczny, ruchome wojsko. Jutro stylowa komedia Scribe'a i Legouve'go „Walka kobiet“ w wybornym wykonaniu całego zespołu. W czwartek, piątek i sobotę teatr będzie zamknięty. W niedzielę odbędzie się tylko przedstawienie wieczorowe.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś i jutro w środę stylowa komedia M. Bałuckiego p. t. „Radcy pana radcy“. Komedia ta obfituje w cały szereg prze zabawnych sytuacji sceny swojskiego, beztroskiego humoru. Charakterystyczne postacie tworzą pp. Czarnecka, Fiszlerówna, Zeromska, oraz pp. Bystrzyński, Smoczyński, Szarski, Rolicz i inni.

Dyrekcja chcec uprzystępnic młodzieży szkolnej ujrzenie doskonałej komedji M. Bałuckiego, znakomitego pisarza polskiego, daje w okresie przedświątecznym t. j. we wtorek i środę bieżącego tygodnia daleko idące zniżki dla uczącej się młodzieży.

ZNALEZIENIE ŚW. KRZYŻA

wielkie Oratorjum Feliksa Nowowiejskiego na sola, chór, orkiestrę i organ (do słów A. Herolaski) wykonane zostanie pod dyrekcją kompozytora w Wielki czwartek, dnia 17. bm. wieczorem o godzinie 8 w Auli uniwersyteckiej. Wielkie to dzieło religijne należy do najlepszych współczesnych Oratorji i wywiera na słuchaczy potężne wrażenie. Wykonanie dzieła tego stać będzie na bardzo wysokim poziomie artystycznym, do czego przyczyni się osoba kompozytora, który dziełem tem osobiście kierować będzie.

Udział biorą artyści Teatru Wielkiego PP. Dr. Wanda Roesslerówna, Aleksander Karpacki, chóry Kola Śpiew. Polskiego i im. Cholina oraz orkiestra Filharmonji Poznańskiej.

Sprzedaż biletów w składzie cygar A. Szrejbrovski, ul. Gwarna 20, w cenie 2 do 6 zł. zw 22 838

Teatr Wielki

DZIS — „Frasquita“ — operetka Lehara. Środa, 16. 4. „Hrabina Marica“, operetka Kalmana. Czwartek, 17. 4. Teatr zamknięty. Piątek, 18. 4. Teatr zamknięty. Sobota, 19. 4. Teatr zamknięty. Niedziela, 20. 4. „Frasquita“, operetka Lehara. Poniedziałek, 21. 4. po pol. „Halka“, opera Moniuszki. Ceny niższe. Poniedziałek, 21. 4. wiecz. „Hrabina Marica“, operetka Kalmana. Wtorek, 22. 4. „Krysia Leńniczanka“, operetka Jarno. Początek o godzinie 8 wieczorem. Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuścić nie będzie. Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Polski

DZIS — „Przygody dobrego wojaka Szwajka“. Środa, 16. 4. „Walka kobiet“. Czwartek, 17. 4. Teatr zamknięty. Piątek, 18. 4. Teatr zamknięty. Sobota, 19. 4. Teatr zamknięty. Niedziela, 20. 4. „Przygody dobrego wojaka Szwajka“. Poniedziałek, 21. 4. po pol. „Walka kobiet“. Poniedziałek, 21. 4. wieczorem „Nad polskim morzem“. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIS — „Radcy pana radcy“. Środa, 16. 4. „Radcy pana radcy“. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

MONIUSZKO, WARSZAWA, ŚLĄSK I WIELKOPOLSKA

KULT MONIUSZKI U NAS

Ostatni koncert moniuszkowski w Auli zasługuje na specjalne wyróżnienie, a to z przyczyn nie tyle natury artystycznej ile społeczno-wychowawczej. Publiczność, pomimo silnej reklamy koncertem tym się nie zainteresowała. Nie pociągali ją widocznie wykonawcy, którymi byli chóry ze wsi i miasteczek powiatu poznańskiego (II okręg Wielkopolskiego Związku Śpiewaczego). Lecz właśnie ze względu na wykonawców koncert ten zasługiwał na poparcie — nie jest bowiem bez poważnego na przyszłość znaczenia fakt, że prowincja nasza jest dziś w stanie urzędzić koncert zbiorowy w sile 400 śpiewaków i śpiewaczek, orkiestry symfonicznej i solistów — wykonując rzeczy, które niedawno jeszcze uchodzily za trudne nawet dla dobrych chórów miejskich.

Faktu tego nie można lekceważyć, chociażby wartość jego artystyczna była jeszcze niezbyt wielką. Nie można go lekceważyć dlatego, że jest to praca pionierska, tocząca się w warunkach dolnych, praca nad fundamentami pod przyszły gmach naszej rozległej kultury muzycznej — kultury powszechnej i głęboko w społeczeństwie tkwiącej.

Zadowoleni być musimy z tych pierwszych dowodów wstąpienia naszej organizacji śpiewaczej na właściwą drogę pielęgnowania muzyki, a nie — jak to dotychczas przeważnie było — jakiegoś oderwanego, sekciarskiego kultu „pieśni”, która w praktyce śpiewaczej nieraz nie miała nic wspólnego z pieśnią jako dziełem muzycznym.

Pierwsze te kroki, znamionujące chęć wzięcia udziału w ogólnym ruchu muzycznym i przyczynienia się do jego rozwoju — (jako takie są one godne najwyższej pochwały) — nie mogą być oczywiście jeszcze pewne i doskonałe.

Lecz kroki te należało kiedyś postawić. A skoro raz się to stało, samo życie już teraz zajmie się ich prostowaniem i poprawianiem.

Za śmiałości podjęcia ich — i to w formie najbardziej efektownej, bo z masowym udziałem chórów wiejskich — dzielnemu okręgowi II, jego dyrygentowi Mieczysławowi Barwickiemu i całemu zarządowi należy się największe uznanie.

Koncertów takich — w większych i mniejszych rozmiarach — odbyło się w tym sezonie na prowincji kilkanaście i to prawie wszystkie z programami moniuszkowskimi, jak to już zaznaczaliśmy. Fakt, że ożywieniu i podniesieniu ruchu śpiewaczego u nas patronują dzieła Moniuszki jest objawem wysoce dodatnim. Śpiewacy nasi w ten sposób przyczyniają się do podniesienia kultu Moniuszki (co staje się dziś coraz bardziej aktualnym), czerpiąc równocześnie dużo korzyści dla siebie. Dzieła Moniuszki nadają się wybitnie do kształcenia i zaprawiania chórów oraz dyrygentów do pracy muzycznej na szerszą skalę.

Aby skończyć z wieczorem o którym na wstępie była mowa, trzeba przypomnieć, że wykonano na nim uwerturę, pieśń i chór z „Flisa”, III Litanję Ostrobramską, kantatę „Milda” i mazurę z „Halki”. Bardzo dobrze wywiązała się z zadania soliści, pp. Gogojewiczowa, Heising i Bojarski. P. Gogojewiczowa dysponuje ładnym głosem o ciemnym zabarwieniu i muzykalnością. P. Heising jest bardzo poważnym śpiewakiem oratoryjnym i to na większą skalę. Przekonał się o tem niejednokrotnie. Bardzo muzykalnie i z wyrazem wykonał partję tenorową p. Bojarski. Dobrze się trzymała orkiestra symfoniczna 68 pp. z Wrześni (kapelmistrz p. Szał). Orkiestra ta powinna być stale w Poznaniu nie na prowincji. Dyrygował p. M. Barwicki.

Stanisław Wiechowicz.

POMNIK, KTÓREGO NIEMA I POMNIK, KTÓRY BĘDZIE

Zarząd Sekcji im. Moniuszki przy Warszawskim Tow. Muzycznym nadesłał nam odezwy do wszystkich zreszłych śpiewaczy i muzycznych, w której proponuje, ażeby dzień 8 maja b. r., jako dzień imienin i sto jedenaście rocznic urodzin Stanisława Moniuszki, poświęcić jego pamięci. Dochód z organizowanych w tym

dniu w całej Polsce koncertów moniuszkowskich byby przeznaczony na budowę pomnika Moniuszki w Warszawie. Odezwa sekcji moniuszkowskiej jest nader sympatyczna, lecz wynikałoby z niej, że Warszawa niezupełnie jest poinformowana o tem, co się dla kultu Moniuszki w kraju dzieje.

Wszak Katowice gotują się do wielkiego festiwalu moniuszkowskiego na Zielone Święta, który będzie ogromnym zjazdem śpiewackim, przyniesie wspaniały program i będzie złączony z odsłonięciem monumentalnego naprawdę pomnika Moniuszki. Z drugiej strony kult Moniuszki np. w Wielkopolsce, jest już podjęty planowo i przeprowadzany systematycznie, jak to niedawno wykazałyśmy datami urządzonych już i projektowanych koncertów i jak ponownie zaznaczamy wyżej.

Pomnik Moniuszki w Warszawie powinien być stanąć oddawna i dzienne, że go jeszcze niema, zwłaszcza, gdy istnieje tam jedyna w Polsce instytucja poświęcona kultowi Moniuszki, a mianowicie sekcja moniuszkowska przy Towarzystwie Muzycznym. Natomiast myśl urządzania koncertów po całym kraju na to, aby w Warszawie postawić genialnemu pieśniarzowi pomnik, będzie trudną do zrealizowania. Po pierwsze, koncerty takie rzadko mogą liczyć na dochody, powtórę np. Katowice zdobyły się na pomnik bez apelowania do całego narodu i załatwiły to własnym staraniem, zebrawszy pieniądze i zorganizowały rzecz całą samodzielnie. Akcja ta jest na Śląsku w ręku organizacji śpiewackich, tak samo zresztą jak w Wielkopolsce.

MŁODZIEŻ I MUZYKA

Otrzymujemy następujące uwagi: Na dwóch niedzielnych produkcjach w Auli Uniwersytetu, które były w dużej mierze organizowane dla młodzieży szkolnej, t. j. na Akademii ku czci Andersena i na koncercie religijnym wieczorem, uderzał właśnie... brak młodzieży. Czemu to przypisać?

Kuratorjum szkolne i władze miejskie poprzę zawsze każdą podobną inicjatywę, gdyż jej doniosłość dla młodzieży rozumieją. Ale np. kuratorjum może tylko wydać zachęcający okólnik i na tem się jego rola właściwie kończy. Kto chce trafić do młodzieży bardziej bezpośrednio, nie może obyć się bez zachęty nauczyciela. To też wobec nieprowadzenia imprez niedzielnych co do udziału młodzieży, raz jeszcze należy przypomnieć to, co na tem miejscu przed dwoma laty już było poruszone i zaprojektowane.

Stwórzmy organizację. Komitet, który będzie miał za zadanie przybliżyć młodzieży do kultury muzycznej i wszelkiej innej. Do komitetu takiego należałoby powołać po jednym przedstawicielu ze wszystkich gromad nauczycielskich całego Poznania, oraz dołączyć jednostki, działające wydatniej na polu kultury i sztuki. Taka organizacja będzie miała za sobą nietylko powagę, ale i łatwy, bezpośredni dostęp do młodzieży, potrafi zachęcić ją do udziału w życiu kulturalnym i wpłynie na nią w tym kierunku. (rh)

Pisma nadesłane

„Teęca”. Zeszyt 15. Treść: R. Piestrzyński: „Locarno, jako labędz”. — A. Nowaczyński: „O mon Goye”. — J. Szulc: „Niema i mówiąca muza”. — J. Grudzińska: „Z wszechsłowiańskiego zjazdu kobiet w Pradze”. — B. Richter: „Tielka rocznica”. — J. Sztudynger: „Światła i cienie”. — A. Janta-Polczyński: „Patrząc na Paryż”. — Dr. M. Wojciechowska: „Lenin”. — W. Noskowski: „Życie teatralne”. — Quis: „Rachunek sumienia”. — Światłocienie. — Życie literackie. — Z wystaw poznańskich. — Powieść i nowela. — Rozrywki umysłowe.

„Przyjaciel Szkoły”. Nr. 7. Treść: St. Cwenar: „Znaczenie instynktu i stosunek wychowania do niego”. — St. Nowaczyk: „Poczucie czasu u dzieci”. — A. Warczak: „Pomiary antropometryczne w powiecie tucholskim na Pomorzu”. — Dr. A. Klęsk: „Rozwój cielesny dziecka w wieku szkolnym”. — Szlandrowicz: „Znaczenie wychowawcze „Katarynki” Bolesława Prusa”. — St. N.: „Dziecko w życiu i literaturze”. — Uwagi dyskusyjne. — Konkurs na wzór lekcyjny. — Nasze Echo: „Co należy zapisać w „Kronice szkolnej”? Jak postępuje w nauczaniu z dziećmi umysłowo upośledzonymi lub niedorozwiniętymi?”

JUTRZEJSZE OBRADY NAUKOWE

Poznańsko-Pomorskie Koło Bibliotekarzy uczci jutro pamięć tyle zasłużonego na polu bibliotekarstwa śp. Antoniego Bederskiego, długoletniego dyrektora Biblioteki Raczyńskich. Jutro, w środę dn. 16. bm. o godz. 20-ej odbędzie się w Bibliotece Raczyńskich wieczór, poświęcony jego pamięci. Wieczór zagał dr. S. Wierczyński, przemówienia wygłoszą pp.: Z. Zaleski i dr. Szulc - Golska. Wstęp wolny.

Towarzystwo Prawnicze i Ekonomiczne odbędzie również jutro, w środę 16 kwietnia br., o godz. 8.30 wieczorem, w sali 22 Coll. Minus, posiedzenie naukowe z odczytem prof. dr. Peretiakowicza n. t. „Reforma konstytucji a światopogląd polityczny”. Po odczytaniu odbędzie się dyskusja z udziałem posła prof. dr. Winiarskiego. Wstęp wolny.

SIÓDMY I OSTATNI RAZ

Poraz siódmy, a zarazem ostatni podpisał śp. prof. Jan Płaśnik, jako redaktor „Kwartalnik Historyczny”. Bodaj w dzień śmierci ukazały się ostatnie zeszyty rocznika XLIII, a mianowicie 4 zeszyt właściwego Kwartalnika, 3-ci zeszyt „Wiadomości Historycznych” (dodatek do Kwart. Hist.) i zeszyt Bibliografii historycznej za rok 1928.

Ostatni zeszyt właściwego Kwartalnika mieści rozprawy ks. Obertyńskiego (Pontificale lwowskie z XIV w.), dr. Stefana Ingłota (Problem kolonizacji flamandzko-holenderskiej w Niemczech i w Polsce), p. Jadwigi Lypaciewiczowej (Zbiór innowierczy w Dublanach) i p. Pawlicowej (Z życia gen. Bema na emigracji 1831—48), obok tego przyczynki J. Widajewicza i A. Kirschbauma i cały szereg recenzji. W dziale polemiki zwraca uwagę gorąca obrona Bibliografii pamiętników polskich śp. Maliszewskiego podjęta przez prof. L. Finkla i p. Bachulską. „Wiadomości Historyczne” — jak zwykle — przynoszą moc materiału informacyjnego. Obszerniej pisze p. A. Zand (O potrzebie specjalnej metodologii dla historii nowożytnej i nowych nauk pomocniczych) i doc. J. Feldman (Do genezy sprawy wschodniej). Krótkich omówień liczy ten zeszyt pięćdziesiąt!

Bibliografia (w zasadzie rozsyłana prenumeratorem arkuszami przy poszczególnych zeszytach Kwartalnika) liczy 72 stron druku i wprowadza znakomitą nowość w postaci indeksu, którego jest siedem stron w nonparellowym trójkolumnowym układzie.

W dziale ogłoszeń obok komunikatu o V Zjeździe historyków zwraca uwagę wiadomość o subskrypcji na nowe wydanie Bibliografii Finkla. Już 15. 1. br. oddany został do druku tom pierwszy obejmujący źródła. Opracował go doc. Uniw. J. K. dr. K. Maleczyński. Tom ten obejmuje publikację źródeł odnoszących się do 1815 r. włącznie a ogłoszonych drukiem po rok 1925 włącznie. Tom ten w subskrypcji kosztuje 70 zł (na konto P. K. O. Polskiego Tow. Hist. 152,226, z zaznaczeniem, że chodzi o Bibliografię), zatem całość napewno nie osiągnie dzisiejszej ceny, która za komplet wynosi 1000 zł! (u Wildera w Warszawie).

Od roku 1930 wejdzie w organizację Twa ta nowość, że rachunkowość Oddziału Poznańskiego prowadzona będzie w Poznaniu i w Poznaniu będzie się płaciło składki. Drzyjcie więc wszyscy, co zalegacie z wkładkami od 1925 r. Nowość ta może jednak i w innym kierunku będzie pożyteczna, może lepiej niż dotąd da się nawiązać kontakt z liczną rzeszą historyków profesorów szkół średnich. Przecież to i ich organ zawodowy. Niemilo jest przyznać się, że na 1000 członków Polskiego Towarzystwa Historycznego na Poznań wypada tylko 40-tu. Z. W.

Z Polskiego Tow. Przyrodników im. Kopernika. Oddział lwowski odbył posiedzenie naukowe z referatem prof. dr. S. Kulczyńskiego n. t.: „Torfowiska Polesia, ich charakter, wiek i stosunek do rzeźby terenu”. (nl)

Tow. Miłośników Książki we Lwowie odbyło posiedzenie naukowe z referatami dr. J. Fritza „Fragmenty dykcjonarza Unglerowskiego” i A. Semkowicza p. t.: „O niemieckich przekładach Mickiewicza”.

ŻYCIE KULTURALNE

LITERATURA

Reforma nagrody łódzkiej. O przebiegu konkursu na tegoroczną nagrodę miasta Łodzi otrzymujemy następujące informacje: Komitet literacki m. Łodzi zebrał się w niedzielę, dnia 13 b. m., w pełnym składzie osób dwunastu. Na wniosek prof. Grabowskiego i prof. Chrzanowskiego, którzy zwrócili uwagę, że koniecznym jest nagrodzenie krytyka literackiego lub historyka literatury, wybrano jednogłośnie prof. Aleksandra Bruecknera. Dyplom zawieszając laureatowi do Berlina jeden z członków komitetu. Nadto ze względu na coraz bardziej wyczerpujący się szereg kandydatów do nagrody literackiej uchwalono przeprowadzić reformę nagrody. Odtąd może ona być przyznawana także plastykom albo osobom zasłużonym na niwie społecznej. Po posiedzeniu komitet uczestniczył w uroczystym otwarciu zbiorów im. Juliana i Kazimierza Bartoszewiczów, na które składa się biblioteka, archiwum historyczne i zbiór obrazów. (Dr. T. G.)

TEATR

Co grają w Wilnie? Piszą nam z Wilna: Zjechał tutaj Jerzy Leszczyński na gościnne występy. Gra farsę Rapackiego „Czarujący emeryt”, dla siebie napisaną. (tw)

„Antygona” na scenie szkolnej. Z Wilna piszą nam: Zespół uczniów i uczenie gimnazjum im. E. Orzeszkowej i im. kr. Zygmunta Augusta odegrał tragedię Sofoklesa „Antygona”. Reżyserją zajął się bardzo starannie art. dram. p. Kisielewicz. Wiele pracy włożyły w organizację przedstawienia polonistki obu gimnazjów, pp. Paschowska i Przybytkowa. Wykonanie sztuki przez młodzież spotkało się z dużym uznaniem publiczności. (tk)

SZKOLNICTWO

W obronie najmniej zorganizowanych szkół powszechnych występuje w „Pedagogum” p. L. Pawłowski. W państwie polskim kształcą się w szkołach 1 i 2-klasowych blisko połowa (47,4%) obywateli. Szkoła nisko zorganizowana obsługuje przeważnie okolice najbardziej kulturalnie zapóźnione, zasługuje więc ona na szczególne uwzględnienie zarówno pod względem potrzeb dydaktycznych, jak i co do zaopatrzenia materialnego. Wobec tego seminarja nauczycielskie powinny także zorganizować szkoły ćwiczeń, by uczniowie poznali dokładnie pracę w szkołach niżej zorganizowanych. Trzeba by na to utworzyć w każdej szkole ćwiczeń klasę, łączącą rocznik pierwszy i drugi oraz tworzyć klasy doświadczalne. Nauczyciele tych klas powinni specjalnie intensywnie szukać i doskonalić metody pracy dydaktycznej, odpowiadające specyficznym warunkom szkoły nisko zorganizowanej. Metody te pozwoliłyby szkołom nisko zorganizowanym osiągnąć wyniki pracy nie gorsze od tych, jakie dać może szkoła powszechna najwyższego typu. (St. N.)

OCHRONA ZABYTKÓW

Warszawskie Muzeum Narodowe. Z Warszawy piszą nam: Magistrat zabiega o uzyskanie dalszych funduszy na budowę Muzeum Narodowego. Ponieważ pewna część gmachu Muzeum zajmą zbiory wojskowe, Magistrat zwrócił się do władz wojskowych z prośbą o wypłacenie miliona złotych, tytułem komornego na dłuższy okres czasu za zajmowane lokale. Suma ta pozwoli na wykończenie odpowiedniej części gmachu, znajdującej się już pod dachem. Pertraktacje są na dobrej drodze. (or)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Konkurs na sztukę ludową. Z Krakowa piszą nam: Wojewódzkie Zrzeszenie Teatrów i Chórów Ludowych ogłosiło konkurs na utwór dramatyczny, nadający się dla teatrów ludowych. Temat sztuki ma być zaczerpnięty z życia ludowego. Treść winna budzić wiarę ludu we własne siły nad rozwojem kultury i dobrobytu wsi. Za najlepszą pracę zostanie wyznaczona nagroda w sumie tysiąca złotych. Rękopisy maszynowe nadsyłać należy do dnia 1 października r. b. pod adresem Zrzeszenia: Kraków, pl. Szczepański 3, I. p. (tk)

KRAJOZNAWSTWO

Zjazd opiekunów kół krajoznawczych młodzieży. Z Warszawy piszą nam: Dnia 5 kwietnia obradował Zjazd opiekunów kół krajozn. młodz. szk. W Zjeździe wzięło udział 40 opiekunów z całej Polski, w imieniu Rady Głównej Polskiego Tow. krajoznawczego występował p. Michał Siwek wiczytator M. W. R. i O. P. Sprawozdanie z działalności komisji kół krajozn. Mł. Szk. składił prof. L. Węgrzynowicz z Krakowa. Ze sprawozdania wynika, że jest obecnie 133 kół. Kola pracują bardzo gorliwie uzyskały w r. 1929 przeszło 1000 zł nagród. Zjazd uchwalił starać się o znaczne niższe koleje dla młodzieży wycieczkującej i uznał za konieczne powołanie instruktorów, którzyby udzielali wskazówek kołom, jak mają pracować. Jako termin Zjazdu młodzieży w Krzemieńcu wyznaczył dzień 30 czerwca. (lw)

Mowa okrętu

Wobec tego, że w naszym życiu gospodarczym sprawy przewozów morskich zaczynają odgrywać coraz wybitniejszą rolę, nie od rzeczy jest zapoznać ogół z odnośną terminologią i wyjaśnić różnice, które powstają przy określeniu wymiarów statków, jak deadweight, tonny brutto rejestrowane i netto rejestrowane, t. j. różnice pomiędzy martwą wagą statków a pojemnością statków w tonnach. Również często przy określaniu wymiarów statków spotykamy się z określeniem „wyporność”, „pojemność” i „nośność”. Znaczenie tych pojęć postaramy się również wyjaśnić.

Człowiek nowoczesny przyzwyczajony jest do liter jako skrótów. L = długość, B = szerokość, zaś T = zanurzenie statku. Statek, wpisany do prostokątnej skrzyni o wymiarach L x B x T, wypiera tyle wody, ile sam waży. Coprawda, niezupełnie wypiera tę skrzynię, ponieważ kadłub statku jest z przodu i z tyłu zaokrąglony. Wielomian L x B x T nazywa się wypornością statku (displacement) i mierzy się ją na metrach sześciennych. Wielomian ten, pomnożony przez ciężar właściwej wody, daje ciężar statku w 1000-ch kilogramów. Wyporność oznacza więc wagę statku. Dla inżyniera jest wyporność główną daną, ponieważ zawiera wszystkie najważniejsze wymiary: długość, szerokość i zanurzenie.

Ta wyporność w tonnach służy do dźwignia statku. Po odczuciu od tych ton ciężaru statku i maszyny, otrzymamy t. zw. ładunek wagowy (deadweight). W nim zawarta jest jeszcze waga zapasów prowiantu, wody i paliwa, i waga załogi. Po odciągnięciu tych ostatnich pozycji, otrzyma się nośność wagową czyli deadweight-capacity. Przyjęty jest również termin ładunek wagowy, t. zn. waga wszystkich zmiennych ciężarów. Przy wielkich statkach towarowych o wyporności 15.000 do 18.000 tonn wynosi ten ładunek wagowy mniej więcej 2/3 wyporności, a więc 10.000 do 12.000 tonn.

W ścisłej zależności od ładunku wagowego jest pojemność statku (capacity). Pojemność tę konstruktor mierzy w metrach sześciennych, o ile chodzi o pomieszczenie ładunku, zapasów, prowiantu i bunkru. Stosunek „metr sześć. do tonny nośności”, t. zw. stosunek ładunkowy, armator podaje zależnie od rodzaju ładunku. N. p. dla 1000 tonn bananów potrzeba aż 5.000 metrów sześć. pomieszczeń ładunkowych, dla 1000 tonn kukurydzy tylko 1380 metrów sześć., zaś dla 1000 tonn rudy tylko 300 metrów sześć.

Z tego wynika, że wielkość statku powinna przedstawiać optimum nie tylko pod względem wagi, lecz także pod względem pojemności. Trzeba osiągnąć żadaną nośność przy dopuszczalnym największym zanurzeniu, a nie wolno wozic na spacer tylko do polo-

wy napełnionych pomieszczeń ładunkowych.

Ogólną pojemność mierzy się w tonnach rejestrowanych. Jedna tona rejestrowa równa się 100 ang. stóp sześć. = 2,832 m sześć., co znaczy, że tona rejestrowa jest miarą pojemności, nie zaś ciężarem. Miara ta wywodzi się z Anglii, gdzie niegdyś pojemność statków mierzono drewnianymi beczkami. Miara ta jest nadzwyczaj ważna dla armatora. Przez to, że przedstawia najlepsze określenie wielkości statku, oblicza się według niej koszty portowe, a przedewszystkiem opłaty kanałowe, dla Suezu i Panamy.

Dzisiaj mierzy się pojemność statków według specjalnych przepisów. Całkowitą pojemność statku nazywa się pojemność brutto, jaką podaje się zwykle przy rozmiarach okrętów, zaś pojemność netto, według której oblicza się różne opłaty, stwierdza się różnymi sposobami mierniczymi, n. p. miernikiem w/g kanału Suez lub miernikiem w/g kanału Panama przez odliczenie pomieszczeń dla maszyn, kotłów, nawigacji, załogi itp. Każdy statek otrzymuje t. zw. list pomiarów, w którym zaznaczona jest pojemność brutto i pojemność netto według poszczególnych sposobów mierzenia.

Duży statek frachtowy o wyporności 15.000 t, a około 9.000 t nośności, ma pojemność brutto 7.150 t rej. Według mierzenia Panama wynosi jego pojemność netto 4.200 t rej. Koszt kanałowy dla kanału Panama wynosi 1,2 dolarów od „tonny rej w/g kanału Panama” czyli w tym wypadku 5.020 dolarów. Opłaty za przejazd przez kanał Suezki wynoszą 7 franków w złocie od „tonny rej. w/g kanału Suez”, prócz tego 10 frs. w złocie od każdego pasażera i 5 frs. od każdego dziecka poniżej 12 lat. Przy czterech przejazdach wynoszą więc opłaty, wliczając koszty holowników, pilotów itp., około 200.000 zł.

Z powyższego wynika, że każda tona pojemności netto pociąga za sobą większe wydatki. Przez zręczne stosowanie metod mierniczych można jednak tonnaż netto zmniejszyć w wysokim stopniu. Przy pewnych typach statków wolno nie doliczać całego pomieszczenia na pokładzie, o ile się stosuje pewne przepisy budowlane. Z drugiej zaś strony, mogą te zarządzenia zmniejszyć dopuszczalne zanurzenie, które jest potrzebne do osiągnięcia żądanej nośności.

Wielka liczba projektów i obliczeń dla każdego większego statku, abstrahując od sprawy szybkości, rodzaju napędu i siły, dotyczy przedewszystkiem tych trzech czynników, jakimi są wyporność, nośność i pojemność. Nawet niefachowiec zrozumie znaczenie tych pojęć, jeżeli dowie się, że przy odbiorze zamówionych statków ze stoczni każda brakująca tona nośności z jednej strony, zaś każda zbędna tona rej. netto pociąga za sobą wysokie koszty konwencjonalne. S. B.

Polacy w wielkiej Ostrawie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Morawska Ostrawa, w kwietniu. Wielką Ostrawę tworzą pięć miejscowości czyli dzielnic: Morawska Ostrawa, Marjańskie Góry, Witkowiec, Przywóz i Zabrzeg. Wszystkie te miejscowości są bardzo silnie uprzemysłowione, posiadają liczne i duże kopalnie, fabryki i inne przedsiębiorstwa. Stąd pochodzi, że zwłaszcza w ostatnich 4-ach miejscowościach mieszka dużo ludności robotniczej.

Wśród tej warstwy robotniczej znajduje się bardzo znaczny procent Polaków. Według jednych, liczba ich ma się wahać od 7 do 9 tys. Inni zaś, ostrożniejsi, utrzymują, że Polaków w Wielkiej Ostrawie nie ma więcej niż 5 tys. — Bądźco bądź i ta liczba jest dosyć poważna, zwłaszcza, gdy się zważy, że, oprócz ludności czeskiej, mieszka tu jeszcze wielu Niemców.

Polacy w Wielkiej Ostrawie są przeważnie przybyszami z Małopolski, a więc obywatelami polskimi. Niektórzy z nich mieszkają tu od przeszło 30 lat, starzeją się, a doczekawszy się emerytury, wracają częściowo do kraju, aby ostatnie chwile życia spędzić w wolnej ojczyźnie. Polaków - tubylców, posiadających obywatelstwo czeskie, jest bardzo mało, zaledwie 5 procent.

Główną cechą tutejszej ludności polskiej jest silnie wyrobione poczucie narodowe. Organizuje się więc ona w Związki i towarzystwa polskie, mówi w domu językiem polskim i, o ile to jest możliwym, poświęca działalność do polskich

szkół. Co do ostatniej kwestji, to tylko niektórzy mogą iść tą drogą. Większość natomiast, pod groźbą utraty stanowiska lub pracy, jest zmuszona posyłać dzieci do obcej szkoły, zwłaszcza niemieckiej. Dyrektorzy bowiem kopalni niemieckich mocno nalegają, żeby Polacy, pracujący pod ich dozorem, zasili szkoły niemieckie materiałem uczniowskim. Na szczęście dzieci, które przechodzą przez szkoły niemieckie, nie germanizują się, jak np. w Niemczech. Wyszedszy z tej szkoły, wstępują one natychmiast do polskich organizacji i wogóle biorą czynny udział w życiu społecznym. Więcej niebezpieczną jest szkoła czeska, podobnie małżeństwa mieszane, z których dzieci zawsze się Czechizują — obojętnie, czy matka, czy ojciec jest narodowości czeskiej.

W każdej z wymienionych miejscowości, z wyjątkiem Zabrzegu, znajduje się szkoła polska. Morawska Ostrawa ma nawet szkołę wydziałową, zaś Marjańskie Góry, oprócz szkoły powszechnej, także jeszcze szkołę przygotowawczą, do której uczęszczają dzieci w wieku od 3 do 6 lat. We wszystkich szkołach razem pracuje 17 sił nauczycielskich. Dyrektorem szkoły wydziałowej jest p. Marjan Pawełek. Po ukończeniu szkoły wydziałowej w Mor. Ostrawie zdolniejsze dzieci wstępują do gimnazjum, seminarjum nauczycielskiego lub do szkół przemysłowo-handlowych. — Dzieci obywateli polskich kształcą się dalej w Polsce, zaś dzieci obywateli cze-

skich na Śląsku Cieszyńskim, zwłaszcza w gimnazjum w Orłowej. Szkoły utrzymywane są częściowo przez „Polski Związek Szkolny na Morawach”, posiadający na terenie Wielkiej Ostrawy 5 dobrze zorganizowanych kół, częściowo przez „Macierz Szkolną” w Czes. Cieszyźnie.

Polacy w Morawskiej Ostrawie posiadają własny gmach pod nazwą „Dom Polski” z dużą i piękną salą dla zebrań, zabaw i przedstawień, oraz dobrze prosperującą restauracją. W „Domu Polskim” mieści się szkoła wydziałowa oraz towarzystwo spożywcze. Domem zawiaduje p. Fr. Tobiczek.

Pod względem potrzeb religijnych ludności polskiej na terenie Wielkiej Ostrawy krzywdy się nie wyrządza. Nabożeństwa polskie są tolerowane. Każdej niedzieli odprawia się sumę z polskim kazaniem. Ludność chętnie uczęszcza na te nabożeństwa.

Stosunek ludności czeskiej do ludności polskiej jest naogół dobry. Niema zaciętrzewienia. Jedynie w dziedzinie szkolnej pozostaje coś nie do życzenia. Stosunek ludności niemieckiej do ludności polskiej jest mniej więcej ten sam, co stosunek ludności czeskiej do polskiej. Niema przewisk „verfluchter Polack” i t. p. Niemcy tutejsi nie wyrażają Polakom krzywdy, gdyż bez Polaków ich przedsiębiorstwa obcy się nie mogą. Jeżeli zaś zmuszają rodziców do oddawania dzieci pod opiekę nauczyciela niemieckiego, nie czynią tego z nienawiści do języka polskiego, ale dlatego, żeby nie podupadały ich szkoły.

Balticus.

Udział króla Alfonsa XIII w uroczystościach W. Tygodnia

(KAP.) Według doniesienia z Madrytu, królewska rodzina hiszpańska weźmie udział w uroczystościach religijnych Wielkiego Tygodnia, które odprawi kardynał arcybiskup Andaluzji. Król będzie uczestniczył w słynnych procesjach i będzie niósł chorągiewkę, należącą do Konfraterni Najsw. Panny z Montserrat.

W tych tradycyjnych uroczystościach król nie brał udziału już od r. 1907. W Wielki Piątek z okazji ceremonij religijnych, które odbywają się w pałacu królewskim, monarcha podpisuje dekrety amnestji. W tym roku uczyni to w katedrze sewińskiej. Podczas adoracji krzyża przez króla kardynał przedłoży mu akta osób skazanych przez sądy. Akta te są otoczone czarnymi wstążkami, które następnie zamienia się białymi, co ma symbolizować łaskę królewską.

W związku z przybyciem rodziny królewskiej stolica andaluzyjska urządziła uroczystości religijne z wielką okazałością. Wiadomość o wizycie króla wywołała w Sewilli powszechny entuzjazm.

O przyszłość młodzieży rzemieślniczej

Od przeszło 5 lat w szkole rzemieślniczo-dokształcającej odbywają się kursy dokształcające dla czeladzi rzemieślniczej. Inicjatywę w tym kierunku podjął Związek Tow. Cechowej Czeladzi Rzemieślniczej na wojew. poznańskie.

Dzięki wysiłkowi zarządu, jak również pomocy szkoły dokształcającej, odbywa się w pewnych rzemiosłach już trzeci kurs dokształcający. Kursy takie, składające się z kursu wstępnego i dwóch dalszych, dokształcających, odbywają się wieczorami pod kierownictwem nauczycieli zawodowych i kwalifikowanych mistrzów nauczycieli. Tematy wstępne rozwija się na następnych kursach.

O wynikach prac świadczyła bardzo dodatnio wystawa prac kursistów, która się odbyła w salach dokształcającej szkoły rzemieślniczej przy ulicy Bergera 5 (dawn. Kluczborska) w sobotę wieczorem. Uczestnicy kursów pracowali głównie wieczorami. Ogółem było około 250 kursistów i tak odbywał się pod kierunkiem budowniczego Sobockiego kurs dla murarzy, dla metalowców pod kierunkiem nauczyciela przemysłowego Swędrowskiego, dla stolarzy meblowych prowadził kurs mistrz stolarski Mulczyński, dla kołodziejów — mistrz kołodziejski Hoffmann, dla krawców męskich, mistrz krawiecki Lenartowski, dla pomocników szewskich, mistrz szewski Kierzkowski,

praktyczny kurs fryzjerski prowadził p. Chrapkowski, krawiectwa damskiego p. Jan Miklaszewski i ksiązkowości nauczyciel Skowron.

Podobny kurs również staraniem Związku Tow. Czeladzi Kołodziejskiej, istnieje w Gnieźnie (jest już na ukończeniu) mianowicie kursy dla stolarzy budowlanych i meblowych, prowadzi mistrz stolarski Ogórkiewicz, praktyczny dla fryzjerów p. Radecki, i kurs metalowców p. Cywiński. W Inowrocławiu odbywa się pierwszy kurs dla stolarzy budowlanych i meblowych. Kierownictwo kursów spoczywa w rękach dyrektora szkoły rzemieślniczej dokształcającej p. Stillera.

Zwiedzający mieli możliwość zapoznania się z pracami kursistów w głównej mierze z rysunkami i ksiązkowością. Fachowcy wyrażali się o pracach kursistów z wielkim uznaniem. Prace rysunkowe czeladzi rzemieślniczej zyskały też już uznanie na P. W. K., która za wystawione rysunki przyznała Związkowi Cechowej Czeladzi Rzemieślniczej dyplom uznania.

Z okazji zamknięcia kursów odbyła się w sobotę wieczorem uroczystość w jednej z sal szkoły. W obecności licznych kursistów, przedstawicieli mistrzów rzemieślniczych, władz i prasy, zagał zebranie prezes Związku p. Wojtkowiak. Następnie p. dyr. Stiller wskazał na pracowitość kursistów i wyraził uznanie nauczycielom. Następnie przemawiał p. Warkocki imieniem Izby Rzemieślniczej. Uroczystość zakończył p. Wojtkowiak podziękowaniem tak prelegentom jak i kierownikom kursu, oraz kursistom. (k)

Kościół „Królowej świata”

Port Said nad kanałem Suezkim

(KAP.) Miasto Port Said w Egipcie odczuwa potrzebę nowej świątyni. Nowy kościół stanie w dzielnicy nadbrzeżnej, której ludność stale się zwiększa, i równocześnie będzie miał charakter pro-katedralny. Wikariusz apostolski kanału Suezkiego, mgr. Hiral, wydając apel do wiernych w sprawie budowy tej świątyni, zaznaczył, że będzie ona poświęcona Najsw. Pannie Królowej świata, przyczem nazwę uzasadnił w ten sposób: „Ten wybór wezwania jest określony przez położenie geograficzne miasta Port Said. Położone w punkcie zetknięcia się trzech kontynentów i u wejścia do kanału Suezkiego, miasto umożliwia wzajemne stosunki większości narodów, jak na to wskazuje napis z brązu na cokole posągu Ferdynanda Lesseps'a: „Aperire terram gentibus”.

Związek inżynierów kat. we Francji

(KAP.) W Paryżu odbyło się niedawno doroczne zebranie „Union sociale d'ingénieurs catholiques” (Społeczny Związek inżynierów katolickich). Związek rozwija się pomyślnie. W ciągu ubiegłego roku pozyskał 520 nowych członków i w tej chwili, po kilku zaledwie latach istnienia, liczy już 6.040 członków, zorganizowanych w 37 oddziałach regionalnych. Organ związku „L'Echo” ma już nakład siedmiu tysięcy egzemplarzy.

W czasie wielkiego bankietu katolicki minister pracy obalonego gabinetu Tardieu, Georges Pernot, przedstawił powody swojej sympatii dla tego stowarzyszenia: zamiast narzekać i zniechęcać się, członkowie jego pracują; nie traktują oni rzeczy powierzchownie, lecz starają się ujmować zagadnienia poważnie i zgodnie z poczuciem rzeczywistości; w ten sposób postępują wyrażnie naprzód, a dzięki postępowi swemu stają się siwami dobra. W końcu przemówienia minister rzucił następujące hasło: Twórcie, moi panowie! Przez pracę twórczego wysiłku zdobywa się opinię publiczną.

Łoża wolnomularska w parlamencie angielskim

(KAP.) Według doniesienia pism wolnomularskich, niedawno w parlamencie angielskim zorganizowana została „New Welcome Lodge”, której kolegium urzędnicze składa się z 5 członków angielskiej izby gmin. Organ masonerii austrackiej „Wiener Freimaurerzeitung” dodaje, że członkowie tej najmłodszej łoży angielskiej utrzymują pośrednie lub bezpośrednie stosunki z Labour Party. Celem odróżnienia się od innych łoż brytyjskich, słynących ze swych uczt, nowa łoża odrzuca tego rodzaju uroczystości.

O sztucznej otrzymaniu złota

Niedawno pojawiły się w prasie fachowej i codziennej wiadomości, że niemiecki uczoney Miethe, oraz niezależnie od niego japoński uczoney Nogaoka otrzymali złoto z rtęci. Pierwszy poddał przez dłuższy czas parę rtęci działaniu elektryczności o bardzo wysokim napięciu, drugi zaś za pomocą transformatora, dającego w powietrzu iskrę długości 120 cm przeprowadził wyładowanie elektryczności w parafinie pomiędzy rtęcią a drugą elektrodą z wolframu. Wyniki obu prób były bardzo nikłe, gdyż stwierdzono po doświadczeniu tylko ślady obecności złota. Rezultaty te były poddane kontroli przez innych badaczy, którzy otrzymywali wyniki wręcz ujemne. Teraz przeważa zdanie, że obydwaj badacze bezwiednie popadli w błąd, operując rtęcią, zawierającą wraz ze śladami innych metali złoto, które przyjęli oni jako powstałe w czasie doświadczenia.

Z powyższego wynika, że dalecy jeszcze jesteśmy od chwili, gdy będziemy mogli przystąpić do masowej fabrykacji złota. Warto jednak stwierdzić, co skłoniło poważnych uczonych do tak ryzykownych doświadczeń i czy mieli oni podstawę naukową do podjęcia prób robienia złota, których z końcem XVIII wieku zaniechano po bezowocnych poszukiwaniach przez pełnych tajemniczości alchemików w ciągu całego średniowiecza.

Po ugruntowaniu pojęcia o atomach chemicznych przez Lavoisera, Daltona i innych, jako o osobnych i niepodzielnych jednostkach, z których się składają pierwiastki chemiczne, każda myśl przemiany atomu jednego pierwiastka na atom drugiego byłaby uważana za rzecz wręcz bezsensowną. Dopiero rozwój nauki o budowie materii ośmielił badaczy do podjęcia myśli alchemików. W bardzo pobieżnym streszczeniu postaramy się umotywować założenia Miethego i Nogaoka.

Pierwszą jaskółką, zwiastującą o emancypacji sztywnych pojęć o budowie materii, były zjawiska t. zw. promieni katodowych czyli potoku elektronów, zaobserwowane przez Crooka podczas wyładowań elektryczności o znacznym napięciu w rurkach, zawierających gazy w stanie bardzo znacznego rozrzedzenia. Następnie przychodzi odkrycie promieni Roentgena, które są charakteru falistego i pozostają jako zjawisko wtórne przy zatrzymaniu promieni katodowych przez jakąś przeszkodę. Zjawiska te są znane z kursu fizyki elementarnej. Po tem przyszło odkrycie pierwiastków promieniotwórczych przez Curie Skłodowską i innych. Wytyśmaczenie zjawisk, zachodzących samoczynnie w pierwiastkach promieniotwórczych, zawdzięczamy teorii Rutherforda o samoczynnej przemianie atomów tych pierwiastków w pierwiastki inne z równoczesnym wydzielaniem potężnych ilości energii w postaci promieniowania.

W konsekwencji tych odkryć musimy dojść do przekonania, że atomy przedstawiają się jako złożony twór, składający się conajmniej z elektronów, które obserwujemy jako promienie katodowe lub promienie beta w pierwiastkach promieniotwórczych, i atomów helu, które ujawniają się nam pod postacią promieni alfa w pierwiastkach promieniotwórczych, oraz że we wnętrzu swem muszą atomy zawierać znaczne ilości nagromadzonej energii, jak nam to wskazują zjawiska promieniotwórcze. Do tego dochodzą jeszcze atomy wodoru, które musiałyby być zawarte w pierwiastkach przynajmniej tych, których ciężar atomowy nie dzieli się przez cztery, t. zn. przez ciężar atomowy helu. Opierając się na tych danych, oraz na szeregu innych, potwierdzających te przypuszczenia, Rutherford wysunął teorię budowy atomów t. zw. „planetarną”, gdyż przypomina swym układem systemy słoneczne w astronomii.

Teorię Rutherforda rozwinął duński uczoney Bohr, używając dane z analizy spektralnej oraz matematycznie przez Plancka teorię kwantów, która opiera się na założeniu, że przemiany energetyczne nie odbywają się w sposób ciągły, ale każde działanie energii składa się z pewnych bardzo małych impulsów — kwantów. Według teorii Rutherforda i Bohra atom wodoru składałby się z rdzenia, w którym skoncentrowana by była cała materia, zawarta w atomie wodoru, ściśle związana z jednostką elektryczności dodatniej, a dookoła tego rdzenia, na pewnym zależnym od temperatury i ciśnienia torze, krążyłby elektron, to jest jednostka elektryczności ujemnej. Tak pomysłany model byłby na zewnątrz jednostką elektroobojętą. Ponieważ dotychczas nie zdolano otrzymać jednostki elektryczności dodatniej, nie związanej z materią, przyjęto, by za tę jednostkę uważać wyżej opisany rdzeń wodoru i nazwano go „protonem”.

Dla atomów innych pierwiastków stosunki się komplikują i należy przyjąć, że w samym rdzeniu obok protonów muszą się znajdować ściślej z nimi związane elektrony, t. zw. rdzeniowe, które częściowo zubożniają dodatni ładunek rdzenia, zaś reszta ładunku zubożniają elektrony, krążące na torach zewnętrznych. Istotną różnicę jednego atomu od drugiego stanowią nie ciężar atomowy, jak dawniej myślano, ale wielkość ładunku rdzenia lub, co na jedno wychodzi, ilość elektronów, znajdujących się na torach zewnętrznych i wysycających ten ładunek. Teoria ta jest w zgodzie z zjawiskiem t. zw. izotropii, co oznacza, że atomy jednego pier-

wiastka są zupełnie identyczne pod względem właściwości fizycznych i chemicznych, ale różnią się swymi ciężarami atomowymi. Zjawisko to występuje u wielu pierwiastków chemicznych, jak to doświadczalnie stwierdzono.

Biorąc rzecz teoretycznie, obojętnym jest, że do atomu dodamy jeden lub parę protonów, gdyż równocześnie z nimi wejdzie do rdzenia tyleż elektronów, gdyż ładunek rdzenia się nie zmieni, a to jest najważniejszym.

Opisana teoria dostatecznie tłumaczy zjawisko w dziedzinie pierwiastków promieniotwórczych, które powodują powstanie całego szeregu nowych pierwiastków z równoczesnym wydzielaniem energii. Jednakże Rutherfordowi mało było tej zgodności i zaprzagnął on z roli wiedza przejść do roli czynnej, mianowicie poddał on szereg ciał chemicznych jakoby bombardowaniu cząsteczkami alfa, wyrzucanymi z dużym zasobem energii z ciał promieniotwórczych. Są dane, z których można sądzić, że gdy taki pocisk trafia w rdzeń atomu, wywołuje tam daleko idące zmiany.

Miethe i Nogaoka rozumowali nieco inaczej. Uważając, że energia, zawarta w atomie jest charakteru elektromagnetycznego, można było przypuszczać, że pod wpływem wyładowań elektryczności o wysokim napięciu uda się stworzyć warunki, powodujące sztuczny rozkład atomu.

Przy wyborze tematu do prac z pewnością nie grały roli czynniki natury zarobkowej, jak to miało miejsce swego czasu u alchemików. Wybrano rtęć dla tego, że jest to pierwiastek o dużym rdzeniu atomowym, a więc podobnym do rdzenia pierwiastków promieniotwórczych, oraz że w zwykłych warunkach jest ona płynną, co znakomicie ułatwia jej czyszczenie i eksperymentowanie z nią. Ponieważ rtęć ma ładunek rdzenia równy 80-ciu, a złoto 79-ciu, odczepienie więc z rdzenia jednego protonu doprowadziłoby niewątpliwie do otrzymania złota.

Narazie badania dały jednak wynik ujemny.

Dr. L. Rz.

Tajemnice niedostępnych pustkowi Tybetu

Olbrymie pokłady złota w Himalajach.

Olbrymie płaskowzgórza Tybetu wraz z łańcuchem niebieskich Himalajów należą dotychczas do najbardziej tajemniczych i dzięki niedostępności, najmniej przez uczonych zbadanych krajów. Jednym z nielicznych Europejczyków, znających dobrze Tybet dzięki długim wędrówkom po tym dzikim i niedostępnym kraju, jest znany podróżnik angielski Maks Torrel, który ogłosił ostatnio wręcz rewelacyjne informacje o olbrzymich pokładach złota, jakie udało mu się wykryć w Himalajach. Oto, co opowiada nieustraszonego badacz:

„W czasie długiej wędrówki z jednego klasztoru buddyjskiego do drugiego, zbłądziłem w labiryncie podziemnych korytarzy, wyłożonych przed tysiącami lat przez rzekę, która następnie wyschła. Stałem wreszcie w wielkim zagłębieniu, skąd korytarz wznosił się prawie prostopadle, co świadczyło o tem, że musiał tu być kiedyś obrym wódospad. Przy wchodzeniu na prawie prostopadłą ścianę, pośliznąłem się i upadłem, nierzadając ręce w piasek, który mi się wydał niezwykle ciężkim. Zapaliłem wówczas kawałek lucywy. Przy nikłym świetle piasek rozblił się czarodziejsko ponętą barwą czystego złota. Byłem oszołomiony. U mych stóp leżały nieprzebrane skarby. Rzeka, która niegdyś tędy płynęła, naniosła tu warstwy czystego złota, niespotykanej grubości. — Poszedłem dalej wzdłuż łożyska rzeki. —

W każdym zagłębieniu napotykałem podobne złoża złotego piasku. Po wypaleniu się lucywy pochłonięła mnie zupełna ciemność. Przez dwa dni jeszcze włókłem się nadludzkim wysiłkiem po skalistym dnie dawnego łożyska rzeki, aż zupełnie wyczerpany znalazłem się w głębokim lecz już otwartym wąwozie, gdzie pokrzepiłem się dziko rosnącymi jagodami. Okolica była zupełnie niezamieszka. Dopiero po tygodniu błakania się po bezdrożach Himalajów natrafiłem na klasztor buddyjski. I oto widok zamieszkanego osiedla ludzkiego był mi niezrównanie droższy niż nieprzebrane złoża złotego piasku. Aby to zrozumieć trzeba odbyć taką wędrówkę jak ja tylekroć w czasie jej trwania żegnać się z życiem. Bo życie jest droższe od wszystkich skarbów świata.”

Podobno znalazła się grupa kapitalistów, która pragnie sfinansować eksploatację złota w Himalajach, może więc już wkrótce te dzikie i niedostępne uroczyska górskie zapełnią napływające z całego świata poszukiwacze złota i przygód.

(R. C.)

Dopiero teraz dowiedział się o wielkiej wojnie

Na Oceanie Spokojnym, wsunięta w grupę wysp Admiralskich, znajduje się wyspka Yat, sąsiadująca z koloniami Anglii, Hiszpanji i Holandji. Część wysp Admiralskich przed wybuchem wojny należała do Niemiec.

W roku 1892 awanturczy marynarz niemiecki, Edwin Hammer, któremu ciasto było na świecie, wybrał się na wyspę Yat, a ponieważ wyspa ta nie znajdowała się pod opieką polityczną żadnego państwa, objął ją w posiadanie w imieniu rządu niemieckiego. Nikt przeciw temu nie

Dwie sławy pięściarskie obok siebie. Z lewej strony słynny bokser francuski Carpentier, który jednak już nie występuje w ringu; z prawej bokser niemiecki Schmeling, który w czerwcu będzie walczył w Ameryce o tytuł mistrza świata.

protestował, nikogo bowiem nie pociągała mała wyspka, licząca około 600 osób ludności, nie posiadająca żadnych bogactw naturalnych. Hammer zdobył u wyspiarzy posłuch i mianował się gubernatorem. Z biegiem czasu przeniósł się z dzikich, ożenił się i trudnił rybołówstwem. Ciche to i spokojne życie przerwało przypadkowe przybycie do brzegu okrętu francuskiego, od którego załogi nasz gubernator dowiedział się dopiero o wojnie i o jej smutnym wyniku dla Niemiec. Wyspka zajęła się wreszcie Holandją. Hammer zaś zgodził się pełnić dalej funkcje gubernatora w jej imieniu, otrzymując obietnicę, że przy najbliższej sposobności zostanie mu nadana broń oraz odzież bardziej odpowiednia dla tak poważnego dygnitarza, aniżeli ta, której używał dotychczas.

Slepy rzeźbiarz — Scapini

Dziesięć tysięcy Francuzów straciło wzrok na wojnie. Dziesięć tysięcy młodych, pełnych życia ludzi powrócił z frontu ze straszliwym (może najgorszym) kalectwem, jakim jest ślepotą. Wśród tych dziesięciu tysięcy nieszczęśliwych najciekawszą postacią jest niewątpliwie Jerzy Scapini, niewidomy poseł do parlamentu, a zarazem adwokat i... rzeźbiarz.

Żołnierz Scapini utracił wzrok w 1915 roku, skutkiem okropnej rany. Jako ślepy, zdał egzaminy na prawnik; został adwokatem, pisał na maszynie, jeździł konno i na rowerze, fechtował się i pływał. Od dwóch lat Scapini jest posem do parlamentu. W Izbie pracuje intensywnie, bierze udział w debatach, nieraz interwenjuje z miejsca. Jest on prezesem Związku inwalidów-ślepaków (Association des aveugles de guerre); był w tym charakterze w Ameryce, gdzie go owacyjnie podejmowano.

Teraz Scapini stał się... rzeźbiarzem. Gdy widział, nigdy nie zajmował się tą sztuką, zawsze jednak lubił ją. Jako niewidomy, kazał sobie rąz pewnego przynieść gliny rzeźbiarskiej i zaczął lepić. — Otczenie odniosło się do tego sceptycznie. Zdumieni się, gdy ujrzeli, jak glina urabiana palcami ślepcy, zaczyna przyjmować określone kształty; harmonijne figurki rodzą się pod jego niedoświadczonymi dłońmi. Objawia się nowy talent genialnego

inwalidy... Jemu jednak to nie wystarczy. Chce rzeźbić twarze; twarze, których nie widzi. Zrobił już pięć czy sześć: żonę, teścia, kilku przyjaciół. Rysy, wyraz twarzy, wszystko jest oddane ze skrupulatną wiernością.

Najciekawsze jednak, że Scapini rzeźbi z pamięci. Jest to pamięć dotykowa, nie wzrokowa. Wiadomo, że rysownik może odtworzyć oryginał, którego w danej chwili nie ma przed sobą, lecz pamięta go wzrokowo. — U ślepego zamiast pamięci wzrokowej istnieje pamięć dotykowa; cechuje ją taka sama ostrość i subtelność umiowania. Scapini studjuje swój model, wodząc wolną palcami po twarzy, badając jej układ, szukając dotykiem szczegółów jej kształtów. Następnie odtwarza w glinie doznane (i spamiętane) wrażenia. Podczas jednego seansu wystarcza mu cztero-, pięciokrotne badanie, a całe popiersie jest gotowe w trzy, najwyżej cztery seanse.

R. W.

Telefony w pociągach

Amerykańska kolej „Southern Pacific” wprowadziła w pociągu pospiesznym San Francisco — Portland wewnętrzną komunikację telefoniczną. Aparaty znajdują się w przedziałach, w wagonie restauracyjnym, zaś stacja rozdzielcza w ostatnim wagonie. Już krótki okres próby dowiódł użyteczności tej nowej instalacji. Okazało się, iż w pociągach, posiadających telefon, zmniejszyło się do minimum przechodzenie podróżnych po korytarzach, niepotrzebne wędrówki do wa onów restauracyjnych i t. d., co wpłynęło znowu korzystnie na swobodę ruchu obsługi pociągu.

Skarby w ziemi

Allan Roux, uczoney, który stoi na czele archeologicznej ekspedycji uniwersytetu pensylwańskiego, wykonującej swoje prace w Mejdanie (Egipt), donosi, o odnalezieniu mumii kobiety, ubranej w kosztowne klejnoty. Prof. Roux sądzi, że mumia ta liczy przeszło 4 tysiące lat. Ekspedycja odnalazła również hieroglify, które opisują życie i czynny maga Edy, który żył w czasach Cheopsa (ok. 2850 lat przed narodzeniem Chrystusa).

Postęp w lotnictwie zaznacza się stale. Powyższa fotografia przedstawia moment lądowania samolotu na łodzi motorowej, płynącej z szybkością 50 mil morskich, z której następnie wznosił się znowu w powietrze. Działo się to w Long Beach, w Kalifornii.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Rysująca się „tama“

W dziedzinie gospodarczej rząd pulk. Sławka zaczyna stawiać ostatnie stawki, na jakie jeszcze może zdobyć się obóz etatystów. Jesteśmy świadkami procesu skrajnego powrotu do hasel etatystycznych, których dawniejsze gabinety bartłowe wypierały się, może nieszczerze, zato dosyć często. Dzisiaj natomiast widzimy, jak na doradcę ekonomicznego premiera powołuje się notorycznego etatystę, pana Wincentego Jastrzębskiego, b. wiceprezesa komisji ankietowej, którego dawniejsza przynależność do P. P. S. i działalność w... sowieckich (!) instytucjach gospodarczych bynajmniej nie kwalifikuje na odpowiedzialne stanowisko rzeczoznawcy ekonomicznego rządu w chwilach tak ciężkiego, jak obecny, kryzysu. Równie niepokojące są pogłoski, jakoby na miejsce mającego ustąpić min. Kwiatkowskiego miano zamiar powołać Stefana Starzyńskiego, jak wiadomo przywódcę etatystów z I-szej brygady gospodarczej.

Może to i dobrze zresztą, że „synchronizuje się” akcja oczyszczania rynków (pod wpływem kryzysu) z akcją wysuwania ostatecznych wniosków z dotychczasowej linii naszej polityki gospodarczej. Kie-tyś, może na jesień, a może dopiero z początkiem przyszłego roku wstąpimy w fazę ożywionej konjunktury; może też wówczas, a może i wcześniej załamię się linja ekonomiki gospodarczej stojącej pod znakiem etatyzmu. Życie gospodarcze szybciej, niż polityczne, umie uprząść się z tamami hamującymi jego bieg swobodny. Obecnie można wyczuć, jak wzmagają się i rośnie fala, która zmiecie zapory kępujące zdrowy rozwój gospodarstwa narodowego. Może to i dobrze, że „tamy” pilnują ci którzy w ciągu ostatnich lat ją wzniesli...

Przyjrzyjmy się placówkom bojowym naszego etatyzmu: najważniejszą z nich to kasy publiczne. Gospodarka przymusowa kosztuje nas rocznie 4,5 miljarda złotych: państwo 3 miljardy, samorządy 1 miliard, ubezpieczenia społeczne — 500 milionów. Dalszy odcinek frontu etatystycznego stanowią przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe. Budżet państwa wykazuje 37 pozycji „wyodrębnionych” 11 pozycji „niewyodrębnionych” przedsiębiorstw, 5 monopolii, około 33 drukarni itd. razem 82 pozycje, których wartość obliczona jest na 20 — 25 miliardów, co stanowi jedną czwartą majątku społecznego. Przedsiębiorstwa te w sumie nie tylko nie dają zysków, ale straty. Nadto etatysty mają do obronienia całą swą politykę interwencjonistyczną, objawiającą się w dziedzinie podatkowej: przez utrzymywanie podatku obrotowego i nigdzie nie stosowanej progresji; w reformie rolnej: przez uprzywilejowanie małych, gorszych warsztatów; w dziedzinie celnej: przez maloróżnicowaną protekcję.

Oto mały szkic polityki, które naszym etatystom przyjdzie bronić przed naporem rzeczywistości. Nie zazdrościmy!

Krótkie informacje gospodarcze

— Stawki celne na trzodę chlewną żywej wagi ustalone zostały w Niemczech począwszy od 14 kwietnia rb. na 27 mk. za 100 kg.

— Stała delegacja Zrzeszeń Przemysłowców ceramicznych czyni starania w Banku Gospodarstwa Krajowego w celu uzyskania prolongaty kredytów dla cegieł, oraz otrzymania nowych pożyczek na rok 1930.

— W Gdańsku toczą się rokowania pomiędzy Polską, a Gdańskiem w sprawie ujednostajnienia ustawodawstwa w dziedzinie monopolu zapalczanego. Rokowania te zostały spowodowane wskutek umowy zawartej przez W. M. Gdańsk z koncernem Kreugera, o wprowadzeniu monopolu zapalczanego w Gdańsku.

— Celem otworzenia kredytu rolniczego rząd rumuński postanowił zaciągnąć nową pożyczkę zagraniczną. Rokowania odbywają się w Paryżu.

— W parlamencie rumuńskim będzie wkrótce przedłożony projekt układu kolejowego polsko-rumuńsko-czechosłowackiego w sprawie linii Cernauti—Oradea Mare.

— Rząd rumuński uregulował eksport mięsa i bydła, na podstawie statutu, opierającego się na wolnych zasadach handlowych, tak w kraju jak i w eksporcie zagranicznym.

Rolnictwo polskie na Międzynarodowej Wystawie w Liège

W czasie od 3-go maja do 30 października br. odbędzie się silnie reklamowana w prasie zachodniej Międzynarodowa Wystawa w Liège. Bierze w niej udział aż 24 państw, występując w własnych pawilonach reprezentacyjnych.

Polska wystawiła pawilon o powierzchni 1.600 m² w bardzo korzystnym punkcie, tuż przy głównym wejściu na teren wystawowy. W pawilonie tym zebrane będą głównie ekspozycje charakteryzujące rodzaj naszych możliwości eksportowych.

Rolnictwo zajmie mniejszej jedyną trzecią część całego metrażu. Dobór ekspozycji, ich teoretyczne opracowanie oraz ogólna organizacja rolnictwa na wystawie leodyjskiej powierzone zostały b. dyrektorowi działu rolniczego P. W. K. doc. drowi Tadeuszowi Konopińskiemu z Poznania.

Jak dowiadujemy się, organizowanie działu rolniczego w pawilonie polskim odbywa się pod znakiem przede wszystkim propagandy eksportowej, co należy powitać z bezwzględnym uznaniem wobec tego, że długotrwały kryzys rolnictwa europejskiego — pchnął wszystkie niemal państwa na drogę silnego dumpingu eksportu produktów rolnych. Przystosować więc należy, że umiejętne zorganizowanie działu rolniczego na Międzynarodowej Wystawie w Liège dopomoże w znacznym stopniu do zbliżenia nas z istotnymi konsumentami naszych produktów rolnych, które dotychczas, jak wiemy, docierają do swych zagranicznych odbiorców często pod obcą firmą i za kosztownym, a zgoła niepożądanym pośrednictwem. Mamy tu w pierwszym rzędzie na myśli produkcję mleczarską i jajczarską, dalej nasiennictwo, rybniki — ziemniaki oraz len i chmiel. Poważne też znaczenie może mieć odpowiednio przedstawienie przemysłu rolnego i drzewnego. Jeżeli chodzi o hodowlę, wielkie znaczenie może mieć eksport koni. Dotychczas już bowiem wywozimy rokrocznie prawie 45.000 koni bądź to remontowych (niższej klasy), bądź też drobnych koników chłopskich, które znajdują popyt jako siła pociągowa w kopalniach.

Jak się dowiadujemy, wszystkie te zagadnienia przedstawione zostaną w pawilonie polskim na wystawie w Liège w formie jaknajbardziej plastycznej i ściśle opartej na faktycznych materiałach statystycznych, z jednocześnie wykorzystaniem możliwych efektów optycznych, w czem niemałą pomocą będzie bogate doświadczenie nabyte dzięki P. W. K. Na podkreślenie zasługuje fakt, że całą wystawę rolniczą w pawilonie polskim realizuje się minimalnymi środkami (20.000 złotych).

Ewentualne korzyści, któreby wystawa przynieść mogła, byłyby nikłe, gdyby nie odpowiedni materiał propagandowy w formie publikacji. Przygotowano wobec tego wydawnictwo „L'agriculture polonaise”, opracowane przy udziale najwybitniejszych fachowców teoretyków, jak i praktyków, które rozdawane będzie wśród publiczności.

Konjunktury Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ubiegłym tygodniu następująco:

	7. 4.	8. 4.	9. 4.	10. 4.	11. 4.	12. 4.
Pszonica						
Warszawa	40,00	41,00	—	40,00	39,00	—
Poznań	39,50	—	39,50	—	39,00	38,50
Lwów	37,25	—	—	—	—	—
Lublin	—	35,50	—	—	—	—
Żyto						
Warszawa	25,00	25,00	—	24,00	24,00	—
Poznań	25,20	—	22,50	—	21,75	21,00
Lwów	21,25	—	—	—	—	—
Lublin	—	20,00	—	—	—	—
Jęczmień						
Warszawa	24,00	24,00	—	23,00	23,00	—
Poznań	24,00	—	24,00	—	24,00	23,50
Lwów	20,75	—	—	—	19,75	—
Lublin	—	20,00	—	—	—	—
Owies						
Warszawa	21,00	21,50	—	21,00	20,00	—
Poznań	21,00	—	21,00	—	21,00	21,00
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	—	16,00	—	—	—	—

Nagły wzrost ceny zbóż doszedł do najwyższego punktu z końcem ubiegłego tygodnia sprawozdawczego, oraz w pierwszych dniach bieżącego. Już jednak dalsze dni przyniosły załamanie światnie zapowiadającej się konjunktury w kierunku odwrotnym — niskowym. Najdotkliwsze straty poniesiono w kalkulacjach z żytem, które z początkiem tygodnia notowano po 25,20 zł za kwintal, zaś z końcem drugiej połowy cena doszła na giełdzie poznańskiej do 21 zł. W parze ze niższą żyta poszło potanie pszenicy, jęczmienia i owsa. — Baissa dotknęła wyżej wymienione zboża w łagodniejszy sposób, aniżeli żyto. Przechodząc do skonstatowania przyczyn nagłej wyżki oraz jej szybkiego załamania, należy stwierdzić, że było to w wielkiej mierze wynikiem braku danych statystycznych, co do ilości zboża znajdującego się w przechowaniu. Pierwsze zapowiedzi drożnienia żyta skłoniły rolników do wstrzymywania się od sprzedaży. — Przy jednoczesnym zaś wzroście popytu ze strony młynów w okresie przedświątecznym musiało nastąpić wzmocnienie tendencji. Z drugiej strony ludzono się wielkimi korzyściami, jakie wynikają dla rolnictwa z zawarcia traktatu handlowego. Złudzenia te przysnęły bezpowrotnie, kiedy do wiadomości publicznej dotarły wieści o podniesieniu cel niemieckich, które zatraciły swój dotychczasowy charakter protekcyjny, a stały się cłami w najwyższym stopniu prohibicyjnymi, uniemożliwiającymi jakkolwiek dowóz z Polski. — Ponadto zwiększenie podaży na rynku wewnętrznym rozproszyło obawy co do możliwości wyczerpania się zapasów polskich rolni-

ków. Na rynkach zagranicznych panuje naogół tendencja mocna. Szczególnie jaszkrawie rysuje się to w Niemczech, gdzie ostatnie zarządzenia celne zdecydowały o podniesieniu kursu zbóż.

Manufaktura

Z pośród wszystkich środowisk przemysłu włókienniczego w Polsce najdotkliwiej odczuwa skutki zastoju gospodarczego przemysł włókienniczy w Łodzi. Katastrofalna w swych skutkach fala zastoju ogarnęła wszystkie dziedziny przemysłu włókienniczego, zaważając bawełna, wełna, przędzą czesankową i lina, przyczyniając się do unieruchomienia prawie 70 proc. wrzecion. Przemysłowcy stwierdzają, że zmniejszenie się obrotów nastąpiło ostatnio nie tylko na skutek zmniejszonego popytu ze strony kupców, bowiem zainteresowanie towarami wybitnie latowemi istnieje, ale w pierwszym rzędzie przyczyniła się do tego poważnie pogarszająca się wypłacalność klienteli. W związku z tem na rynku gotowych tkanin wełnianych i bawełnianych zapanował ponownie nastrój ogromnie pesymistyczny.

Ponieważ przygotowania do sezonu letniego minęły i nie dały oczekiwanego rezultatu, należy się spodziewać dalszego zastoju, gdyż jak wynika z obserwacji, najbliższe miesiące cechuje sezonowy zastój. Kryzys objął zresztą nie tylko fabryki łódzkie, analogiczne bowiem stosunki panują w Bielsku, w Białymstoku i Tomaszowie. Szczególnie dotkliwie został dotknięty Tomaszów, gdzie sytuacja nie dużo odbiega od łódzkiej.

Drzewo

Oczekiwane tempo zakupów surowca, jak również materiałów gotowych, z powodu bliskości sezonu budowlanego dotąd nie nastąpiło. Zachodzi obawa, że bardzo wiele surowca drzewnego zarówno z lasów państwowych jak i prywatnych nie znajdzie nabywców. Zawarcie traktatu handlowego z Niemcami nie przyniosło widoków na poprawę sytuacji, gdyż zapotrzebowanie rynku niemieckiego jest znacznie mniejsze od zapotrzebowania w roku ubiegłym. Wobec znikomych widoków na akcję budowlaną, trzeba się obawiać poważnych trudności w krajowym przemyśle drzewnym, który byłby dla niego ostatecznym ciosem, przyprawiającym go o katastrofę.

Sfery gospodarcze wobec traktatu handl. z Niemcami

Dnia 8 kwietnia rb. odbyło się zebranie rady Centralnego Związku polskiego przemysłu, górnictwa, handlu i finansów, poświęcone aktualnym zagadnieniom gospodarczym, ze szczególnym uwzględnieniem sprawy traktatu handlowego z Niemcami. Ogólna ocena traktatu doprowadza do stwierdzenia, że traktat roczny beztaryfowy ogranicza dość znacznie niebezpieczeństwo nieuniknione dla naszego przemysłu przetwórczego.

Dodatnie strony traktatu leżą przede wszystkim w dziedzinie rolnictwa, które uzyska możliwość dostępu na rynek niemiecki i tranzytem na rynki zachodnie.

Ocena traktatu z punktu widzenia interesów przemysłu jest niejednolita. Przemysły węglowy, cynkowy, naftowy i drzewny odniosą z traktatu mniejsze lub większe korzyści. Przemysły młynarski, cukrowniczy i cementowy nie przewidują większych zmian w strukturze swego obrotu towarowego w wyniku traktatu. Do przemysłów mniej lub więcej zagrożonych konkurencją niemiecką należą przemysły: włókienniczy, metalowy, elektrotechniczny, szklany, ceramiczny, papierniczy i konfekcyjny, dla których niebezpieczeństwo wynikające z traktatu wiąże się ze zniesieniem zakazów bojowych, z kontyngentami i z klauzulą największego uprzywilejowania, dzięki której Niemcy będą korzystać ze zniżek konwencyjnych, przynależnych np. Francji i Czechosłowacji. Poza tem dla tych przemysłów bronią szczególnie groźną w ręku konkurencji niemieckiej będzie dumping kredytowy i rzutkość komiwojażera niemieckiego.

Wysiłki przemysłu, zmierzające do złagodzenia ewentualnych ujemnych skutków traktatu, muszą pójść w kierunku obrony wytwórczości krajowej i w kierunku pełnego wyzyskania naszych możliwości ekspansji na rynki zagraniczne. Pomoc państwa w tym względzie winna objąć rozbudowę środków pomocy dla wywozu i poprawę naszej ochrony celnej. Niemcy rozbudowały w okresie rokowań o traktat swoją ochronę celną dla rolnictwa i zdolne są nadal do sprężystego jej regulowania — czego dowodem jest przeprowadzona ostatnio przez parlament Rzeszy podwyżka cel agrarnych. Polska natomiast nie uczyniła prawie nic w tym kierunku. Dla usunięcia więc niewspółmierności między pozycją Niemiec i Polską koniecznym jest, zanim otrzymamy nową taryfę, szersze niż dotychczas wyzyskanie i interpretowanie przez rząd uprawnień w dziedzinie polityki celnej.

Główny jednak punkt ciężkości w ustosunkowaniu się sfer gospodarczych do traktatu winien polegać na własnej organizacji przemysłu.

Analiza ujemnych skutków traktatu wykazuje, że najmniej powodów do obaw mają przemysły silnie skartelizowane, których organizacja zapewnia możliwość skutecznej obrony przed naporem konkurencji niemieckiej i stwarza silne podstawy do rozwinięcia ekspansji eksportowej. Z przemysłem zorganizowanym musi się liczyć konkurencyjny przemysł niemiecki i musi z nim szukać porozumień. Organizacja wewnętrzna przemysłu jest tym zasadniczym środkiem, który pozwoli nam z jednej strony ograniczyć napór konkurencji niemieckiej, a z drugiej — rozwinąć ekspansję eksportową.

PRZED TARGAMI POZNAŃSKIMI

(t) Co pokaże na Targach Łódź. Jak zwykle, tak i w roku bieżącym, bierze udział w Międzynarodowych Targach w Poznaniu Łódź, przysyłając na Targi swoje wyroby bawełniane, sukienne, włókiennicze. Poza tem ujrzymy na Targach łódzkie kapelusze, kołdry i pianina.

(t) Rozwój polskiego przemysłu czołonek drukarskich. Polski przemysł czołonek drukarskich, który stawia dopiero pierwsze kroki, pragnąc zademonstrować szerszej swą produkcję, zgłosił swój udział w tegorocznych Targach w Poznaniu, by wykaazać znacznie wyższy poziom, w porównaniu z okresem z przed dwu lat.

KRONIKA GOSPODARZA

(k) Bilans handlu zagranicznego w marcu. Według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego, bilans handlu zagranicznego Polski (łącznie z W. M. Gdańskiem) w marcu r. b. przedstawiał się w sposób następujący: przywieziono w marcu 306.514 t. towarów. Wartość przywozu wyniosła 194.963 tys. zł. Wywieziono 1.312.646 tonn. Wartość wywozu wyniosła 221.106 tys. zł. Saldo dodatnie bilansu handlu zagranicznego w marcu wyniosło zatem 26.143 tys. zł. W porównaniu do poprzedniego miesiąca przywóz zwiększył się w wadze o 25.102 tonn, w wartości 13.294 tys. zł. Wywóz natomiast zmniejszył się w wadze o 261.692 t., wzrósł zaś w wartości o 3.014 tys. zł.

(k) Kredyt pod zastaw zboża. Oddział Państw. Banku Rolnego w Poznaniu wznowił akcję kredytową pod zastaw zboża. Rolnicy, posiadający jeszcze odpowiednie zapasy zboża, jak: żyto, jęczmień i owies zechcą wnioski o kredyt ten kierować do Pow. - Komunalnych Kas Oszczędności. Pszenica jest obecnie od zastawu wyłączona. Nowe pożyczki pod zastaw zboża płatne będą: w 50 proc. po 3-ch miesiącach, pozostałe 50 proc. po 6 miesiącach. Bliższych informacji o warunkach w przedmiocie udzielania kredytu na ten cel udzielają pośredniczący w akcji tej Pow. Kom. K. O. Ponieważ kredyty tego udziela się w wysokości 50 proc. wartości obiektu zastawnego, przeto wchodzi on w rachubę tylko dla rolników, mających jeszcze poważniejsze zapasy żyta, jęczmienia i owsa.

JUBILEUSZOWE ODZNAKI TCL de nabyć, Poznań, Fr. Batajczaka 16

Doniosłe badania nad gruźlicą i jej zarazkiem

Dnia 12 b. m. odbyło się w Collegium Medicum posiedzenie naukowe Towarzystwa Biologicznego w Poznaniu z bogatym porządkiem dziennym. Szczególne zajęcie obudziły wyniki badań nad gruźlicą, dokonane przez prof. K. Pankę, w Instytucie Bydgoskim. Przedstawione prace zmieniają radykalnie dotychczasowe poglądy na istotę zakażenia gruźliczego, jego przebieg, a niemniej sposoby leczenia tego schorzenia. Droga zmusiła wypracowanej metodyki powiodło się autorowi przez odpowiednią przeróbkę dużej ilości zebranej masy bakteryjnej z prątków gruźliczych (1 kg.) wydobyc swego rodzaju swoisty składnik ciał bakteryjnych o charakterze kwasu proteinowego i stałym składzie chemicznym, nazwany przez autora tuberkulotenzyną. Substancja ta zastrzyknięta w ilościach minimalnych zwierzętom doświadczalnym, zakażonym gruźlicą, powoduje niezwykłe zaostrożenie objawów chorobowych o charakterze zapalnym i następne silne bujanie tkanki łącznej wokół ognisk gruźliczych z wybitną tendencją do ich bliznowacenia. U zwierząt zdrowych, wolnych od gruźlicy, działania widocznego wspomnianego ciała nie wywiera. Przyczyną tego niezwykłego działania tuberkulotenzyny na indywiduala gruźlicze, wedle badań autora, jest przeobrażenie (mutacja) znanych prątków gruźliczych w t. zw. formę przesączalną, przenikającą przez filtry porcelanowe bakteryjne, ultramikroskopową, będącą początkowym stadium rozwoju prątków gruźliczego.

O istnienie tego rodzaju formy ultramikroskopowej prątków gruźliczych, toczy się od szeregu lat spór pomiędzy uczonymi francuskimi i niemieckimi. Spór trudny do rozstrzygnięcia z powodu niemożności, jak dotąd, wydzielenia w stanie widocznym tej formy zarazka, jakkolwiek zjawiska zakażenia przesączami hodowli prątków gruźliczych, uzyskane przez szereg badaczy francuskich, szczególnie szkoły Callmeta, obecność takich ultramikroskopowych zarodków niejednokrotnie potwierdzało. Prace prof. K. Panki przynoszą nieulegające wątpliwości wyjaśnienia tej sprawy. Z ustroju zwierząt gruźliczych, którym zastrzyknięto wspomniany składnik wyzywający, zdołał autor niemal w każdym wypadku uzyskać w czystej hodowli zarodki o typie nader drobnych ziarenek, przesączalnych przez filtry bakteryjne, które w tej postaci dawały się przeszczepiać przez szereg generacji, zaś przy użyciu specjalnych podłoży odżywczych ulegały powrotnemu przeobrażeniu w typowe prątki gruźlicze.

Niezwykłe doniosłe ze strony naukowej zjawisko to nabywa w najmniejszym stopniu praktycznego znaczenia na tle dalszych badań tegoż autora nad zachowaniem się biologicznym wyosobnionego zarazka w ustroju zwierzęcym. Otrzymał w stanie czystej hodowli wspomniane zarodki nie posiadają chorobotwórczych własności, właściwych typowym prątkom gruźliczym. Zwierzęta zdrowe zakażone nimi nie okazują przez długi czas zmian chorobowych, właściwych gruźlicy. Oprócz przemijających zmian zapalnych i obrzmienia gruczołów chłonnych, zwierzęta pozostają przez długi czas przy życiu, przybierając na wagę, jakkolwiek po zabiciu tychże stwierdza się często w ich narządach wewnętrznych typowe prątki gruźlicze przy braku zmian chorobowych gruźliczych. Dopiero po wprowadzeniu dużych ilości wspomnianego zarazka, oraz zachowaniu pewnych warunków określonych, uzyskuje się metamorfozę owych zarodków w zjadliwe prątki gruźlicze w ciele szczepionych zwierząt, wraz z wystąpieniem charakterystycznych zmian gruźliczych w ich narządach wewnętrznych.

Możliwość uzyskania w każdym wypadku gruźlicy opisanej formy zarazka przesączalnego, oraz możliwość przeobrażenia tegoż dowolnie w pierwotną formę prątków gruźliczych, cechuje doniosłość powyższych badań, które równocześnie wprowadzają sprawę swoistego leczenia gruźlicy na nowo powstającym mianowicie ciałem uodporniającym przeciw zakażeniu gruźliczemu w organizmie przychodzi do skutku, wedle zapatrywań prof. Panki, w przebiegu czynnej formy gruźlicy, spowodowanej obecnością przesączalnej odmiany zarazka. Prace prowadzone w dalszym ciągu w

tem kierunku w Instytucie Bydgoskim przez prof. Pankę i jego współpracowników zdają się potwierdzać to zapatrywanie. S. D.

Sprawność poczty lotniczej

Jak wiadomo, lotnicze przesyłki pocztowe, jak listy, karty, gazety, druki, próbki, towary itd. dotąd musiały być opłacane specjalnymi znaczkami pocztu lotniczego, które niezawadze można było wszędzie nabywać. Obecnie celem ułatwienia publiczności korzystania z poczty lotniczej, zniesiono obowiązek naklejania na pocztu lotniczej specjalnych znaczków lotniczych i przesyłki można zaopatrzyć znaczkami pocztowymi.

Jest to niewątpliwie wielkie udogodnienie, albowiem przez to spopularyzuje się znacznie pocztu lotniczą, która dochodzi na poszczególnych liniach w ciągu 2 do 3 godzin, poczem bezwzględnie zostaje doręczana bez żadnych dopłat adresatom, podobnie jak telegram. Pocztu lotniczą więc pod względem szybkości przesyłania wiadomości rywalizuje, jak widać, z telegrafem, przyczem od tego ostatniego jest znacznie tańsza. Telegram bowiem kosztuje kilka złotych, a opłata za pocztu lotniczą wynosi zaledwie podwójne normalne porto pocztowe.

Pocztu lotniczą nadawać można we wszystkich urzędach pocztowych, a więc i tam, gdzie niema komunikacji powietrznej. W tym wypadku pocztu lotniczą przewożona jest najszerszymi środkami lokomocji, t. j. pociągami pospiesznymi do najbliższego miasta, posiadającego komunikację powietrzną, a stamtąd dalej samolotem. W każdym mieście, gdzie się znajduje komunikacja powietrzna, rozmieszczone są specjalne na pocztu lotniczą skrzynki. Wreszcie w miastach, które posiadają komunikację lotniczą, można pocztu lotniczą nadawać przez całą noc w urzędach pocztowo-telegraficznych. — Na wszelkich przesyłkach lotniczych trzeba jednak umieścić nalepkę z napisem: „Par avion. — Lotnicza“. Nalepkę tę nabyć można bezpłatnie w urzędach pocztowych i tam, gdzie sprzedają znaczki. W ostateczności, gdy niema sposobu nabycia nalepki, wystarczy dopisać „Lotnicza“, a na przesyłkach zagranicznych: „Par avion. — Lotnicza“. (z)

Nawrócenia w Anglii

(KAP) „Osserwatore Romano“ drukuje za dziennikami brytyjskimi dłuższą listę nazwisk konwertytów z najwyższych sfer społecznych. Na liście tej znajduje się również szereg nazwisk nawróconych duchownych angikańskich.

Zmniejszone cło na książki do nabożeństwa dla dzieci w Ameryce

(KAP) Najwyższy sąd celny w Waszyngtonie wydał decyzję, na mocy której za książki do nabożeństwa dla dzieci będzie się płaciło nie 25, jak dotąd, lecz 15 procent cła, ponieważ książki te wywierają równocześnie kształcący wpływ na dzieci.

„O książki dla szpitali“

Powołując się na odezwę naszą „o książki dla szpitali“ pozwalamy sobie najuprzejmiej poprosić o łaskawe sprostowanie mylnie podanej nazwy Stowarzyszenia, z którego wyszła odezwa.

Sekcja opieki nad najbardziejymi i opuszczonymi w szpitalach wyłoniła się tak jak i odezwa o książki z łona „Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo pod wezw. Najśw. Marji Panny przy Farze“, a nie, jak mylnie przez niedopatrzenie nasze podano „Konferencja Farna Pań św. Wincentego a Paulo“, bowiem taka Konferencja przy farze nie istnieje.

Z poważaniem
Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy Farze pod wezwaniem Najśw. Marji Panny.
(—) J. Kostecka (—) M. Rempulska,
prezydentka, sekretarka.

Wielkp. Komitet Pomocy ofiarom powodzi we Francji

Straszna katastrofa powodzi, jaka nawiedziła Francję, wruszyła do głębi cały świat. Kilkaset osób straciło życie. Kilkanaście tysięcy ludzi pozostało bez dachu. Tysiące domów leży w gruzach. Tysiące rodzin postradało mienie. Straty wynoszą miljarde franków.

W tej ciężkiej sytuacji spieszą Francji z pomocą wszystkie narody i kraje dawniejszych aliantów. Wśród nich nie powinno braknąć Polski, za przyjaźnionej od wieków z Francją, swą łacińską siostrą.

Niżej podpisany komitet, zawiązany w dniu 17-go marca 1930 r. na zebraniu, któremu przewodniczył pan prezydent Ratajski, podjął inicjatywę spieszenia z pomocą ofiarom powodzi. Polska nie jest krajem zasobnym, pomoc ta może wypaść skromnie, lecz niechaj będzie ona tym groszem wdowi, którym wyrazimy uczucia przyjaźni i współczucia dla naszej siostrzycy Francji.

Składki uprasza się przesyłać do „Banque Franco-Polonaise“ Oddział w Poznaniu, ul. 3 Maja nr. 5 (Konto P. K. O. nr. 211 320) na rzecz powodzi we Francji.

Wielkopolski Komitet Pomocy Ofiarom Powodzi we Francji

Z życia Towarzystw

Związek urzędników adw. i notarialnych.

Związek urzędników adwokackich i notarialnych w Poznaniu odbył pod przewodnictwem prez. Ziółkowskiego zebranie zarządu głównego z zarządami poszczególnych oddz. W zebraniu uczestniczyli członkowie z Chojnic, Bydgoszczy, Ostrowa, Kępna, Gostynia i Poznania. W imieniu zarządu głównego sprawozdania przedłożyli kol.: Ziółkowski, T. Dorożała i F. Lorenz. Sprawozdanie z oddz. Bydgoskiego przedłożyli kol.: Kardaś i Kuchciński, z oddz. Chojnickiego kol. Lisiecki i Biegoń, z oddz. ostrowskiego kol. Niełacny. Ze względu na stały rozwój związku mającego już dziś oddziały w Poznaniu, Lesznie, Ostrowie, Gnieźnie, Inowrocławiu, Bydgoszczy, Chojnicach i w Gdyni, związek utworzył własny sekretariat w Tunelu Europejskim (Poznań ul. Kantaka). Z sprawozdań przedłożonych wynika intensywna praca Związku w kierunku obrony interesów członków, niesienia im pomocy, kształcenia zawodowego itp. Szczegóły podane będą członkom na zjeździe tegorocznym w Poznaniu dnia 17 i 18 maja rb. Przedtem odbędą się zebrania w Ostrowie, Lesznie, Gnieźnie i Bydgoszczy. Po 5 godz. obradach, które nacechowane były zupełnym zrozumieniem sprawy prezes solwował zebranie. — W szelkich sprawach związku należy nadal zwracać się do sekretarza T. Dorożali (biuro adw. Burdajewicza, Poznań, Hotel Monopol tel. 4036).

Tow. Powstańców i Wojaków Poznań-Śródmieście. W sali p. Bajerowej przy ul. Bernardyńskiej pod przewodnictwem p. Chęcińskiego, odbyło się plenarne zebranie członków Tow. Powstańców i Wojaków Poznań - Śródmieście. Z ramienia zarządu Związku przybyli pp. kpt. rez. Kismanowski, sekretarz Związku, skarbnik związku p. Szwedziński i prezes Związku adw. dr. St. Celichowski, który w treściwych słowach zdał sprawę z odbytego w ubiegłą niedzielę walnego zjazdu delegatów Związku Tow. Powstańców i Wojaków O. F. VII. Członek Tow. por. rez. Trynkowski wygłosił dalszy referat zapoczątkowanego cyklu na temat ustroju w państwie.

W toku obrad wypłynęły pewne nieporozumienia natury wewnętrznej, nurtujące w Towarzystwie już od dłuższego czasu, a członek Tow. p. Wower stawił wniosek o votum nieufności dla prezesa Tow. i sekretarza, domagając się zwolnienia nadzwyczajnego walnego zebrania.

Podczas dalszych obrad omawiano sprawę urzędzenia obchodu uroczystościowego w dniu 3 maja. W związku z podnoszonymi zarzutami prezes związku, p. dr. Celichowski, apelował o zachowanie spokoju i unikanie tarć wewnętrznych, nawołując do załatwienia spraw drogą przewidzianą statutem. W czasie zebrania padały głosy, ażeby Związek Towarzystw Powstańców i Wojaków jako organizacja o podobnym charakterze do Towarzystwa Uczestników Powstania dążył do zjednoczenia się we wspólną organizację. Są to głosy, które podnosi się coraz częściej. Z głosów tych widać, że wśród zrzeszonych powstańców dojrzała myśl połączenia się w celu wzmocnienia organizacji. Myśl tę rzucano na zjeździe delegatów Związku Towarzystw Powstańców i Wojaków O. F. VII. i znalazła ona wśród delegatów bardzo żywy odzew. (k)

Polski Związek Zawodowy Automobilistów Z. Z. Rzplitej Polskiej. Zebranie zagało o godz. 8,30 w lokalu p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 15 prezes kol. Czyż. Po odczytaniu sprawozdania z ostatniego zebrania przystąpiono do sprawozdania zarządu. Kol. prezes podał wszystkim zainteresowanym do wiadomości, iż związek otwarł własny sekretariat w Poznaniu przy Alejach Marcinkowskiego 13, II. Został zaangażowany sekretarz-prawnik, który będzie załatwiał wszelkie sprawy organizacyjne oraz bronił członków w razie potrzeby przed sądem. Sekretariat dla członków jest czynny od godz. 10—13 i od 15—19. Omówiono poza to sprawę zjazdu do Inowrocławia. Zebrania miesięczne odbywać się będą w laźdy pierwszy wtorek po 15-tym w lokalu p. Kasperkowej przy ulicy Kraszewskiego 15.

Towarzystwo Powstańców i Wojaków Stare Miasto. W sali Domu Katolickiego na Śródcie, odbyło się plenarne zebranie członków Towarzystwa Powstańców i Wojaków Stare Miasto.

Po odśpiewaniu pieśni żołnierskiej zagali obrady prezes Towarzystwa Powstańców p. radny Libera. W gorących słowach wspomniął zmarłego członka śp. Szymona Hercoga, a zebranie uczciło pamięć jego powstaniem z miejsc. Po załatwieniu formalności wstępnych, jak odczy-

tanie protokołu z ostatniego zebrania i przyjęcie kandydata na członka, nastąpił wykład, który wygłosił p. Czapiewski. Mówiąc na temat obowiązków cnot i zalet obywatelskich, szczególnie wskazał na potrzebę kształcenia charakteru w tych, którzy w przyszłości godnie mają pełnić obowiązki obywatelskie. Prelekcję nagrodzono oklaskami.

W dalszym ciągu obrad, sprawozdanie z przebiegu obrad walnego zjazdu delegatów Związku Towarzystw Powstańców i Wojaków DOK VII. przedłożył sekretarz towarzystwa p. Krenk. Po załatwieniu spraw natury wewnętrznej - organizacyjnej, zakończono obrady odśpiewaniem pieśni powstańczej. Przebieg obrad harmonijny, świadczący o jednolitości i zważności członków Towarzystwa Powst. i Wojaków Poznań Stare Miasto. (k)

Towarzystwo Restauratorów na miasto Poznań i okolicę, odbyło 8. bm. w lokalu p. Grzesika na Wildzie swe kwartalne zebranie. Obrady otworzył prezes p. Piossek, witając zgromadzonych; poczem po przeczytaniu protokołu, przedłożył skarbnik p. Maląg stan kasy. W Towarzystwie skupia się 250 członków. Na licznych zebraniach w pierwszej linii dba zarząd o interesy swych członków ingerując u władz. Sprawozdanie z odbytej rewizji w kasie pogrzebowej przedłożył skarbn. p. Biały. Dochodu w kasie było 2 830 zł, rozchodu 2 691 zł razem z pozostałym w kasie rezerwowym 3 089,34 zł.

Sprawozdawcy udzielono pokwitowania. Podano również do wiadomości, że podatek rozrywkowy 50 gr względnie 1 zł został ostatecznie od 1. bm. zniesiony, co zebrani przyjęli z wielką ulgą.

W Gnieźnie odbędzie się 5 maja rb. zjazd okręgowy i w tym celu wybrano delegatów w osobach pp.: Piosska, Maląga, Kubickiego, Krausego, Deji i Wł. Frankowskiego. Na zjazd związkowy, który odbędzie się w czerwcu wejdą ci sami z wyjątkiem p. Frankowskiego, którego zastąpi wiceprezes p. Sikora.

W wolnych głosach przemawiali pp.: Deja, Sikora, Piłiński, Krause, Maląg, Wróblewicz, Krüger, Jedrasik, Jasyk, Borysiak i t. d. Żywo omawiano także sprawy zawodowe, poczem zamknięto obrady z oznajmieniem, że przyszłe zebranie odbędzie się 6 maja rb. u p. Jasyka w Berdychowie.

Zrzeszenie bezrobotnych pracowników umysłowych na województwo poznańskie. Walnemu zebraniu, które odbyło się w dn. 6 kwietnia br. przewodniczył p. Marszałkiewicz Stanisław. Po wstępnych formalnościach wygłosił p. Frankiewicz Józef obszerny referat o działalności dotychczasowego zarządu. W miejsce ustępujących członków zarządu Zrzesz. Bezrob. Prac. Umysłowych, weszli do nowego zarządu pp.: Marszałkiewicz Stanisław prezes, Rogoziński Bronisław zastępca, Frankiewicz Józef sekretarz, Adamczewski Stefan zastępca, Tomaszewska Franciszka skarbniczka, Dutkiewicz Kazimierz zastępca, Rogoziński Roman i Malecki Marjan jako ławnicy. Do komisji rewizyjnej weszli pp.: Ginther i Robaszkiewicz Zygmunt. Kuchnia dla bezrob. inteligencji znajduje się przy ul. Półwiejskiej 16 II p.; obiady wydaje się od godz. 1 — 3 za opłatą 0.40 gr.

Tow. Przem. Jedność w Poznaniu odbyło w ub. wtorek nadzwyczajne walne zebranie z powodu uzupełnienia zarządu. Obradom przewodniczył wicepr. p. Jaśnik, protokół odczytał sekr. p. Kudliński, który też wygłosił część referatu „O podatku przemysłowym“.

Referat ze zjazdu delegatów Zw. Tow. Przem. i Rzem., wygłosił zwięźle lecz niezwykle treściwie p. Mrugański jun. W dyskusji nad sprawozdaniem przemawiali pp. Gorączniak, Minicki i A. Piotrowski.

Nastąpił uzupełniający wybór zarządu. Na czas wyboru objął przewodnictwo p. Lechna. Wiceprezesa p. Jaśnika wybrano prezesem, jego zastępcą został p. Laskowski. Zastępca sekretarza wybrano p. Szaryńskiego a radnym p. Ograbowicza.

Po wnioskach i wolnych głosach solwował nowoobрани prezes przeszło dwugodzinne obrady.

Każdy
nożyk
Gillette bada się
114 razy...

...przyczem nieodpowiednie nożyki są bezwzględnie niszczone. Dlatego też można być zupełnie pewnym, że każdy nożyk Gillette ogoli łańdka szybko.

Gillette

SPORT

Pięściarstwo

Bokserzy berlińscy bawić będą w czasie Świąt Wielkanocnych w Łodzi i w Warszawie. Będzie to kombinowana drużyna „Herosu” i „Makabi” z Berlina. Zespół ten walczy w niedzielę z reprezentacją Łodzi, a w poniedziałek z kombinowanym zespołem „Polonii” i „Skry”.

Reprezentacja Polski wyjeżdża na czwórmecz bokserski w Budapeszcie w pierwszy dzień świąt, 20 bm. Turniej odbędzie się między 24 a 27 kwietnia przy udziale Polski, Bawarii, Czechosłowacji i Węgier. Polska rozegra 24 bm. mecz z Węgrami, 26 bm. z Czechosłowacją i 27 bm. z Bawarią. O zwycięstwie decyduje suma punktów ze wszystkich trzech meczów. Skład reprezentacji Polski zostanie ustalony w najbliższych dniach. Jak się dowiadujemy POZB miał zupełnie słusznie zadeklarować, że zawodnicy poznańscy nie pojadą do Budapesztu ze względu na przebieżenie. Wogóle uważamy za zupełnie chybiony pomysł uczestniczenia w tym czwórmeczu, gdyż może się on w obecnych warunkach skończyć dla nas tylko kompromitacją.

Piłka nożna

Ważny mecz. Jak wiadomo odbędzie się w dniu 11 maja w Budapeszcie spotkanie pomiędzy reprezentacją Węgier i Polski o puchar amatorski Środkowej Europy, do którego to meczu P. Z. P. N. przywiązuje bardzo dużą wagę, gdyż wygrana z Węgrami zapewni nam zdobycie pucharu. Kapitan związkowy stoi przed ciężkim zadaniem, gdyż rozgrywki ligowe dopiero się rozpoczęły i jest rzeczą dość trudną zorientować się już dziś co do formy graczy.

W tym samym dniu odbędzie się spotkanie międzymiastowe Lipsk — Warszawa i stolica próboje z tego tytułu zapewnić sobie kilku graczy warszawskich, wchodzących w rachubę przy ustawianiu reprezentacji Polski pod pretekstem, iż nie wolno nam przegrać w Lipsku! Jesteśmy zdania, że przedewszystkiem powinniśmy zwyciężyć z Węgrami, gdzie nas będą obserwować kilkudziesięciotysięczne tłumy sportowców, zgromadzonych z okazji niemiernie ciekawego spotkania Węgry — Włochy, a potem wchodzi dopiero w rachubę Lipsk, który Warszawa zakontraktowała trochę za... pochopnie; zignorowała ona zakaz gry w dniu P. Z. P. N., obowiązujący od szeregu lat wszystkie kluby i O. Z. P. N. (cj)

Zły przykład jest zaraźliwy dowodem tego fakt, że Kraków szybko porozumiał się z Bratysławą i również wzorem Warszawy ma pretensję o najlepszych graczy do swej reprezentacji, nie licząc się zupełnie ze znaczenie ważniejszymi interesami całego piłkarstwa polskiego. W przyszłości zalecałoby się więc naszej najwyższej magistraturze nie robić żadnych wyjątków i podtrzymać rygorystycznie zakaz gry, gdyż tylko w ten sposób będzie można w dniu P. Z. P. N. osiągnąć poważne sportowe i kasowalne wyniki. Ze względu na to, iż K. O. Z. P. N. z pewnych powodów, których można się domyślać na podstawie wyżej przytoczonych danych robi obstrukcję co do meczu Polska — Austria w dniu 15 czerwca, oraz jubileuszu P. Z. P. N. — istnieje tendencja powierzenia tych zaszczytnych obowiązków jednemu z najstarszych klubów krakowskich. (cj)

Lwowski O. Z. P. N. ze względów organizacyjnych i finansowych zniósł samodzielny podokreg tarnopolski, który, jak się okazało, nie był zdolny do autonomicznego życia sportowego. (cj)

Warszawski O. Z. P. N. organizuje w tych dniach 8-dniowy kurs instruktorski dla kierowników sekcji piłkarskich. O ile dopiszą subwencje, to istnieje możliwość dopuszczenia i frekwentantów z prowincji. (cj)

„Minerva” — Berlin, jedna z najlepszych drużyn piłkarskich stolicy Niemiec, przyjeżdża w nadchodzące święta do Poznania i rozegra dwa mecze z „Wartą”. Będzie to więc pierwszy przeciwnik zagraniczny, z którym zmierzą się „zieloni” jako mistrz

Polski, „Minerva” była poważnym kandydatem do finałowej rozgrywki o tytuł mistrza Berlina, dzięki jednak niesłusznej przegranej z Victorią (2:3) ustąpiła miejsce o jeden punkt gorszej obecnie „Tennis Borussia”. Oba spotkania które rozpoczynają się każdorazowo o godz. 16 zapowiadają się niezwykle interesującymi.

Kalendarzyk świątecznych spotkań międzynarodowych jest następujący: „Warta” gra w Poznaniu w oba dni z berlińską „Minervą” jedną z czołowych drużyn ligi berlińskiej. W Warszawie walczy „Polonia” w drugie święto z wiedeńskim „Hakoahem”. W Krakowie „Cracovia” spotyka się z wiedeńskim „Wackerem”, który w pierwsze święto będzie miał za przeciwnika kombinowany zespół „Naprzodu” (Lipiny) i „AKS” w Królewskiej Hucie. Do Lwowa zjeżdża „Morawska Slavia” i zmierzy się w pierwsze święto z „Pogonią”, a w drugie — z Hasmonaą. Do Ostrowa (Wielkopolska) przybywa no święta znany ze swych występów w Poznaniu „Breslauer Sp. C. 08”, który dwa dni gra z „Ostrowią”.

Różne

Drugi drużynowy turniej w ping-pong o puchar wędrowny firmy „Camera” odbędzie się staraniem Poznańskiego Okręgu S. M. P. w czasie od 27. 4. do 3. 5. Drużyny składające się z 5 zawodników zgłaszać można już teraz w sekretariacie okręgu.

RADJO

Programy radiofoniczne

Środa, dnia 16 kwietnia 1930 r.

Poznań (335 m) godz. 13.00 sygnał czasu; **godz. 13.05** koncert gramofonowy; **godzina 14.00** notowania giełdy pien. i zboż-towar.; **godz. 14.15** komunikaty gosp. roln., PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; **godz. 14.30** „Kąt Ziemiński” (komunikat p. t. „O sekcji pedagogicznej”, wygl. p. Marja Grudzińska); **godz. 16.55** pogadanka francuska (wygl. p. Omer Neveux); **godz. 17.15** audycja dla dzieci w wyk. „Wujcia Czesia”; **godz. 17.45** koncert klubu mandolinistów „Sempre Vivo” pod batutą p. Mieczysława Słowka; **godz. 18.15** koncert religijny. Wykonawcy: Klara Kaulfusówna (skrzypce), Stanisław Siedlewski (organ). Program: 1. Corelli: (1653 — 1713) a) Adagio op. 5. No. 3. b) Adagio op. 5. No. 1. 2. Handel: (1685 — 1759) Pière, J. S. Bach: Adagio; **godz. 18.45** nadprogram; **godz. 19.05** „Silva rerum”; **godz. 19.25** „Żywe Iskry” (wygl. prof. Oskar Zawrocki); **godz. 19.45** kronika „Tygodnia Radjowego”; **godzina 20.05** odczyt p. t. „Nowe szczegóły do ustroju Polski w XIII i XIV. w. na podstawie źródeł śląskich” (wygl. dr. Zygmunt Wojciechowski, prof. U. P.); **godz. 20.30** koncert firmy F. Rogoziński, Poznań. Wykonawcy: Orkiestra 57 p. p. pod batutą por. Jarosława Vorela, Gabriela Krygier: — Bernacka (sopran), Kajetan Kopczyński (baryton), Jadwiga Komorowska (fortepian); **godzina 22.00** sygnał czasu, komunikaty PAT i sportowe.

Radjofoniczna Stacja Krótkofalowa (Audycje doświadczalne) (Fala 30,5 m). Audycje oznaczone gwiazdką, w powyżej podanym programie nadawane będą przez stację krótkofalową.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Jan Kryś, robotnik, 80 l. Lotte Friedris 5 mies. Aleksander Kuźniarz, modelarz, 20 l. Helena Rybarczykówna 13 godzin. Izabela Łukowska 1 dzień. Krystyna Łukowska 1 dzień. Stanisław Zbroja, robotnik, 20 l. Wincenty Hoffman, robotnik, 49 l. Władysław Polcyn, nauczyciel, 28 l. Emil Kinat, rolnik, 66 l. Bolesław Janowicz 24 i pół godz. Leopold Malinowski, obuwnik, 53 l. Jan Anioła, monter, 24 l. Zenon Nowak 3 l. 6 m. 17 d. Ferdynand Ursuniak 5 l. Irena Helena Adamska 7 m. 9 d. Marja Józwiakowa z d. Nowicka, wdowa, 44 l. Marja Schneiderówna, bez zawodu, 26 l. Teodozja Rutkowska z d. Sikorska 59 l. Aniela Pia-

secka 2 m. 13 d. Lech Nikodem Walkowiak 4 m. 24 d. Hieronim Kaźmierczak 10 m. 28 d. Teresa Karolczakowa z domu Dębna, 47 l. Józef Burzyński 6 l. Franciszek Czubała robotnik, 32 l. Henryk Napieralski 3 m. 11 d. Józef Jerzyński, robotnik, 73 l. Walenty Szymyslik, kapral 56 p. piech., 23 l. Stefan Woyniewicz, kupiec, 63 l. Włodzimierz Kaliszewski 2 m. Włodzimierz Nachowiak 7 m. 5 d. Marjan Pawlicki 20 d. Leokadja Krystkowiakówna 30 minut. Irena Krystyna Stachowska 14 dni. Pelagja Matuszewska z d. Gorzaniakówna, 34 l. Kazimierz Nowak, czeladnik malarski, 50 l. Katarzyna Ekowska z d. Sliwińska, wdowa, 69 l. Józefa Niemczykowa z d. Durka, 52 l. Antoni Wojtyniak, robotnik, 84 l. Anna Lesserowa z d. Kiesówna, 28 l. Olgierd Żółtowski 21 godz. Włodzimierz Kucharski 8 m. 5 d. Seweryn Felicjan Borowiak 1 r. 10 m. 3 d. Władysław Kwoc 1 r. 11 m. 19 d. Nieznane dziecko płci żeńskiej, znalezione przy ulicy Wszystkich Świętych 8.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Bajerlein 5 zł; — N. N. z prośbą o zdrowie dla najdroższego ojca 10 zł; — N. N. 10 zł; — St. Dreslerowie za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 10 zł; — Br. Madujowa z Buku z podziękowaniem za doznane łaski z prośbą o nowe łaski i dobrodziejstwo 5 zł; — J. B. z prośbą o pomoc w nauce 2 zł; — L. W. z Szamotuł z prośbą o zdrowie 5 zł; — H. K. z Szamotuł z prośbą o zdrowie 5 zł; — Z. K. z prośbą o wysłuchanie 10 zł; — Z. B. 15 zł; — Jan Nowaczyk z podziękowaniem za odzyskanie zdrowie 5 zł; — A. K. 5 zł; — Leonardostwo Mrówczyński zamiast wieńca na trumnie śp. Stanisława Jabłońskiego 20 zł; — Marja Dąbrowska, Główna 10 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 1729,80 zł.

Na biednych parafii jezyckiej: Zebrane przy kasie Teatru Polskiego 80 zł.

Na Tow. „Caritas”; M. N. 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 240 zł.

Na Tow. św. Wincentego a Paulo przy parafii św. Marcina: 55 zł wypł. dnia 11. 4. 30 r. Tow. św. Wincentego a Paulo.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **S. O. S.** Zasadniczo za podatek obrotowy odpowiada przedsiębiorstwo bez względu na zmianę własności. Jeżeli więc właściciel poprzedni nie ureguluje zaległości, Skarb ściągnie je z przedsiębiorstwa (art. 92 ust. o podatku przemysłowym). Jeżeli dała Pani poprzedniemu właścicielowi weksle, to może ich Pani nie płacić tylko pod warunkiem, że on nie puścił ich w obieg. Jeżeli natomiast poszły w kurs i zażąda od Pani zapłaty osoba trzecia, to przeciw niej nie ma Pani żadnych zarzutów i weksle będzie trzeba wykupić, a swych pretensyj dochodzić zwykłą skargą (być może beznadziejna, jeżeli przeciwnik nic nie posiada). Niech Pani więc przedewszystkiem sprawdzi, czy nie możnaby się na czemś zabezpieczyć drogą ew. uchwały arestowej, a jeżeli nie, to trzeba uważać sprawę za straconą, gdyż zapłaciłaby Pani nawet koszt wygranego procesu, gdyby ich nie można było ściągnąć od przeciwnika. (a K)

— **Z M.** Prywatnego adresu nie znamy. (K)

— **Nr. 09921.** Objąć mieszkanie w spadku po zmarłej Pańskiej teściowej mógłby jedynie jej syn z tytułu tego, że

razem z Zmarłą mieszkał i nie posiada innego mieszkania. Pańska żona i drugi syn nie posiadają żadnych praw do objęcia lokali mieszkalnych w drodze spadku. (K)

— **St. K.** Stawka pełna 20,91 zł. Radzimy przedstawić sprawę Urzędowi Rozjemczemu dla spraw najmu. (K)

— **P. St. Sokolowski.** Państwowa Średnia Szkoła Rolnicza w Białokrynicy, o ile wiemy, nie przygotowuje kandydatów do wyższych studiów w zakresie rolnictwa na uczelniach akademickich, lecz do objęcia bezpośrednio po ukończeniu tej szkoły stanowisk samodzielnych zarządców w mniejszych i średnich majątkach oraz pomocników administratorów w większych dobrach. Żeby mógł być dopuszczonym do studiów na uniwersytecie, kandydat musi posiadać świadectwo dojrzałości. W Warszawie niema Wyższej Szkoły Nauk Ekonomicznych, lecz tak jak w Poznaniu, jest tam Wyższa Szkoła Handlowa, która jednak w rachubę nie wchodzi. Zakładów szkolnych w Czechosłowacji nie znamy. (K)

— **Ul. Słowackiego.** Fundacja Zakładu 7 Wdów i 5 Panien, ul. W. Garbary 7; wnioski z metryką urodzenia i świadectwem moralności przyjmuje Magistrat. — Zakład św. Kazimierza, ul. Skarbowa nr. 6. — Schronisko dla Kobiet przy zakładzie św. Józefa, ul. św. Józefa 7-8. (K)

— **B. G. Poznań.** Dr. med. Fr. Labendziński, Poznań, Matejki 56. (K)

— **M. G. 40.** Potrącenie było słuszne, zgodne z art. 24 Ustawy o państwowym podatku dochodowym. (K)

Na dyngus!

Wody kolońskie
Perfumy
Rozpylacze
Podarki świąteczne
wybór olbrzymi — ceny niskie

Perfumerja J. DOMICZ,
Poznań, pl. Wolności 7.

Cudowny zapach
Perfumy
Wody kwiatowe
Mydło i puder

J. SZACH
Warszawa.
T. 1158

OD PÓŁ WIEKU POWSZECHNIE ZNANY ZE SKUTECZNOŚCI

ARAGO
ST. GÓRSKIEGO
WARSAWA

ODCISKI

Szczelność doskonałości
ANITRA
krem udelikatnia, matuje cerę. Niezbędny środek toaletowy. Konieczny po goleniu.
Laboratorium
St. Górski
Warszawa

Pw 9682

Zakłady Przemysłowe „BIERZANÓW” S. A.
FABRYKA DROŻDŻY i SPIRYTUSU
w Krakowie. Skr. poczt. 441, polecają

znakomite drożdże

koleją lub pocztą, na korzystnych warunkach. nw 10394

Dnia 12. b. m., o godzinie 8 wiecz., zasnęła w Bogu, po długich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza żona i niezapomniana matka, ś. p.

z Pawlaków

Weronika Graczykowa

w 40 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 16. o godz. 4 po poł., z kostnicy cmentarza parafii Św. Trójcy w Dębcu.

W ciężkim smutku pograżeni
maż i syn.

Poznań, Górna Wilda 116.

Dnia 13. 4. 1930 r. zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., członek nasz, ś. p.

Stefan Woyniewicz

Sodalis Marianus

przeżywszy lat 68. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 16. b. m., o godzinie 5,15 po poł., z kaplicy św. Józefa, na cmentarz Farny.

Duszę Zmarłego polecamy modlitwom Szan. Członków i upraszamy o liczny udział pod sztandarem w pogrzebie.

Pw 10 872-16.64

Sodalicia Kupców w Poznaniu.

AGRONOM
akademicznie wykształcony, poszukuje od 1 lipca przy stawieniu kaucji

administracji majątku.
Rekomendacje pp. obywateli z Wielkopolski do usług, długoletnia praktyka. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zw 22946

Pożyczki

4 do 5000 zł poszukuje na 4 miesiące, jako procent wolne mieszkanie i utrzymanie na jedną osobę nad morzem w porze letniej na przeciąg 4 tygodni. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 22 949

Dnia 14. 4. r. b., o godz. 9,40, zasnął w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, brat, teść, dziadek, szwagier i wuj, s. p.

Stanisław Skrzypczak

mistrz krawiecki

przeżywszy lat 66. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 17 b. m. po południu, o godz. 16,30, z Zakładu św. Józefa na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona z dziećmi i rodzina.

Poznań, ul. Szewska 11. dw 4811
Najstarszy Zakład pogrzebowy P. Piasecki, Poznań.
Klasztorna 14. telefon 2769.

KTO

chce kupić korzystnie na prezent

Jajko wielkanocne

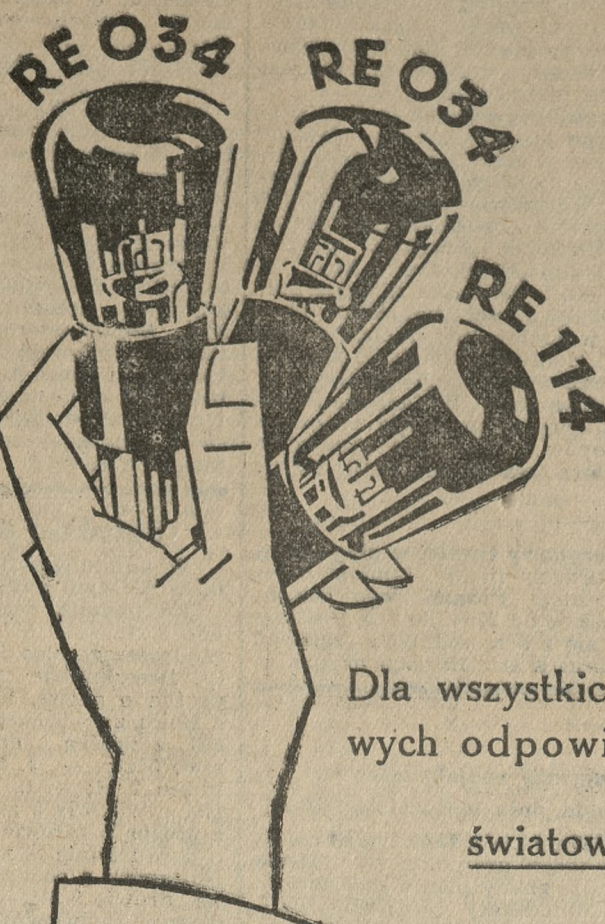
niech się przekona o olbrzymim wyborze i niskich cenach w firmie zw 22 959

„Bonbons de Varsovie”

pl. Wolności 17, obok Wielkopółki. Tel. 15-17.
Czekoladki świeże niedoścignione w dobroci na najwybredniejszy gust — 1/2 kg 9—7—6 zł i tańsze. — Wyborne jajka marcepanowe, grylazowe, ananasowe, kremowe i truflowe.

Krojczy

na miarową garderobę męską, potrzebny. Zgłoszenia z opisami świadectw oraz wysokość wymaganej pensji, skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 22 956

Idealny komplet
lamp radiowych
dla mniejszych
odbiorników.

Dla wszystkich celów radio-
wych odpowiednie lampki

światowej sławy

TELEFUNKEN

Posłuchajcie i przekonajcie się w następujących składach:

Poznań: „Emka” Wrocławska 30. Kachlicki, ul. Seweryna Mielżyńskiego 1.
M. Pachulski, pl. Wolności 11. Pozn. Tow. Telefonów Jasna 3 i Fr.
Ratajczaka 39. „Radjoton”, Półwiejska 4. „Elektrovox”, Półwiejska 30.
Rybacki, Piekary 24. Stajewski, Stary Rynek 65.
Gniezno: „Elektra” Mieczysława 15. Głazowski, ul. Chrobrego 8. Gust. Da-
brówki 11.
Leszno: Elektrownia.
Wolsztyn: Czarnecki, ul. 5. Stycznia 65.
Międzychód: Furchheim, Wiktrowo p. Międzychód.
Krotoszyn: Pawiak Rynek 26. Pleszew: Rzaniak, Sienkiewicza 7.
Ostrów: Tasiemski, Kolejowa 34. Września: Nowakowski, Sienkiewicza 23.

7 pokoi na biura

w śródmieściu zaraz do
wynajęcia. Zgłoszenia
do Kurjera Pozn. pod
zw 22950

KTO

napiše imię, nazwisko, miesiąc
urodzenia, otrzyrna darmo bro-
szurę, określenie charakteru,
zdolności, przeznaczenia. Pozna-
kim jest, kim być może. War-
szawa, Redakcja „Wiedza Ta-
jemna”, skrzynka pocztowa 571.
Załączyć znaczek pocztowy na
przesyłkę. nw 10 178

100 000 zł

na I. hipotekę poszu-
kują. Łask. zgłosz. do
Kurjera Poznańskiego
pod zw 22954

DRUKI

Famijne - Towa-
rzyskie i Kapieckie
dostarcza solidnie
gustownie i tanio
DRUKARNIA OGNISKA
Wielkie Garbary 11. Tel. 12-48
zw 22980

FOTOGRAF

rutynowany w zdjęciach tech-
nicznych, na pensję i prowizję
potrzebny zaraz. Zgłosze-
nia do eksped. Kurjera Pozn.
pod zw 22944

Oto mamy

Święta!

KILKA DNI brakuje tylko do świąt, a nie wszyscy mieli czas na kupienie potrzebnego
ubrania i palta! I na to zaradzi firma **Edmund Rychter!**

Nasze magazyny już w marcu zapełniliśmy pierwszorzędną garderobą męską, wykonaną z najlepszych ma-
terjałów krajowych przez najzdolniejszych przykrawaczy! — Każda sztuka jest wielokrotnie kontrolowaną
i bardzo starannie wykończoną!

Zakupując olbrzymie ilości materiałów w fabrykach, kupujemy
najtaniej i na tem zarabia NASZ KLIJENT!

RAGLANY od 75 zł
gabardynowe

Materiały z metra
najtaniej!

Ubiory dla p. Szoferów,
ubrania chłopięce.

Wykonanie na miarę.

KTO KUPI — CIESZY SIĘ!

Dla Pp. Urzędników zrzeszonych w Tow. „Kredyt” dostarczamy
nasze wyroby oraz materiały po cenach gotówkowych, bez wplaty!

EDMUND RYCHTER

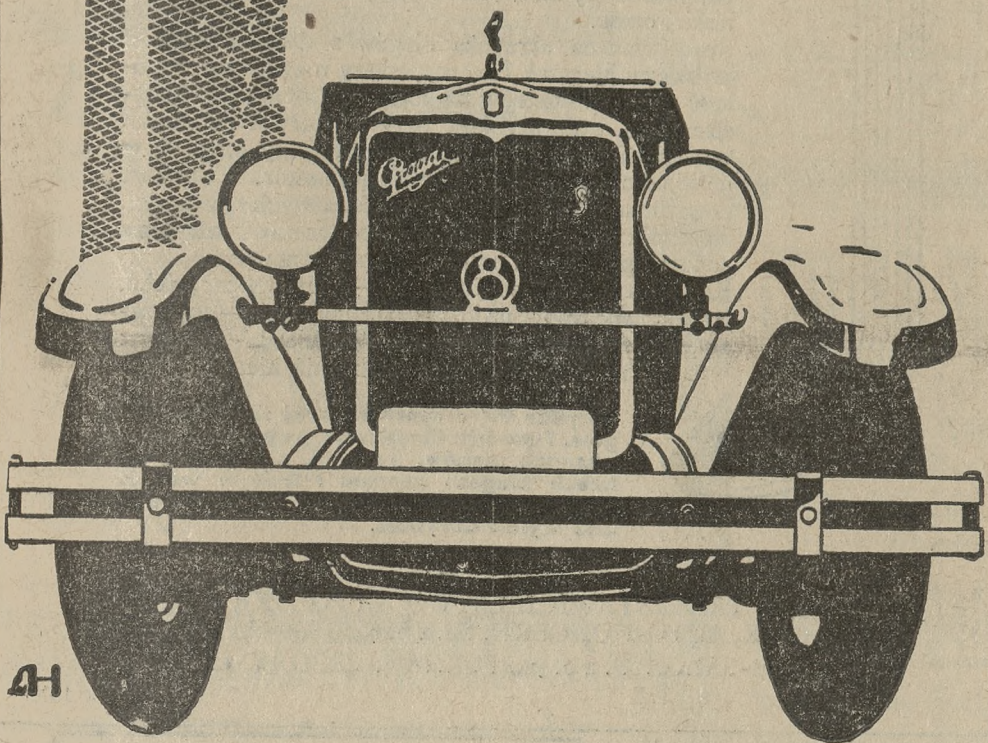
1-szy magazyn Wrocławska 14, 2-gi Wrocławska 15, 3-ci Ratajczaka 2

Samochody
Osobowe
Ciężarowe
Autobusy
OŚWIĘCIM-PRAGA

Znaczna niżka cen
wobec częściowego wyrobu w kraju.

Centralne Zakłady Naprawy i Składy części zapasowych
w Oświęcimiu.

PRZEDSTAWICIELSTWA:

„OŚWIĘCIM-PRAGA-AUTO“

Poznań: Plac Wolności 11. Tel. 55-33.
Telegr. „Autopraga“.

Warszawa: Kredytowa 4. Tel. 291-34.
Telegr. „Centropług“.

Lwów: Jagiellońska 7. Tel. 3-05.

Kraków: Kremerowska 6. Tel. 23-67.

„OŚWIĘCIM“

Zjednoczone Fabryki Maszyn i Samochodów S. A.

Tel. 47.

Oświęcim II. Telegr. „Famis“.

Tw 1297

HURTOWNIA WIN „Pod daszkiem“

A. Glabisz

przy Starym Rynku 50

poleca

do święconego znane ze swej dobroci

wina górnówęgierskie wytrawne, oryginalne, tokaje, wina białe, czerwone Bordeaux i Burgundzkie oraz w bogatym wyborze wszelkiego rodzaju wódki i konjaki wytwórni krajowej i zagranicznych.

Ceny niżone!

Pw 15,165

Zakupy świąteczne!

Na Wielkanoc należy mieć nowy wiosenny kapelusz, piękny krawat i koszulę z firmy

P. PLUCIŃSKI

St. Rynek 37.

Pw 10841-14,18

Stoisko

nowe w Wystawy, 2,50 x 2,50 oszklone, wyłożone materiałem sprzedam. Cena zł 1 000,— za gotówkę.

S. Święcicki, Poznań

ul. Nowa 8, Bazar, tel. 25-70.

zw 22 909

Dzierżawa

ca 1000-morgowa od 1 czerwca do przejęcia na lat 9, z pełnym obsiewem. żywym i martwym inwentarzem, polowanie i rybołówstwo. Reflektanci zechcą łaskawie oferty złożyć do Kurjera Pozn. pod zw 22945

Gnieźnieńska

Loterja na konie

Cena losu zł 1,—, 11 losów zł 10,— wyłącznie porta lub za zaliczeniem.

Ciągnięcie dnia 28 kwietnia rb.

Poleca nr 891:

Felicja Kaschowa,

koloktura Loterji Państw.

Gniezno, ulica Tumaska 5. telefon 200

P. K. O. Poznań 207 907.

**Ciągnięcie
Loterji Wielkanocnej
Czerwonego Krzyża**

odbędzie się jutro, dnia 16 kwietnia 1930 r., o godz. 11 przed połudn. przy Alejach Marcinkowskiego 24 w podwórzu.

zw 22961

Polski Czerwony Krzyż.

Edmund Jankowski
Spedytor — Transport mebli
Poznań, Zwierzyniecka 29.
Rok zał. 1865, telef. 6863 i 7853

Pw 10 871-16,59

LOS Y

pierwszej klasy Loterji Państwowej, można już w mojej kolekturze nabywać. Cwiartka 10 złotych. Cały los 40 zł. Zamiejscowi dołączają 30 groszy na porto.

Obecnie wypłacam wygrane w piątej klasie w wysokości kilkadziesiąt tysięcy złotych. Odnosi gracz zechcą się zgłaszać.

U mnie znajduje się także główna składnica losów na Loterję Końską w Gnieźnie. Los kosztuje 1,— zł.

A. KĘDZIORA

Kolektor Loterji Państwowej, Poznań, Sieroca 5/6

zw 22 947

„NATURALIS“

FARBA DO WŁOSÓW

od pół wieku w użyciu.

Momentalnie farbuje włosy na wszystkie odcienie.

**SIWYM WŁOSOM PRZYWRACA
PIERWOTNY KOLOR.**

Sposób użycia w każdym pudełku.

Do nabycia wszędzie.

nr 8897

Zwapnienie żył.

Zdenerwowania, ostabienia. Ządać bezpłatnej broszury o nieszkodliwym leczeniu domowym od

Dr. GEBHARD & Co., Gdańsk nr. 56.

Dla Matek!

Kobiety w odmiennym stanie i matki karmiące winny, ze względu na dobro dziecka i własne zdrowie, piją tylko bezkofeinową kawę Hag. Nie muszą wówczas zrezygnować z używania kawy, gdyż kawa Hag posiada taki sam smak jak zwykła kawa ziarnista najlepszego gatunku, a jest przytem zupełnie nieszkodliwa.

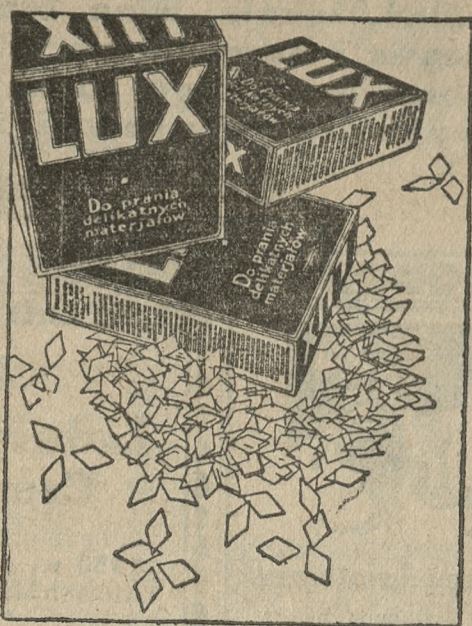
Pw 10830-12,9

Święta za pasem! - kup wódek, likierów i win krajowych "Rektyfikacji Warszawskiej"!

nr 10046

Charakterystyczna paczka mówi wyraźnie: **To jest Lux**

ZAWSZE kupować Lux tylko w zaklepanych paczkach, na których "widnieje w całej okazałości" napis Lux. Otwierając własnoręcznie taką paczkę można mieć absolutną gwarancję, że się jest w posiadaniu autentycznego Lux'u, który wyłącznie w tej formie sprzedawany jest na całym świecie. Ta właśnie paczka jest zabezpieczeniem wszystkich przed naśladownictwami.

Kupujecie mało, kupujecie duże ilości Lux'u, ale zawsze i wszędzie tylko w paczkach.

Do prania wełny—począwszy od delikatnych kaftaniczków małych dzieci, a skończywszy na grubych kocach, wspaniałym i niezawodnym środkiem jest Lux, który pozatem nie powoduje kurczenia się wełny. Dalej: najbardziej cienkie i lekkie suknie, wszelkiego rodzaju bieliznę, bawełnę, jedwab i sztuczny jedwab, a także welwety do prania—do wszystkiego używa się Lux, w którym realizuje się ideał prania, ale należy zawsze ściśle trzymać się przepisu, który jest na każdym pudełku. Lux jest nadzwyczaj wydajnym i łatwym do dozowania, gdyż można wziąć szczyptę do uprania koronkowego kołnierzyka oraz odpowiednią ilość do większego prania.

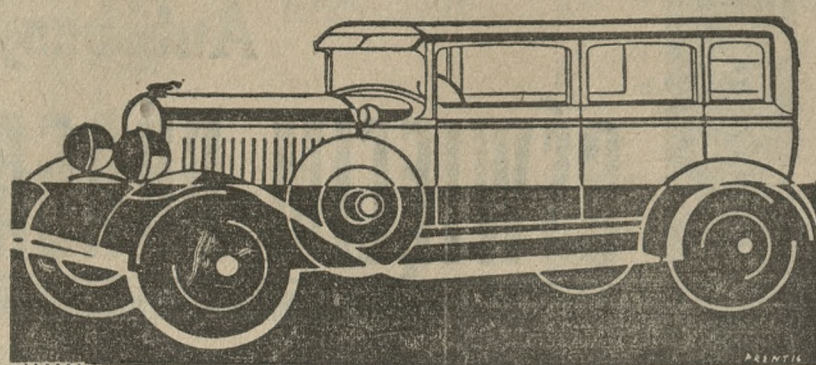
LUX

niezawodny środek do prania.

PRÓBKA DARMO

KUPON. Do firmy "Sunlight" Spółki Akcyjnej, Skrzynka Poczтовая 479, Poczta Główna, Warszawa. Upraszam o bezpłatne przesłanie mi próbnego pakietu Lux, wystarczającego na próbne pranie.

Imię i nazwisko .....
Adres .....
Lx 130-026 P (Uprasza się o wyraźne pisanie.)

CHRYSLER PRZEŚCIGA CHRYSLERA

Trzy nowe, duże modele Chryslera 77 i 70 — jeszcze piękniejsze, mocniejsze, wygodniejsze, pewniejsze, cichsze i łatwiejsze do prowadzenia, niż poprzednie — Chrysler 66 — nowy model sześciocylindrowy, godnie odpowiadający swojej szlachetnej nazwie — po bardzo niskiej cenie.

Synchroniczna skrzynka biegów z dwoma cichymi szybkimi biegami, bieg rozpędowy rozwijający, szybkość do 60 kilometrów na godzinę. Intensywne przyspieszenia, duża szybkość przy długotrwałych silnych wzniesieniach; równy, spokojny powolny bieg. Bieg do wielkich szybkości oszczędzający motor. Tak łatwe przerzucanie, że nie przedstawia żadnych trudności, nawet dla początkujących. Karburator z automatyczną pompą i pionowym przewodem powietrza.

Karoseria nowoczesnej budowy — lekka, mocna, cicha. Nowoczesne resory na łożyskach gumowych — nowe rasowe-wytworne linje. Po próbnej jeździe każdy zawoła: Wozy Chryslera są jeszcze lepsze niż kiedykolwiek!

Chrysler '77' o synchronicznej skrzynce biegów. 7 modeli. Chrysler '70' o synchronicznej skrzynce biegów. 5 modeli. Chrysler '66' o trzech biegach naprzód i jednym wstecz. 5 modeli. Cztero-cylindrowy Plymouth również wyrób Chryslera.

JENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO NA POLSKĘ I W. M. GDANSK, AUTO-KONCERN, Sp. z o. o., WARSZAWA. AUTO-SALON S. z o. p., POZNAŃ, FREDRY 12

nr 10047

Biegłej modniarki i ekspedjentki poszukuję zaraz. W. Zemlerska, św. Marcin 51. zw 2295

Do pieczywa świątecznego polecamy naszą z dobroci znaną mąkę cesarską „Korona“ wszelkie przybory do pieczywa, najlepsze masło deserowe, świeże wiejskie jajka po cenach najniższych. Skład Masła „Korona“, T. z o. p. Poznań, Centrala św. Marcin 24. Zał. 1874. Tel. 32-95. Filje: św. Marcin 24, Marsz. Focha 49, Kraszewskiego 8, G. Wilda 73, Półwiejska 13, Żabikowo.

Osiedliłem się jako **adwokat** w Kcyni, Rynek 25. Telefon 1. Przejąłem kancelarię po adwokacie Dr. Henner-Mannsteinie. J. RÓŻALSKI, adwokat. zw 22952

Składu próżnego w śródmieściu, mniej więcej 5 x 7 mtr. obszernego, poszukuje się celem dzierżawy, wprost od gospodarza. Zgłoszenia do eksp. Kurjera pod zw 22 710

Skład fabryczny w Poznaniu poszukuje **podróżującego** na artykuły pożyczosnicze. Piśmienne zgłoszenia do biura ogłoszeń „Par“, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 16,66 Pw 10874-16,66

Waterman
Pióro Watermana jest tak dobrze wybalansowane że nie męczy ręki.

nr 1398

Tabletki od Bólu Głowy dla dorosłych z „Kogutek-Migreno-Nervosin“ (30 o.s.) Na każdej oryginalnej tabletkie jest wyłoboczony napis „MIGRENO-NERVOSIN“ S.A.B.A. 37 000-0001 - 1919. APTEKA MAG. A. GASECKIEGO, w WARSZAWIE.

Ostrzeżenie! Chcąc nabyć proszki naszego wyrobu, należy przy kupnie AKCENTOWAĆ i wyraźnie żądać ORYGINALNYCH proszków z „KOGUTKIEM“ — „MIGRENO NERVOSIN“ GASECKIEGO, znanych od lat trzydziestu. Zwracajcie uwagę i odrzucajcie UPORCZYWIE POLECANIE naśladownictwa w ludzko podobnym do naszego opakowania. Osoby, dla których użycie proszka przedstawia pewną trudność, mogą przyjmować proszek „Kogutek Migreno Nervosin“ w formie tabletek (zamiast jednego proszku przyjmuje się 2 tabletki). Pudełko zawierające 20 tabletek kosztuje zł 1,50. Żądać oryginalnych tabletek „Kogutek Migreno-Nervosin“ Gaseckiego z „KOGUTKIEM“ aw 10 117

Korespondent (ka) polsko niem., piszący biegle na maszynie i obeznany w prowadzeniu konta-korent potrzebny zaraz. Zgłoszenia do „Par“, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 16,65 Pw 10875-16,85

Wielkanoc się zbliża!

GDZIE
KUPIĘ NAJKORZYSTNIEJ
PLASZCZ
SUKIENKĘ WIOSENNA?

Naturalnie tylko w największym
specjalnym
DOMU ODZIEŻY
w POLSCE.

Najnowsze Modele!
Zdumiewający Wybór!
Najniższe ceny!

Sisiecki

Dom Konfekcyjny

SP. AKC.
POZNAŃ
STARY RYNEK 98-100.

Pw 10 869/70-16,54/5

Zawiadomienie!

Niniejszem podaję do ogólnej wiadomości, że z dniem 8 lutego 1930 r., rozwiązana została firma pod nazwą:

A. WESOŁOWSKI i S-ka

fabryka mebli, Poznań, ulica Wenecjańska 6 i oświadczam zarazem że z dniem tym nie odpowiadam za jakiegokolwiek bądź ew. pretensje osób trzecich do dawniejszej firmy pod powyższym nagłówkiem i z podpisem p. Józefa Januszkiewicza w Poznaniu.

Od dnia 8 lutego 1930 r., nowa firma brzmi:

Andrzej Wesołowski

FABRYKA MEBLI STYLOWYCH,
Poznań, ulica Wenecjańska 6. Telefon 31-20.
i jej wyłącznym właścicielem jest niżej podpisany.

Polecam się względem moich Szan. Odbiorców i kreślę z poważaniem

Andrzej Wesołowski.

Pw 10712-15,122

Do nowotworzącego się magazynu konfekcji męskiej poszukujemy od 1 maja kilku zdolnych

ekspedjentów,
wolontariusza oraz **uczni.**
Kasjerki

z dobrymi referencjami. Zgłoszenia przyjmuje

E. Grześkowiak
Poznań, Stary Rynek 83.

Pw 10 861-16,40

Elektrownia miejska w Krakowie ma do sprzedaży **dwie przetwornice**

Moc trójprądu 220 kw przy cos. fi = 1, 5000 volt, 750 obr. Moc prądu stałego 490/380 amper, 450/500 volt wraz z wyłącznikami olejowymi, rozrusznikami i urządzeniem rozdzielczym. Przedmioty przeznaczone do sprzedania można obejrzeć w Elektrowni w godzinach urzędowych, gdzie również otrzymać można dokładne wykazy. Oferty na nabycie powyższych przedmiotów należy składać najpóźniej do dnia 22 kwietnia 1930 r. w Sekretarjacie Elektrowni, w godz. od 8-15 po poł. Elektrownia zastrzega sobie wolny wybór ofert bez względu na cenę.

nw 10 335 **Elektrownia miejska w Krakowie.**

Nowe siły dla mężczyzny

przy używaniu YOPUHAMIN najlepszego środka wzmacniającego — 50 porcyj zł 12,—

Dr. GEBHARD i S-ka — GDANSK. Nr. 108.

W Wielki Piątek po południu i Wielką Sobotę, biura niżej podanych Instytucyj będą

zamknięte

Bank Cukrownictwa, Bank Handlowy w Warszawie Oddział w Poznaniu, Bank Kratochwill & Pernaczyński, Bank Kwilecki Potocki i S-ka, Bank Ludowy Jeżyce, Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, Bank Pożyczkowy Spółdzielczy (Lazarz) Bank Przemysłowców, Bank Związku Spółek Zarobkowych, Poznański Bank Ziemian, Związek Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych.

Pw 10 864/5-16,45

Stowarzyszenie

Budowlano - Mieszkaniowe Zakładów Ubezpieczeń Społecznych, zamierza w czasie najbliższym powołać:

dyrektora

Stowarzyszenia. Wszechstronna znajomość i praktyka organizacji budownictwa mieszkaniowego konieczna. Oferty z podaniem warunków nadsyłać do dnia 23 kwietnia r. b., pod adresem: Prezes Związku Zakładów Ubezp. Prac. Umysłowych, Warszawa, ul. Foksal 18. nw 10 339

Do Instytucji Zastawniczej przyjmie się zaraz osobę z branży złotniczo-jubilerskiej na **TAKSATORA**

z kaucją zł 2 000. Zgłoszenia z krótkim życiorysem składać do Biura Ogłoszeń „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 16.50 Pw 10862-16,50

Parasole ogrodowe

różnych rozmiarów kupię. Szczegółowe oferty z podaniem cen bezpośrednio Łódź, Grand Cafe, Piotrkowska 72. nw 10338

Dla fabryki Lin Stalowych na Górnym Śląsku poszukiwani

poważni zastępcy

na okręg pomorski i poznański. Zgłoszenia do generalnego przedstawicielstwa

„Silesiana“ Sp. z o. o. Katowice, ul. Szkolna 8. Tw 1395

ESTE-RA, St. Radajewski, Poznań-Komandorja, ul. Warszawska

Telef. 31-49

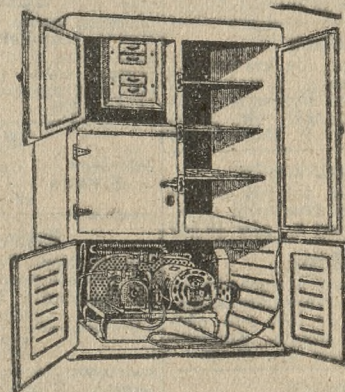
Fabryka Wyrobów Blaszanych i Chłodni.

Telef. 31-49

Poleca: dla Szpitali i Sanatorji, Restauracji i Kawiarni, Składów Rzeźniczych i Mleczarskich

Chłodnie Automacyjne

z motorem, do zapędu elektrycznego. Ceny od 2 200,— zł począwszy.

Oferty z rysunkami i fachowców wysyłam na życzenie. Demonstruję praktycznie w fabryce i na Targach Poznańskich, Pałac Targowy, parter, od 27. IV. do 4. V. 1930 r.

Pw 10 867-16,53

Bilans na dzień 31 grudnia 1929.

Aktywa		Pasywa
91,67	Gotówka w kasie	
3 594,45	Bank Miasta Poznania	
200,—	Kasa Skarbową (wadjum)	
	Udziały	3 590,—
	Fundusz Rezerwowy	30,65
	Czysty zysk	265,47
3 886,12		3 886,12
Straty	RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW	Zyski

242,60	Ogólne koszty handlowe	
	Odsetki z kapitału	232,25
265,47	Zysk przenies. z roku 1928/9	275,82
508,07	Czysty zysk	
		508,07

Poznań, dnia 23 lutego 1930. rw 22968

Za zgodność: (—) Br. Bloch (—) Kowalski (—) Hauza

Spółdzielnia Stow. Współdzierżawców Ogródków Działkowych „Gród Przemysława“ Spółdz. z ogr. odpow.

ZIOŁA LECZNICZE

O. Wojnowskiego

poleca

APTEKA p. KORONA

Poznań, Górna Wilda 61.

Broszury na żądanie bezpłatnie. rw 22960

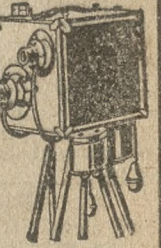

Momentalne fotograficzne aparaty broszkowe

i inne nowości jarmarczne. Cennik bezpłatnie.

WYTWÓRNI

MILNER, Warszawa, Mławska 5/17. Tw 1398

Miejski Zakład Zastawniczy we Lwowie, Oddział Miejskiej Kasy Oszczędności we Lwowie na podstawie zezwolenia Magistratu król. stol. m. Lwowa, z dnia 4 kwietnia 1930 r. L. M. 52 364/30 — W. 11/1.

urządza

5 maja 1930 r. i w dniach następnym od godziny 9-13 (1) i od 17 (5) po południu do godziny 19 (7) po południu, w lokalu własnym przy ul. Wałowej L. 9, II. p.

sprzedaż licytacyjną

niewykupionych względnie nieprolongowanych zastawów t. j. wyrobów ze złota, srebra i szlachetnych kamieni, brązu oraz aparatów fotograficznych i skrzypiec zastawionych po dzień 30 czerwca 1929 r. objętych numerami kart zastawniczych S. III. od Nru 47 281 do Nr. 65 981 oraz Nr. Nr. 66 108, 66 230, 66 618, 66 870, 67 097, 67 749, 67 911, 68 863, 69 108, 69 129, 69 242, 70 927, 71 196, 71 529, 71 485, 72 153, 72 689, 72 977, 73 212, 73 763, 74 851, 74 787, 74 989, 75 426, 75 909, 75 929, 76 672, 76 801, 76 935, 77 307, 77 338, 78 129, 78 420, 78 666, 79 305, 79 396, 79 820, 79 822, 80 129, 80 235, 80 612, 81 021, 81 084, 81 229, 81 240, 81 984, 82 121, 82 151, 82 250, 82 390, 82 423, 82 475, 82 512, 82 535, 82 653, 82 765, 82 779, 82 804, 82 905, 82 922, 82 956, tudzież zastawów cofniętych z poprzednich licytacji objętych numerami kart zastawniczych S. II. Nr. Nr. 79 580, 98, 122, 99 095, S. III. Nr. Nr. 15 417, 15 447, 40 276, 40 338, 46 798.

Licytacja powtórna w myśl § 33 regulaminu odbędzie się ewentualnie po zakończeniu licytowania wszystkich zastawów. nw 10 302

L. cz. 2. F. 17/29. **WYWOŁANIE.** Firma Przegład Leśniczy „Rynek Drzewny” Tow. z ogr. por. w Poznaniu, Wielkie Garbary 20, postawiła wniosek na wywołanie skradzionych zastępujących prima weksli:

1. weksla nr. 257, na 200,— zł, pl. 21. 11. 1929 r., z akceptem firmy „Zgoda” Spółdzielnia Sp. Spółka z ogr. odp. we Wrześni, wystawcy Zenona Kazubowskiego w Poznaniu.
2. weksla nr. 258, na 200,— zł, pl. 14. 11. 1929 r., z akceptem firmy „Zgoda” Spółdzielnia Spożywców z ogr. odp. we Wrześni i wystawcy Zenona Kazubowskiego w Poznaniu.
3. weksla nr. 259, na 100,— zł, pl. 1. 11. 1929 r., z akceptem Edwarda Kazubowskiego w Strzałkowie, pow. Września i wystawcy Zenona Kazubowskiego w Poznaniu.
4. weksla nr. 260, na 200,— zł, pl. 1. 11. 1929 r., z akceptem Edwarda Kazubowskiego w Strzałkowie, pow. Września i wystawcy Zenona Kazubowskiego w Poznaniu.

Posiadaczka tych dokumentów wzywa się, by najpóźniej na terminie w dniu 24 września 1930 r. przed poł., o godz. 10. w podpisany Sądzie, pokój 2, odbyć się mającym, swoje prawa zgłosił i dokumenta te przedłożył, w przeciwnym bowiem razie nastąpi unieważnienie dokumentów. np 9879
Września, dnia 21 marca 1930 r.

Sąd Powiatowy.

PRZETARG PRZYMUSOWY

Nieruchomość położona w Ostrowie przy ulicy Staro-Targowej i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Ostrow, karta nr. 405, na imię mistrza rzeźniczego Franciszka Nowickiego w Ostrowie, zostanie w drodze egzekucji, dnia 21 czerwca 1930 r., o godzinie 10,30 przed południem, wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 24.
Nieruchomość powyższa, położona przy ulicy Staro-Targowej, obejmuje śpichlerz przy ulicy, śpichlerz w poprzek w podwórzu i remizę wraz z podwórzem o łącznej powierzchni 6 arów 90 m², nr. 113 matrykuly podatku gruntowego, nr. 454 księgi podatku domowego, roczna wartość budynków 1335,— Mk., roczna kwota podatku domowego 26 Mk. 10 fen. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 25 października 1929 r. nw 9983
Ostrów (Pozn.), dnia 3 kwietnia 1930 r.

Sąd Powiatowy.

UCHWAŁA

Na wniosek kupca Józefa Malczewskiego w Ostrowie, Rynek 16/17, zastąpionego przez adwokatów Czyża i Pieczyńskiego w Ostrowie, przedłuża się temuż Józefowi Malczewskiemu termin odroczenia wypłat o dalsze trzy miesiące t. j. do dnia 14 lipca 1930 r. nw 9984
Ostrów, dnia 9 kwietnia 1930 r.

Sąd Powiatowy.

W Miejskich zakładach gazowni i wodociągach w Strzelnie, wakuje stanowisko kierownika handlowego. Stanowisko do objęcia z dniem 1 maja 1930 r. Reflektanci z dwuletnią praktyką w branży żelaza i instalacji, z dobrą znajomością księgowości — bilansów — mogą zgłosić podania do dnia 25 kwietnia r. b. — Do podania załączyć świadectwa jak i podać warunki co do uposażenia. Uposażenie według umowy. Czas próbny pół roku, poczem przyjęcie kontraktowe. dw 4807
Strzelno, dnia 12 kwietnia 1930 r.

Magistrat pow. m. Strzelna

woj. poznańskie

(—) Stan. Radomski, burmistrz

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, dnia 16 kwietnia r. b., o godz. 10 przed południem, sprzedam najwięcej dającym za gotówkę: zw 22 900 bufet, 8 kanap, 12 stołów, 10 krzesel i obraz. Obejrzeć można 15 minut przed przetargiem. Zbiórka przy pl. Sapieżyńskim 7.
Kosiński, kom. sądowy z p., ul. Śniadeckich 7.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W czwartek, 17. 4. 1930, godz. 3, ul. Dąbrowskiego 33, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę: **samochód półciężarowy Buick**
W. Trzeciak, komornik sądowy, Poznań ul. Młyńska 3
Telefon 51-12. zw 22 955

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Planino
tanie sprzedam św. Marcin 47, III. prawo. zdw 44 459

Skład
z urządzeniem pokój, przy ożywionej ulicy z meblami zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 44 472

Szafę
duża debowa, Singera maszynę krawiecką. Poznańska 38, Kosmała. zdw 44 475

Zakład
krawiecki dobrze zaprowadzony oddam za 4 000 zł z powodu zmiany stosunków. Spieszne oferty Kurjer zdw 44 480

55 złotych
serwis obiadowy kompl. 12 osób. porcelana. Noże, widelce, alpaka 28 zł. Serwis do kawy 8 1/2 zł. — Szklanki 10 gr — sprzedaje tylko Hurtownia Porcelany, Wronecka 24, podwórze. zdw 44 478

Gramofony
sprzedaje najtaniej Feliks Balon, Woźna 12. zdw 43 754

Pianino
sąganczne, czarne, mało używane, sprzedam korzystnie. Wielka 17, II., prawo. Pw 10 742-54,148

Dla pralni
mechanicznej, kompletne maszyny z transmisjami tania sprzeda pewna instytucja. Spieszne zgłoszenia uprasza się do „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 54,151. Pw 10 741-54,151

Warsztat
samochodowy z najnowszą wulkanizacją, dobrze zaprowadzony, w bardzo ruchliwym mieście — sprzedam lub wydzierżawie. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 43 701

Pończochy
w wielkim wyborze kolorów hurt. i detalicznie poleca bardzo tania Pracownia Pończoch, Przemysł Wełniany, św. Marcin 56, I. piętro. Pw 10397-15,26

Żenisz się?
Spiesz do Z. Leszczyńskiego. Wielkie Garbary 23, narożnik Dominikańskiej pod ślubne obrączki, pierścionki, zegarki na reke, kieszonkowe i wszelką inną biżuterię. Tamże zegary stojące i osobne mechanizmy Beckera. Przekonaj się! Najtaniej! zdw 44 520

Perski
dywan 3x4 prawie nowy sprzeda okazynie tania Skarbowska 8, III. lewo. zdw 44 464

Gabinet
jak nowy zaraz do sprzedania. Adres wskaże Kurjer zdw 44 413

Mahoniowa
szafki, biurko dziecięce, stół regalistyczny sprzedam tania. Stolarska, Bukowska 9. zdw 44 524

Ogrodnictwo
8 mórg, do tego 17 mórg ziemi z żywym i martwym inwentarzem, blisko Poznania, z powodu wyjazdu na sprzedaż, wpłaty 15—20 tysięcy, reszta na kilka lat. — Przechylna 1, III. p., lewo. zdw 44 521

Losy
I. kl. Lot Państwowej po 10 zł za ćwiartkę są do nabycia w kolekturze Józefa Hlawskiego w Sosnowcu, 3 Maja 23, Zamów — zapłacisz po otrzymaniu losu, nw 10 298

Kajaki
nowocześnie budowane korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 44 274

Salony
mahoniowe, komody orzechowe, mahoniowe, brzozone, toalete, witraży, biblioteki, stół krzesła, fotele, świeczniki żydowskie, weneckie, srebrne tace, półmiski, eukierniczki, zastawy do owoców porcelana dekoracyjna, kryształ, brzozy, obrazy tania Bracia Pióro, Aleje Marcinkowskiego 28. Pw 10 345-13,200

Kowalskie narzędzia
dymadło, kowadła, wiertarki, ino, maszyn do szewstwa, gwintownice tania rozsprzedaje Przewodnik, Centrala Towarów Żelaznych, św. Marcin 30. zdw 44 501

Jadalka
debowa, garnitur klubowy inne meble, powodu wyjazdu. Matejki 7, I., prawo. zdw 44 519

Pianino
czarne krzyżowe sprzedam tania. Dąbrowskiego 79, Krakowianka. zdw 44 518

Luksusowy powóz
na gumach (kocz) szory oraz platforma do sprzedania. Wiadomość tel. 40-59, Nowy Rynek 5. zdw 44 512

Salon
mahoniowy, inkrustowany i rozmaite starożytne meble mahoniowe, brzozone i świeczniki, obrazy na sprzedaż. Skarbowska 4, p. lewo. zdw 44 502

Dom
o 8 ubikacjach na sprzedaż. — Bosa 33a. zdw 44 254

Sypialnia debowa
maszyną krawiecką lustro szlifowane poduszka

z powleczeniem dla niemowląt zaraz do sprzedania. Adres wskaże Kurjer zdw 44 424

Wełnę
i watę do kolder, dla krawców i tapicerów najtaniej hurtownie i detalicznie poleca Przemysł Wełniany, W. Olszański, św. Marcin 56, I. piętro. P 10 539-14,103

Drut kolczasty
używany lecz w dobrym stanie tania w Polskiej Hurtowni Żelaza, pl. Sapieżyński 2. zdw 43 267

Celem
zakupu większego samochodu — sprzedamy korzystnie nasz samochód „Fiat” wzór 501, 4-ro osobowy w dobrym stanie. Zgłoszenia upraszamy pod zdw 43 435

Parcele
śródmieście, Łazarz, Jeźcach, Ratajach, Wildzie, Debcu, Ławicy, Solaczu, Winiarach pod dołwna budowe, dogodnych warunkach sprzedam. Zgłoszenia: Hodowianki, „Biuro Pracy”, plac Wolności 9, dom ogrodowy, III. piętro. zdw 44 503

Kinowy
aparat sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 44 507

Gramofony
płyty, przybory najtaniej. Aleje Marcinkowskiego 8, piętro. zdw 44 497

Ślubne obrączki, zegarki
najtańsze źródło zakupu. Zygmunt Kutzner, św. Marcin 50 (narożny dom ul. Kantaka). zdw 44 548

Futra
lisy, skóry na płaszczki letnie, — najwznowsze nowości mody, nigdzie nie kupisz tak tania jak u Dobrowskiego. Marcina 1. zdw 43 622

Meble
po niskich cenach poleca Płuciski, Wodna 7. Odstawiam własnym samochodem. zdw 43 972

Skład
kolonialny mieszkaniem, mieście powiatowem na ulicy princypalnej sprzedam. 5 000. urządzenie, towar. Adres Kurjer zdw 44 372

Sprzedam
lub zamienię na dom, folwarczek 120 morgowy, stawy rybne, budynki maszyn pod dachówką, wełbowane, inwentarzo. Gołcz, Szklarka Myśliwska, poczta Chojnik, powiat Ostrowski. zdw 44 343

Skład
kolonialny z towarem, 3 pokoje i kuchnia przy ruchliwej ulicy do sprzedania Adres Kurjer zdw 44 27

Szlachetne bażanty
jajka wylęgowe
oddaje od kwietnia — maja R. Bloens, Wolszyn Wlkp. od bażantów królewskich, diamentowych, złotych i srebrnych oraz bażantów myśliwskich (Porgu, Mour). zdw 44 549

Gospodarstwo
130 mórg, ziemia pszenna, żywy i martwy inwentarz. cena 80.000. wpłaty 25.000 sprzedaj lub zamienie na kamienice w Poznaniu. „Pias”, św. Marcin 47. zdw 44 542

Majątek w Grodzieskim
obszar około 1.000 ha, las budulcowy, Młyn wodny turbinowy, gorzelnia czynna, budynki dobre. Parcelacja zwolniona, zysk ogromny, wpłaty gotówki stosunkowo mała Dom Komisowy „Zacheta”. Wilno, Mickiewicza 1. telefon 9 05 poleca również piękne i ciekawe najrozmaitsze obiekty ziemskie w wielkim wyborze. zdw 44 560

Wileńszczyzna
jedynie najlepszy teren dobrego kupna. Majątki, ośrodki, tereny parcelacyjne i leśne. Zabudowania dobre. Położenie malownicze, ziemia dobra, przy kolei, szosie, jeziora lub rzeki. Spłaty dogodne Dom Komisowy „Zacheta” Wilno, Mickiewicza 1, telefon 9-05 zdw 44 561

Sprzedam
płaszczki nowe wiosenne, damski, figura korpuletna, meski średnia, garderobe z lustrem na korytarz lampy, różne przybory do światła elektrycznego. Telefon 50-95 (4 do 7.30). zdw 44 545

Wózek
dziecięcy korzystnie sprzedam. ul. Stroma 7, II., prawo. zdw 44 543

Samochody
Studebaker, Essex, Citroen, Tatra prawie nowe korzystnie sprzedam. Ziemianin, Pozitowa 30. zdw 44 539

Wózek
sportowy tania sprzedam. Szczepaniak, Klasztorna 2. rw 9560

Ogródek
działkowy sprzedam, Kilińskiego 8, II. lewo. rw 9555

Skład
z małym mieszkaniem, powiatowe miasto, na dogodnych warunkach do oddania. Oferty Kurjer zdw 44 563

Stodołę
na rozbiórke i powożkę jednokonną sprzedam. Oferty Kurjer zdw 44 586

Zakład
fryzjerski pierwszorzedny z powodu choroby poniżej wartości — sprzedam. Oferty Kurjer zdw 44 580

Fortepian
cenny Ecker sprzedam. Strzelecka 3 a. I. prawo. zdw 44 587

Śpichrz
z bocznica kolejowa bardzo tania na sprzedaż. Łaskawe zgłoszenia uprasza się do Kurjera zdw 44 590

Praktykę
dentystyczną bez konkurencji z zapewnieniem praktyki kasowej sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 361

40 par bucików damskich
wielkość 34—35 na francuskim obcasie sprzedaje detalicznie za bezcen. Mader, Waly Zygmunta Staroego 6 (obok Dyrekcyj Kolei). zdw 44 350

Auto
ciężarowe 3 1/2 tonn z przyczepką lub bez w bardzo dobrym stanie korzystnie sprzedam Adres poda Kurjer zdw 44 344

Płaszcz
męski tania sprzedam. Prymas, Marcelego Mottego 5, II zdw 44 368

Pierzynę
2 poduszki i spodek sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 44 329

Płaszcz
damskie sprzedam tania Stanek, Górna Wilda 65. zdw 44 317

Rower
półwysięgowy, dobrze utrzymany z elektrycznym oświetleniem tania do nabycia Zobaczyć można 6—7 wieczorem E. Swidziński, Kuźnica 6, I. piętro (Górczyn). zdw 44 316

Skład
kapeluszy damskich tania sprzedam. Oferty Kurjer zdw 44 348

Maszyna
szyciaca doskonale, 85 zł. Reparacje wykonuje. Marszałka Focha 176, podwórze. zdw 44 567-8

Wózek
dziecięcy prawie nowy, zaraz sprzedam Markiewicz, Woźna 17, parter, podwórze. zdw 44 321/2

Parcela
budowlana za wpłaty 400 złotych do sprzedania. Białkowski, Wroniecka 18. rw 9 552-3

Pianino
bardzo korzystnie. Za Bramka 3a parter, lewo. zdw 44 338

Ford 27/28
po gruntownym remoncie sprzedam za 1.800. Niklasiewicz Poznań, Strzelecka 3 b. parter, prawo zdw 43 996/7

Meble
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Szpryncacz, Wielka 13. Klienteli zamiejscowej odstawiamy własnym samochodem. Pw 9757

Pończochy
piękne, dobre, tanie — A. Szymański, Poznań św. Marcin 1 specjalny skład pończoch. Pw 10 304,6-14,186

Skład
ulica Półwiejska, zaraz sprzedam. Adres Kurjer zdw 43 482

Skład
większy na najlepszej stronie St. Rynku do oddania od 1. 7. ewentualnie wcześniej. Zgłoszenia do „Par”, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 54,172. Pw 10 855 54,172

Głównik
nowy marki Graetz tania sprzedam. Obejrzeć można Marcelego Mottego 7 a. III., prawo. zdw 44 377

2 suknie
sprzedam, Młyńska 3, III., lewo. zdw 44 376

Tablicę reklamową
maszyną 1,20x4 mtr., stojącą w Puszczykowie na widocznym miejscu sprzedam tania. Zgłoszenia do Kurjera zdw 44 331

Skład
kolonialno-delicatesowy z obwornym mieszkaniem, dobrze prosperujący, w dobrym punkcie Poznania sprzedam. Oferty do Kurjera zdw 44 412

Skład
kolonialny sprzedam przy głównej ulicy, dobrze prosperujący, przy tem 2 pokoje, kuchnia, łazienka, słoneczne, obrót dzienny 300 zł. Adres wskaże Kurjer zdw 44 391

Płyty, gramofony!
ostatnie nowości w wielkim wyborze, najkorzystniej „Tani Skład”, Poznań, Woźna 10 zdw 44 419

Samochody
Mercedes i Chevrolet landoletki w porządku tania sprzedam Poznań, Dąbrowskiego 33, lakiernia zdw 44 455

Samochód
mały dwuosobowy sport, wysięgowy, piękny okaz dla sportowca sprzedam Poznań, Dąbrowskiego 33, lakiernia. zdw 44 454

Kanapy
leżanki, kluby, materace najtaniej za gotówkę, raty. Strzelecka 31. zdw 44 468-9

Pianino
sprzedam. Prusa 20, IV., prawo. zdw 44 422

Trzy
łóżka półmilkowe nowe za bezcen Górna Wilda 28, I. prawo. zdw 44 436

5 KUPNA

Brylanty
złoto, srebro itd kupuje F. Tarkowska, Poznań Plac Wolności 11. Pw 9656-10,111

Dom
ze składem kolonialnym i restauracją lub rzeźnictwem w powiat, mieście, gdzie się znajdują wyższe szkoły, wartości około 85 tys. zł. przy wpłacie 20—25 tys. zł kupie. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 918

Kupujemy
majątki, gospodarstwa, resztówki, kamienice Agropol, Poznań, Dąbrowskiego 2 zdw 41 637

Kiosk
inwalidzki kupie gotówką. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 334

Wózek do lodów
kupie. Oferty Kurjer zdw 44 345/6

Kupię
dobrą manna lub innego psa. Zgłoszenia z ceną do Kurjera Poznańskiego zdw 44 353

Samochód
ciężarowy 1 1/2—2 tonnowy, dobrze utrzymanym kupie zaraz. Oferty z podaniem ceny i marki do Kurjera Poznańskiego zdw 44 315

Pianino
spiesznie kupie. Cena Kurjer zdw 44 421

Lodówkę
większą cynkową. Oferty Kurjer zdw 44 473

Projekcyjny
aparat dobrym stanie kupie. — Zgłoszenia Kurjer zdw 44 053

Drób
wszelkiego rodzaju kupuje dom delikatesów. Podgórna 10. zdw 44 511

Majątku
1.000—1.500 mórg dobrej ziemi poszukuje celem nabywania w celu kupna. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 44 588

6 KAMIENICE

Kamienica
duża w Poznaniu, narożnikowa, natychmiast do sprzedania cena 240 000, wpłaty 150 000, od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 44 378

Kamienicę
komfortowa, wolne mieszkanie, 4 pokoje. Cena 55 000, dochód 7 200 sprzedam Biuro Techniczne - Agrarne, plac Wolności 9. zdw 44 523

Kamienica
okazyjnie II. piętrowa, 2 duże mieszkania wolne, wpłaty 50 000 zł reszta na długie lata, centrum Torunia, ul. Prosta 25, Właściciel. zdw 44 550

7 PIĘTADZ

14.000 dol.
wypożycze na 1. miejsce na 3—5 lat na 12 % ewentualnie przy tej wpłacie kupie kamienice. Zgłoszenia Jeżewski, Główna Poczta, poste restante, Poznań. zdw 44 559

1 000
wypożycze pod zastaw. Oferty Kurjer zdw 44 409

5.000
poycze za mieszkanie, centrum. Kurjer zdw 43 987

700 zł
pożyczki na 1/2 roku poszukuje pod zastaw listu hipotecznego wartości 1 100 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 324

1 000 zł
poszukuje pod zastaw wartości zł 2 500. Procent od umowy. — Oferty Kurjer zdw 44 395

350.— zł
pożyczki na 3 miesiące poszukuje urzędnik etatowy VII. kat., w zastaw kompl. radia 3 lampowego do użytku. Procent według umowy. Spieszne zgłoszenia Kurjer zdw 44 411

Inwalida
koncesja zapewniona wstąpi jako wspólnik lub odda za wynagrodzeniem Oferty Kurjer zdw 44 399

12.000 zł
kauceji złote przy otrzymaniu posiadania urzędnika gospodarczego żonatego lat 25 z pięcioletnią praktyką przyjme także inna odpowiednią posadę. Oferty Kurjer zdw 44 430

25.000 zł
list hipoteczny reszta ceny kupna na folwarku platne za 2 lata, sprzedam za 20 000. Zgłoszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 16.58. Pw 10 868-16,68

1.000 zł
potrzebne zastaw w dom. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 508

Poszukuje
pożyczki na 1. hipoteke 3—4.000. Of

Nagłe ogłoszenia

wieczorem po zamknięciu ekspedycji (godz. 18,30) do wydania tylko porannego przyjmuje portjerna. Wejście bramą św. Marcin 70 — dzwonek nocny przy bramie na prawo. Telefon portjerna nr. 35-25 Portjerna nie jest upoważniona do przyjmowania ogłoszeń do wydania wieczornego.

Mieszkania
ośmiopokojowe, komfortowe, okoliczności, niska dzierżawa, dogodnie warunki oddania. Ośmiopokojowe, komfortowe, nadające się lekarzowi, dentyście wprost gospodarza, tylko dzierżawa, natychmiast oddania. Zgłoszenia: Hodowianek, „Biurowo Pracy”, plac Wolności 9, III, piętro, dom ogrodowy. zdw 44 504

Mieszkanie
1, 2, 3, 4, 5, 6 pokojowe za dzierżawę lub meblami zaraz do objęcia. Zgłoszenia Szczepański, Kantaka 5, I. zdw 44 499

Mieszkanie
6 pokojowe z komfortem we wili przy ulicy Gnieźnieńskiej 7 we Wrześni zaraz do wynajęcia. — Wincenty Waszak, Września, ul. Gnieźnieńska 7. zdw 44 553

Mieszkanie
3 pokojowe kuchnia, łazienka, elektryczność korzystnie zgoda gospodarza odstąpię. Wskaże Kurbiak, Plac Sapieżyński 3, III, piętro. zdw 44 541

Pokój
900 policzona rok dzierżawa. Gospodarz. Żydowska 5. rw 9558

Mieszkanie
2 pokojowe, kuchnia, wszystkie wygody. Aleja Sznelagowska 6. rw 9554

Mieszkanie
nowowbudowane bardzo obszerne, pokój i kuchnia do oddania za zwrotem kosztów budowy przy Placu Świątokrzyskim. Pośrednicy wykluczeni. Oferty do Kurjera zdw 44 565

Pokój
kuchnia 2.000 wtem 1 1/2 roku dzierżawy. Szepański, Kantaka 5, I. zdw 44 570

Dwa
pokoje, kuchnia 1.200 rok dzierżawa. Szepański, Kantaka 5, I. zdw 44 571

9 SZUKA MIESZKANIE

Poszukuje
sie 3 pokojowego mieszkania z wygodami, w śródmieściu nie wyżej drugiego piętra, czynsz zgóry zapłacone. Adres: Continental Nr. 817 zdw 44 280

Poszukuje
1-2 pokój, kuchni, czynsz 2 lata zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 893

Mieszkania
2 pokojowe z kuchnią, frontowego od gospodarza poszukuje właściciel. Oferty Kurjer zdw 44 331

Mieszkania
3-5 pokojowe okoliczności Łazarza. Plac gotówka. Oferty Kurjer zdw 44 379

3-4 pokoi
z kuchnią poszukuje natychmiast. Zgłoszenia do Kurjera zdw 44 332

Pokoju
z kuchnią poszukuje zaraz poważna instytucja, jako mieszkanie dla woźnego. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 44 389

Mieszkania
2-3 pokojowe poszukuje, place zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 506

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
6 pokojowe mieszkanie z wszelkimi wygodami w śródmieściu za czynszem kwartalnym na 3-4 pokojowe w śródmieściu lub okolicy. Oferty do Kurjera zdw 44 566

11 POKOJE UMEBL.

Słoneczny
frontowy panom zaraz. Szyperka 1, III. zdw 44 112

Pokój
umeblowany wynajmie. Polna 3, dom boczny, parter, prawo. zdw 44 330

Z klatki schodowej
pokój komfortowy, telefon. Małostalska 7 a, I. zdw 44 352

Z klatki schodowej
pokój komfortowy, telefon. Orzeszkowej 16 II. zdw 44 351

Elegancki
pokój I. piętro. Podgórska, telefon, elektryczność, łazienka, lepszemu panu zaraz wynajmie. — Adres Kurjer zdw 44 363

Pokój
1-2 osobom, utrzymanie. Półwiejska 2, III, prawo. zdw 44 318

Pokój
Prusa 19, III, lewo. jw 3 712

Pokój
dwom panom wynajmie zaraz, ul. Półwiejska 29 parter, prawo. zdw 41 299

Duży
elegancki pokój z utrzymaniem i telefonem dla 2 osób, drugi mały, wolny. Matejki 61, parter, prawo. zdw 44 373

Pokój
umeblowany wynajmie. Szwajcarska 22, II, prawo. zdw 44 439

Pokój
panom. Wrocławska 13, Wiza. zdw 44 476

Wspólny
wynajmie 2 panom lub paniom. Marszałka Pocha 15 a, II, lewo. zdw 44 374

Pokój
czysty, elektryczność, ewentualnie utrzymanie zaraz. Dąbrowskiego 24, II, prawo. 15-18. zdw 44 330

Pokój
25 zł skromnej panience wynajmie. Maleckiego 27, III, lewo. zdw 44 402

Pokój
umeblowany małżeństwu lub 2 panienkom. Kanałowa 5, parter, lewo. zdw 44 440

Pokój
umeblowany, elektryczność, wynajmie. Marcinkowskiego 16, II, prawo. zdw 44 433

Centrum
inteligentnym spokojnym panienkom. Ratajczaka 10, II. zdw 44 452

Poszukuje
młodszego pana na wspólny pokój. Pokój frontowy solidnemu panu. Plac Świątokrzyski 3, III, prawo. zdw 44 457

Pokój
dla jednej lub dwóch panienek do wynajęcia. Wierzbiciego 11, II, Jesicki. zdw 44 456

Pokój
do wynajęcia dla pami z używaniem kuchni. Ogrodowa 15, wysoki parter, prawo. zdw 44 470

Duży
frontowy pokój do wynajęcia zaraz lub od 1. 5. 30. Adres wskaże Kurjer zdw 44 428

Pokój
do wynajęcia. Plac Sapieżyński 2a, III, lewo. zdw 44 444

Skromnie
umeblowany pokój wynajmie młodemu, bezdzietnemu małżeństwu. Pawlak, Działyńskich 2, podw., lewo. zdw 44 446

Skromny
pokoik panience. Niedźwiedzińska, Pocztowa 26. zdw 44 484

Pokoik
Cieszkowskiego 8, III, prawo. zdw 44 479

Frontowy
duży pokój wynajmie. Prusa 2, II, lewo. zdw 44 490

Pokój
wspólny panom. Strzelecka 8, III, lewo. zdw 44 491

Pokój
dwom lepszym panom zaraz Półwiejska 35, I. zdw 44 466

Pana
prawy zaraz na wspólny pokój. Ogrodowa 5, u Kasprowicz, dom ogrodowy, sklep w podwórzu. zdw 44 537

Pokój
słoneczny, balkonowy, inteligentom na stanowisku, wydzierżawie zaraz także małżeństwu. Pocztowa 31a, III, p., prawo. zdw 44 527

Pokój
dla dwóch pań lub panów. Za Bramką 7, podw., prawo, III, ptr. zdw 44 532

Pokój
umebl. dla solidnego pana. Półwiejska 5, III, prawo. zdw 44 533

Pokój
dwom panom, paniom pracując. z własn. bielizną zaraz. Śniadeckich 9, Sopolnińska. zdw 44 510

Pokój
frontowy do wynajęcia na 1 lub 2 osoby. Adres wskaże Kurjer zdw 44 522

Wspólny
pokój do wynajęcia zaraz. Nowy Rynek 4, II, p. Kwiecińska, gw 9541

Pokój
wynajmie. Kreta 6, Sińska. zdw 44 510

Pokój
umeblowany światło elektr. telefonem zaraz do wynajęcia ul. Działyńskich 9, III, prawo. Pw 10 873-16.63

Pokój
umeblowany z telefonem wydzierżawie na biuro od 15 kwietnia lub 1 maja. Skarbowska 7, parter, prawo. zdw 44 539

12 SZUKA POKOJU

Dla
małżeństwa dwa pokoje ewentualnie 1 duży z używaniem kuchni w śródmieściu, może być telefon i łazienka od 1 maja. Zgłoszenia do Kurjera zdw 43 034

Ładnego
pokoju w śródmieściu poszukuje inteligent. Oferty z podaniem warunków zdw 44 337

Pokoju
poszukuje bezdzietne małżeństwo od 1. V. Oferty z warunkami Kurjer zdw 44 410

Panienka
szuka pokoju skromnie umeblowanego w śródmieściu od 1. 5. 30 r. Oferty Kurjer zdw 44 450

Poszukuje
pokoju stosownego na biuro w centrum. Oferty Kurjer zdw 44 494

Pokoju
umeblowanego z dwoma łóżkami na czas od 25-27 bm. poszukuje młode małżeństwo przjeżdżające. — Oferty do Kurjera zdw 44 396

Pokoju
dobrze umeblowanego niekrepującego, łazienka, telefon śródmieście poszukuje od 24. 4. Oferty tylko z podaniem ceny Kurjer zdw 44 451

13 LOKALE

Składu
ewentualnie suterenuowego z mieszkaniami poszukuje, czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 082

Biuro
pokój inteligentnemu panu od 1. 5. wolny. Zgłoszenia od 9-12. Pocztowa 11, II, prawo. zdw 44 340

Poszukuje
ubikacji na radio. Oferty Kurjer zdw 44 370

Poszukuje
ubikacji nadającej się na pracownię cholewek najchętniej w okolicy Starego Rynku, ul. Wodnej, Woźnej, Wielkiej lub Wielkich Garbar. Oferty proszę z podaniem warunków najmu składać do Kurjera zdw 44 401

Lokal
biurowy, 2 pokoje, elegancko urządzone, plac Wolności oddam. Oferty Kurjer zdw 44 526

14 DZIERŻAWY

Garaż
do wynajęcia zaraz przy Maleckiego 28. P. Englert III, ptr. zdw 43 595

Wynajmie
na prowincji skład z urządzeniem i mieszkaniami. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 033

Poszukuje
mniejszej kuchni w dzierżawę. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 44 337

Piekarnię
wydzierżawie zaraz z powodu stosunków rodzinnych, własne urządzenie w składzie i piekarni, koł., wóz, obięcie około 3 500 zł. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 44 327

Pokój
na biura wydzierżawie. Sew. Mielżyńskiego 28, parter, lewo. zdw 44 547

Poszukuje
celem dzierżawy placu w śródmieściu od 1 000-1 500 mkw. — Oferty do Kurjera zdw 44 320

Dzielny
agronom poszukuje dzierżawy 400-500 mórg, może być zdezastowane, potrzebna gotówka posiad. Oferty do Kurjera zdw 44 532

Poszukuje
dzierżawy gościnnia lub składu kolonialnego w dużej wsi lub miejscu ze zabudowaniem do załozenia handlu bydłem. Oferty z warunkami do Kurjera zdw 44 535

Wydzierżawie
dom ze składem kolonialnym, z mieszkaniem i 5 lokatorami. — Kaczmarek Walenty, Fabianowo-Poznań. zdw 44 326

Domku
z ogrodem, okoliczności, poszukuje w dzierżawę. Oferty Kurjer zdw 44 319

Skład
nadający się na skład skór zaraz do wynajęcia. Oferty agencja Kurjera Poznańskiego. Smigiel, nr 10 307

Wydzierżawie
skład mieszkaniem zaraz Antkowiak, Zabikowo-Poznań. zdw 44 386

Młyn
z kaszarnią w pełnym biegu zaraz do wydzierżawienia na trzy lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 44 397

15 LEŃNISKA

Puszczykówko
wydzierżawie pokoje na sezon blisko dworca światło elektryczne. Zgłoszenia Marsz. Pocha 29, I, lewo. zdw 43 995

Letnisko
pokoje z używaniem kuchni do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 44 342

Jastrzębia Góra
pełne morze, do wynajęcia na sezon 10 pokojowa willa, urządzone komfortowo, skanalizowana, gorąca i zimna woda w każdym pokoju, całkowicie wykropkowane, garaż, komunikacja luksusowymi samochodami. Wiadomość: Kruszwicka, cukrownia, tel. 10, Irena Sokółowska. zdw 44 394

16 OSOBISTE

Za
długi syna mego Michała nie odpowiadam. Stanisław Pianowski. rw 8 338

Panowie
10 jaj obryzanych na reklamę po 14.00 zł. Przedsiębiorstwo cukiernicze, Aleksy Golisz, Wrocławska 32. zdw 44 492

21 ZGUBY

Zaginął
pies długowłosy (foksterier) czarno-biało brązowy, ślepy na lewe oko, z kagańcem i linką, znaczek podatkowy nr. 2435. Proszę zwrócić za dobrem wynagrodzeniem. Fredry 11, parter, lewo narożnik Wały Jana III. 8. zdw 44 486

22 ROZMAITE

Bezdzietne
małżeństwo dziecko na własne za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 44 323

Obrazy i oprawy
najtaniej i najkorzystniej Witold Lewowski. Wrocławska 36. Pw 10 390/1-14.76/7

W Puszczykowie
kto oddzierżawi stosowne miejsce dla rzeczni i na sprzedaż napój bezalkoholowych. Oferty Kurjer zdw 44 462

Obiady
kresowe, smaczne. Kantaka 8-9, III, brama, prawo. zdw 44 517

Kosmetyka lecznicza
Racjonalne pielęgnowanie cery. Masaże, farbowanie włosów, brwi najnowszymi środkami. Rozjaśnianie. Porady bezpłatne. Kł. bertowa, Wielka 7, II. rw 9557

Sprzedam
dwa zbiorniki 3.200 ltr x 800 oraz pompe z rurkami, a kupię odciągaczkę piwa. Krotoszyn — skrzynka pocztowa 26. nw 10 337

23 OZENKI

Samodzielny
przemysłowiec, lat 29, wysoki blondyn, z braku znajomości szuka żony z majątkiem do 20 tys. nie dzisiejszych zasad, której zależy na prawdziwym ognisku domowym. Proszę złożyć oferty do Kurjera Pozn. II tylko z fotografią pod zdw 44 130

Dla
młodej przystojnej, muzykalnej panny, posiadającej majątek ziemski przeszło 1.000 mórg poszukuje odpowiedniej partii. — Piotr Mrówka, Ostrów. Włkp., Kosciuszki 2. zdw 44 134

Wdowiec
lat 50, na samodzielnym stanowisku poszukuje panny lub wdowy z własnym mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 44 219

Dla
jedynaczki, córki przemysłowca, przystojnej, wykształconej, muzykalnej panny, która otrzymała w dzień ślubu posagu 50 000 i kompletną wyprawę, poszukuje odpowiedniej partii. Piotr Mrówka, Ostrów (Włkp.), Kosciuszki 2. zdw 44 335

Inteligentny
średniego wzrostu kawaler kupiec lat 36, nie biedny, zawieszony w swych młodzieńczych marzeniach, z braku śmiałości szuka na tej drodze szczęścia w celu matrymonialnym. Panie z dobrogo domu najchętniej brunetki. Oferty z fotografią upraszam pod zapewnioną dyskrecją do Kurjera zdw 44 540

Inżynier
kawaler, lat 44, współwłaściciel fabryki ośeni się z kulturalną osobą, posiadającą odpowiedni posarż. Poważne zgłoszenia: Warszawa, główna poczta, skrzynka pocztowa 919 dla Romana. zdw 44 360

Wdowa
dobrze zasopodarowana pozna w celu matrymonialnym, poważnego pana, urzędnika państwowego od lat 45. Pierwszeństwo ma nauczyciel. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 414

Pani
wiek średni, ładnej prezencji, posiadająca trochę gotówki pierwszorzędna przedsiębiorstwo, wydział za przemysłowca, kupca. — Oferty poważnie myślących Kurjer zdw 44 405

Mam
egzystencję zapewnioną i daże do stworzenia własnego ogniska domowego. Pań ze sfer inteligencji proszę o adresy wraz z fotografiami, które wracam do Kurjera zdw 44 400. Sprawy traktuje serio, a za dyskrecję raczę słowem honoru.

Panna
lat 39, milego usposobienia, posiada gotówkę na pokój, kuchnię, pozna pana spokojnego na stałe posiadzie, lat 40-50, wdowiec nie wykluczony. Oferty Kurjer zdw 44 534

Kupiec
blondyn, lat 27, z bogatej rodziny z powodu braku znajomości poszukuje odpowiedniej partii (młode wdówki nie wykluczone). Majątek pożądany. Zgłoszenia z fotografią Kurjer zdw 44 556

24 NAUKA

Nowy zawód
zdobędziesz w ciągu 6-8 tygodni za 150 zapisując się na kurs zoferki do najstarszych Kursów Kierowców Samochodowych J. Białkowskiego w Poznaniu, ulica Piotra Wawrzyńskiego 28/30, telefon 78-80. zdw 43 898

Jazdy
samochodem ucze, godzina 7 zł. Oferty Kurjer zdw 44 371

Nauczycielka
przygotowuje do egzaminów oraz udziela lekcji polskiego, francuskiego, angielskiego, niemieckiego. Wielkie Garbary 18, II, prawo, wejście Woźna. zdw 43 639

Angielka
udziela lekcji gruntownie. Kurjer zdw 44 434

Nowy zawód dla kobiet
Doradczyni dyletancyjnych ze znajomością wykładowej kuchni na posady do szpitali, sanatoriów, pensjonatów, zakładów wychowawczych. Nowy kurs 6 tygodniowy rozpoczyna się w krótko. Zapisy Biuro Kursów Gospodarczo Zawodowych w Poznaniu, św. Marcin 69. nw 10 329

25 MUZYKA

Perkusista
jazband rutyń, tangoguitarra, ksylofon, kołty, śpiew refr, wolny od maja. Toruń, Kopernika 21 Matysiak, Uzarewicz. zdp 44 068

27 SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Młynarz
kawaler, lat 26, dzielny w swym zawodzie poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera dw 4713

Szofer - monter
kawaler, władający językiem polskim, niemieckim i francuskim poszukuje posady, na żądanie kaucje. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 44 215

Młody
człowiek ze znajomością języka angielskiego, francuskiego, niemieckiego, z dłuższą praktyką, szuka posady. Oferty Kurjer zdw 44 269

Kuchmistrz - cukiernik
dzielny fachowiec siła pierwszorzędna z kuchnią warszawską, przyjmie posadę na sezon, może wyjechać zagranicę, trzeźwy spokojny. Zgłoszenia do Kurjera pod zdp 44 065

Dzielny ekspedjent
z branży bławatów, artykułów męskich i damskich poszukuje posady. Oferty do Kurjera sdp 44 064

Z kaucją
1.500-2.000 poszukuje posady magazyniera woźnego lub inkasenta. Oferty Kurjer zdw 44 025

Pomoconik
fryzjerski poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 44 123

Panna
sierota, z ładnym charakterem pisma prosi ślachełnych serc o prace, zajmie się również szyciem. Oferty Kurjer zdw 44 098

Technik
budowlany, poszukuje posady zaraz, miejscowość obojętna. — Zgłoszenia Dombek, Jarocin, Kosciuszki. zdw 4 799

Książkowa
znająca żurnal amerykański, korespondentka polsko niemiecka, pisząca biegle na maszynie szuka posady. Oferty Kurjer zdw 44 132

Szofer
slusarz kawaler lat 26, poszukuje posady zaraz lub później. Oferty do Kurjera zdw 44 046

Nauczycielka
z praktyką i zezwoleniem nauczania poszukuje posady do młodszych dzieci. W wolnych chwilach zajmie się inną pracą. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 562

Panienka
ze znajomością maszyn, książkowością poszukuje praktyki. Oferty Kurjer zdw 44 546

Ekspedjent
6 letnia praktyka, z branży deklarykatoś wyzyskun, zmieni posadę najchętniej w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer nw 10 269

Gospodni
starsza z dobrymi świadectwami uczciwa, pracowita poszukuje posady na folwark. Zgłoszenia Kurjer rw 9565

Pomocnica
lekarska z 5 letnią praktyką, obojętna z diatermiją, lampą kwarcową oraz łatwymi pracami laboratoryjnymi poszukuje zaraz lub później podobnej posady. Język polsko - niemiecki. Oferty Kurjer zdw 44 575

Szofer
żonaty, dwójka dzieci, trzeźwy, przystojny, z kilkuletnią praktyką oraz świadectwem, znajdujący się w ciężkim położeniu prosi na tej drodze o posadę. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 584

Służąca
uczciwa i chętna do pracy domowej szuka posady zaraz lub od 1. 5. Oferty Kurjer zdw 44 581

Dziewczyna
młodsza poszukuje posady do dzieci i do lekkich prac domowych. Oferty Kurjer zdw 44 591

Prośba
ogrodnik starszy, żonaty z małą rodziną, będący dłuższy czas bez pracy, posiadający dobre świadectwa, znający się na centralnym ogrzewaniu przyjmie jakiegokolwiek posadę najchętniej w powiatowym w wili lub stróżostwo. Łaskawe oferty Kurjer zdw 43 599

Technik budowl.
z równoczesną praktyką w księgowości ostatnio na kierowniczym stanowisku, poszukuje posady; miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia pod zdp 44 011

Szofer - slusarz
samotny poszukuje jakiegokolwiek posady miejscowość obojętna. — Łaskawe oferty proszę skierować do Kurjera zdw 44 066

Emerytowany
urzędnik poszukuje kierowniczej posady w skądzie kolonialnym, ewentualnie biurowej w urzędzie państwowym lub samorządowym. Oferty Kurjer zdw 44 536

Posadę
jako maszynista przyjmie zaraz. Dobre polecenia na żądanie. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 44 358

Młodszy
technik dentystryczny
pracujący samodzielnie w złości, kaucjuku i operatywie technicznej poszukuje posady zaraz. — Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 44 364

Mężczyzna
lat 26, na wskroś uczciwy, szuka jakiegokolwiek zajęcia biurowego lub robotnika mam własną maszynę do pisania może dać 500 do 1 000 zł kaucji lub większą gwarancję. Oferty Kurjer zdw 44 416/7

Panienka
lat 18, wesola, kochająca dzieci, poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer zdw 44 314

Specjalista
na materace sprężynowe i łożka metalowe szuka pracy. Oferty Kurjer zdw 44 369

Dziewczyna
uczciwa z długoletnimi świadectwami samodzielnie gotowaniem szuka stałej posady do lepszego domu od pierwszego maja. Oferty Kurjer zdw 44 390

Maturzystka
były student szuka jakiegokolwiek pracy. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 407

Francuzka
rodowita, sympatyczna, z pierwszorzędniemi referencjami przyjmie posadę. Oferty Kurjer zdw 44 404

Książkowy
siła kierownicza zmieni posadę. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 44 423

Młody
inteligentny dobrze wypraktykowany w swym zawodzie bufetowca kelner, poszukuje posady od 1 maja lub zaraz.

Żyrardowskie pończochy i skarpety

proceedzi stale hurtownia Pw 10361-14,35
KAZIMIERZ TWAROWSKI, Poznań,
St. Rynek 76, I. p. obok apteki Pod Lwem. Tel. 10-21.

Kucharka
uczciwa i rzetelna umiejąca dobrze gotować szuka posady w dobrym domu od 1.5.30. Adres: Matejki 61, u p. Wierzyńskich, III. piętro. zdw 44 429

Panienci
na pokój przyjme. Wolnica 4-5, I. lewo. zdw 44 463

Podróżujący
przyjmie zastępstwa w drogach, galanteria, żelazo. Oferty Kurjer zdw 43 855

Gospośnia
w średnim wieku poszukuje posady zaraz lub od 1. do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 44 426

Szofer
kotlarz poszukuje zaraz lub później posady w Lorenz, Kielkowo, Wolsztyn. zdw 44 425

Rządca gosp.
poszukuje posady urzędnika lub innej jakiegokolwiek branży, zaraz lub później. Gwarancja 7000, hipoteka później, gotówka. Oferty Kurjer zdw 44 536

Szofer
smieni posadę od 1.5. lub zaraz za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 44 530

Szofer - kowal
z kursem podkowania koni zmieni posadę zaraz lub 1.5. Oferty Kurjer zdw 44 531

Posady
od 1 maja z gotowaniem poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 514

Panna
starsza, z dobrymi poleceniami, z lepszej rodziny, skromna, praktyczna, znająca pielęgnację chorych, krawieczyzna, wszelkie robotki, przyjmie posadę do pielęgnowania starszej chorej lub jako wyrczycielka pani domu, najchętniej w majątku. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 551

Szofer
ślusarz żonaty, lat 24, z długoletnią praktyką poszukuje stałej posady, miejscowość obojętna. Stefan Ratajczak, Sieraków, pow. Międzybórz. zdw 44 554

Mieszkanie
6 pok. komfort. III. p.
za zgodą gospodarza do odstąpienia zaraz lub później. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 22957

Uczeń
kelnerski poszukuje nauki. Oferty Kurjer zdw 44 175

Szofer
szuka posady, żonaty, lat 30, kilkoletnia praktyka, wykonuje wszelkie reparacje i wulkanizacje. Oferty Kurjer zdw 44 262

Mistrz
ceglarski z ukończoną szkołą ceramiczną - uceglarska z kilkoletnią praktyką, znający książkowość szuka pracy. Oferty do Kurjera zdw 42 616

Kuchmistrz
pierwszorzędny fachowiec, szuka zaraz lub później posady na majątku lub w restauracji, albo na zastępstwo. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 43 020

Książkowa
z kilkoletnią praktyką, znająca dokładnie żurnal amerykański, pisząca również na maszynie szuka posady. Oferty Kurjer zdw 43 914

Panna
znająca szycie, usługi poszukuje miejsca do dzieci lub pokojowej. Oferty Kurjer zdw 44 036

Dziewczyna
uczciwa pracownica, poszukuje posady od 15.4. lub 1.5. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 001

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Upiory Stepu”.
Casino: „Miłość bez grosza”.
Colosseum: „Włóczędzy Morza”.
Dom Rzemieślniczy, ul. Fr. Ratajczaka 21: „Chrystus Zwycięzcy”.
Edison: „Spelunka”.
Metropolis: „Przybłęda”.
Odeon: „Dzwonnik z Notre Dame”.
Renaissance: „Naszyjnik za 1000 000 dolarów i karjera Cowboya”.
Słońce: „Parada wiosenna”.
Wilsona: „Upadek Babilonu”.

Pielęgniarka
z doświadczeniem poszukuje posady do niemowlęcia. Oferty Kurjer zdw 44 309

Szofer
leśnik, strzelec, kawaler, przyjmie posadę od 1 lub 15 czerwca. Oferty „5633” Reklama Polska, Aleje Marcinkowskiego 6. zdw 43 957

Osoba
z inteligencji władająca językiem polskim, niemieckim i rosyjskim, znająca szycie i robotki, z bardzo dobrymi poleceniami szuka posady od 1.5.30 r. jako wychowawczyni dzieci, mogąca również wyrczyć panią domu. Miejsowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 43 626

Pomocnik
ogrodnicy z dwuletnią praktyką szuka posady zaraz. Adres Adam Nowak, Przystanki, poczta Lubosina, pow. Szamotulski. zdw 44 035

Służąca
poszukuje posady do dwóch osób. Oferty Kurjer zdw 44 043

Młodsze
dziewczyna do dziecka potrzebna zaraz. Filiks, Zamkowa 4, I. piętro. zdw 44 325

Dzielnia
czysta służąca do wszelkich prac domowych z praniem i spaniem lub bez, mówiąca po niemiecku, zaraz potrzebna. Skład kolonialny, Wierzbicice 15. zdw 44 249

Prasowaczki
tylko pierwszorzędne siły mogą się zgłosić. Pralnia i Prasownia, ul. Bukowska 11-13. zdw 44 576-7

Młodszy
pomocnik rzeźniczy szuka pracy za małym wynagrodzeniem zaraz lub później. Zgłoszenia Oredownik zdw 44 488

28 WOLNE MIEJSCA

Młodsze
dziewczyna do dziecka potrzebna zaraz. Filiks, Zamkowa 4, I. piętro. zdw 44 325

Dzielnia
czysta służąca do wszelkich prac domowych z praniem i spaniem lub bez, mówiąca po niemiecku, zaraz potrzebna. Skład kolonialny, Wierzbicice 15. zdw 44 249

Prasowaczki
tylko pierwszorzędne siły mogą się zgłosić. Pralnia i Prasownia, ul. Bukowska 11-13. zdw 44 576-7

Młodszy
pomocnik rzeźniczy szuka pracy za małym wynagrodzeniem zaraz lub później. Zgłoszenia Oredownik zdw 44 488

Baczność!

Nie darmo
lecz
za bezcen
sprzedawać będę od jutra
przejściowo

Kapelusze i Czapki

męskie i chłopięce
Fabryka Czapek i Kapeluszy
T. Kantecki,
Poznań, St. Rynek 53/54,
narożnik Jezuitkiej.
zw 22901/2

Ekspedjentka
potrzebna od zaraz. Zgłoszenia kawiarnia Riwiera, Solacz. zdw 44 525

Fryzjer
może się zgłosić zaraz i utrzymaniem. Lebiotkowski, Zabikowo Stare. zdw 44 523

Fryzjerka
potrzebna, wypomóżka, Marszałka Focha 96. zdw 44 373

Dziewczyna
do dzieci i do prac domowych potrzebna zaraz. Kaniewska, Rom. Szymańskiego 8, II. zdw 44 500

Kucharka - pokojowa
dobrze gotująca potrzebna od 1 maja na wieś do małej rodziny. Zgłoszenia z odpisem świadectw i żadaną pensją do Kurjera Poznańskiego zdw 44 553

Za
wypożyczenie 500-1000 zł na krótki czas dam posadę stałą w biurze oraz 2-3 podróżujących na artykuły techniczne mogą się zgłosić. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 44 427

Bufetowa
młodsza do śniadalni potrzebna zaraz. Zgłoszenia z odpisami świadectw do ekspedycji Kurjera zdw 44 356

Akwizytorzy
do zbierania ogłoszeń, poważne wydawnictwo, dam przedstawicielstwo na województwo. Warunki dobre. Zgłoszenia pisemne Warszawa, Stalowa 12-2 a. Szyperski. zdw 44 366

Ekspedjentka
młodsza do składu cukierków potrzebna zaraz. Zgłoszenia Generala Chłapowskiego 8, III., lewo. zdw 44 328

Fryzjerka
dzIELna potrzebna zaraz. Wrocławska 30. zdw 44 405

Fryzjerski
pomocnik potrzebny zaraz. Wierzbicice 33. zdw 44 465

Inteligentna
panienka może się wyuczyć ekspedycji w kantorze. Oferty z życiorysem i ewentualnie fotografią pod zdw 44 515

Służąca
zdrowa, uczciwa, czysta, sekretna i umiejąca, bez prania. Zgłosić od 2-4 Cegielska, Piekary 5. zdw 44 338

Kolporterów
do sprzedaży nowego wydania Księgi Adresowej miasta Poznania, za wysoka prowizja poszukuje się Oferty Kurjer zdw 44 333

Jedno
z największych Wydawnictw w Polsce poszukuje na Województwo Poznańskie i Pomorskie inteligentnych panów i panie jako agentów Wyjątkowe zarobki zapewnią każdemu dostatecznie utrzymanie. Oferty wraz zwrótnymi fotografiami kierować do Kurjera Poznańskiego zdw 44 498

Posługaczka
na cały dzień (do godz 4) potrzebna zaraz. Zgłoszenia Czarnińska, św. Wojciecha 16, IV. zdw 44 498

Poszukujemy
zdolnych zastępców!
Do sprzedaży losów na raty. Nasi zastępcy zarabiają miesięcznie ponad zł 4000 nie ponosząc żadnego ryzyka ponieważ wszelkie w dolarówki przechowujemy we własnym skarbcu. Niskie ceny i najlepsze prowizje, patent P. K. P. Piszcze natychmiast: „Najwyższa prowizja” „Par”. Lwów, Akademicka 14. Pw 10 360 72.61

Stolarz
meblowy, pierwszorzędna siła na stałą posadę może się zgłosić. Leon Kaliszewski, Września. zdw 43 919

Fotografistka
retuszerka dzielnia w retuszu, pozwolaniu potrzebna zaraz z utrzymaniem Zakład Fotograficzny Wanda Żain. zdw 43 991

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne profesora Sekulowicza - Warszawa Żółwia 42 n Kursy wyczuć listownie: buchalterii, rachunkowości, kupieckiej korespondencji handlowej, stenografii, nauki handlu, prawa kalfografii, pisania na maszynie, towaroznawstwa - angielskiego, francuskiego, niemieckiego, piśmowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Zgłoszenia prospektów. nw 10 074

Szofer
na autobus z wioleletnią praktyką, dobrymi referencjami, trzeźwy, dobry kierowca, potrzebny zaraz. Adres wskazać Kurjer zdw 44 403

Pokojowa
młodsza, uczciwa może się zgłosić. Hotel Royal, św. Marcin 38. zdw 44 420

Lakiernik
samochodowy potrzebny. Degórski, karoseria, Dąbrowskiego 88. zdw 44 431

Fryzjerka
lub kursistka może się zgłosić. Kaczanowski, Matejki 48/49. zdw 44 438

Pomocnik
fryzjerski może się zgłosić. Kaczanowski, Matejki 48/49. zdw 44 437

Uczciwa
służąca z gotowaniem i do wszelkiej pracy domowej zaraz potrzebna, B. Anders, Dąbrowskiego 57. zdw 44 449

Nowo
otwarty zakład fryzjerski poszukuje zaraz 2 dzielnych pomocników, 2 dzielne fryzjerski, Staszca 5. zdw 44 459

Agenci
do rozpowszechniania nowo opatentowanego artykułu poszukiwani. Kaucja około 300 zł pożądana. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 44 460

Dentystka asyst.
lub technik dent. potrzebny od 1.5. na prowincję. Reflektuje się tylko na dobre sily fachowe. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 44 012

Ekspedjentka
z branży cukierniczej potrzebna zaraz. Cukiernia Poznańska, Poznań, plac Światokrzyski 2. zdw 44 461

Nowy zawód
zdołasz z ciagu 6-8 tygodni za zł 150,- zapisując się na kurs szoferki do najstarszych kursów kierowców samochodowych J. Piłkowskiego w Poznaniu, ul. Piotra Wawrzyniaka 28-30, tel. 78-80. zdw 43 894

Pierwszorzędny
skrzypka i pianista z wielkim repertuarem lub kwartet kompletny dla kina i lokalu poszukuje zaraz. Oferty zaraz możliwie z fotografią nadesłać do: Dom Teatralny N. Zabiński, Tczew, telefon 281 nr 10 338

Za
udzielenie pożyczki 3.000 zł dam posadę biurową. Przyjeta zostanie zabezpieczona. Oferty Kurjer zdw 44 574

Damski
ondulator lub fryzjerka potrzebna zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 44 573

Kursistka
do dalszej praktyki i fryzjer. Matejki 7. zdw 44 538

WYKONUJEMY
RYSUNKI
KLISZE
REKLAMA
DRAKARNIA POLSKIEJA
TELEFON 44-61
POZNAŃ
AL. MARCINKOWSKIEGO 17

Ekspedjentka
z branży delikatesów, władająca dobrze językiem polskim i niemieckim może się zaraz zgłosić. T. Preuss, Zwierzyniecka 9 a. zdw 44 592

Młodsza
książkowa pisząca na maszynie Remingtona potrzebna. Poznań, Wielkie Garbary 87. skład. rw 9566

Kuchmistrzynie
przy wysokiej pensji zaraz potrzebne. Związek przemysłu gastronomicznego, ul. Fr. Ratajczaka 11 a. rw 9563

Pomocnik
fryzjerski na wypomóżkę potrzebny. Male Garby 14, I. rw 9562

Potrzebna
panna (ni) do składu komisowego i pośrednictwa z kaucją. Oferty osobiste z podaniem wynagrodzenia Most Dworcowy, Dworzec Główny. zdw 44 415

Fryzjerka
manicurzystka dzielnia potrzebna natychmiast. T. Kuśnierek, zakład fryzjerski, Leszno, ul. Dworcowa 6. nw 10 336

Inteligentnego
organizatora na całą Rzeczpospolitą poszukuje Instytut Naukowo-Propagandowy na stałe. Prócz prowizji i kosztów rozjazdowych 1000 zł pensja, do objęcia posady 3000 zł. Zgłoszenia pod zdw 44 406

Pierwszorzędna kuchmistrzynie
potrzebna na sezon letowy do pensjonatu nad morze. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 44 552

Młodsza
dziewczyna do wszystkiego zaraz potrzebna. Ziolkowska, Staszica 10, III. zdw 44 544

Humor zagraniczny
Wiele poprowadził ją do ołtarza?
Właściwie to nie wiem dokładnie, czy on ją poprowadził, czy też ona go popchnęła. (Judge N. Jork) S. F.

Dziewczyna
do dzieci potrzebna zaraz. Adamski, Male Garbary 10. rw 9556

Młodego pomocnika
dobrze poleconego z branży delikatesów poszukuje zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 44 513

Służąca
do lekkich prac domowych bez spania potrzebna zaraz. Dudziński, ul. Strzelecka 25 restauracja zdw 44 334/4

Uczeń lub wolontariusz
uczający i chętny z odpowiednim wykształceniem może się zgłosić. J. Witulski, skład kolonialny, delikatesów i restauracja, Kcynia, nw 10 308

Panienska
inteligentna, uczciwa władająca polskim i niemieckim w słowie i piśmie do pierwszorzędnego składu zaraz potrzebna. Pisemne zgłoszenia do Kurjera zdw 44 392

Potrzebny
woźnica do rozwożenia chleba zaraz. Kaucja pożądana. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 44 418

Kasjer - książkowy
o ile możliwość obeznany z książkowością W I R. potrzebny zaraz na majątek 1.300 morkowy. Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem życiorysu oraz żądanych pretensji przyjmując. Maj. Słomczyce poczta Strzałkowo. zdw 44 041

Pierwszy ekspedjent
władający językiem polskim i niemieckim oraz młodszy pomocnik do oddziału hurtowego potrzebny zaraz lub od 1.5.1930. Oferty z odpisem świadectw i fotografią z podaniem pretensji przy wolnym stole i stancji. Zgłoszenia Małepysz, drogeria i perfumeria, Leszno, Dworcowa 18. nw 10 305

Panienska
poszukiwani do zawierania poważnych transakcji. Korzystna sposobność szybkiego zarobku dla inteligentnych osób każdego wieku. Szczegółowe oferty pod zdw 44 350 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Kasjerka
pierwszorzędna siła, energiczna, znająca prowadzenie książkowości Pozn. Banku Ziemi polskiej od 1.5.30. Oferty z życiorysem, odpisami świadectw oraz referencjami uprasza się do Dom. Korzkwy, p. Pleszew dp 4708

Panienska
młodsza, uczciwa potrzebna do pomocy w składzie. Adres wskaże Kurjer zdw 44 443

Czeladnika
krawieckiego na mesku miarowa prace przyjmie Fr. Parzys, plac Sapieżyński 10b, III. zdw 44 448

Wymowne
akwizytorzy potrzebne zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 44 447

Potrzebni
sprzedawcy - sprzedawczyźnie, zgłaszając się L. O. P. P. Kantarka 4, Tunel Europejski, dp 4 778

Nowość w Polsce!
Panie - panowie do akwizycji poszukiwani. Wysoka prowizja. Śniadeckich 30, II. 4-7. zdw 44 518

Służąca
do wszystkiego potrzebna. Spokojna 16, II. zdw 44 559

Chłopiec
który pracował przy aparacie film. fotograficznym może się zgłosić. Ul. Poznańska 27, I. p. III. zdw 44 474

NAJLEPSZE WINA KRAJOWE
MNICH-CHATEAU DE VINPOZ
KANTOROWICZA
Pw 10 67-10.141

Przedpłata za maj 1930 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu zł 4.70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94 kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w wydawn. nie odpowiada za dostarczenie piśma a abonenci nie niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149.